

EMRE YILMAZ

GENÇ BİR İŞADAMINA

Editörün Notu:

Matbaada 10.000 kitabımıza el konduğunda, toplumumuzda ar ve haya duygularını incitenlerin içinde, yazar ve sanatçıların bulunmadığını belirtmiştim.

Siyaseti ve iş dünyasını kirletenleri, "ar ve haya duygularını" incitenleri ahlâk ve etik felsefe perspektifinden resmetmenin suç olmadığına olan inancımı tekrar tekrar belirtmek istiyorum.

Kitabımız kimlerden övgü alıyor? Demokrasi kültürünü hazmetmiş iş çevrelerinden övgü alıyor, aydınlardan övgü alıyor. Kimler rahatsız? Siyaset ve iş çevrelerinde maddi ve manevi kirlenmeyi yaratanlar rahatsız. Paralı ve lüks bir hayat uğruna her şeyin alınıp satılabildiğine inanlar rahatsız. Bütün bu maddi ve manevi kirlenmeyi yaratanlar ar ve haya duygularını zedelemiyor da; bütün bu olup bitenleri yepyeni prizmadan geçirerek resmeden bizler mi ar ve haya duygularını zedeliyoruz. Edebe davet ederken, "edepsiz olmak" bir yayıncı olarak ülkem adına incitiyor beni.

Kitabın toplatılmasını, düşüncenin özgürce ifade edilmesinin engellenmesi olarak gördüğümü, bir önceki baskıda ifade etmiştim. Kitabı, orijinal ve sansürsüz haliyle okuyucuya iletme kararlılığımı bilmenizi istiyorum demiştim. Şimdi hukuki zeminde de kitabımız özgür. Mahkeme kararıyla bir sanat eserinin özgür kalmasını buruk bir sevinçle karşılıyor, değerlendirmenize sunuyorum. Düşüncenin özgürce ifade edilmesinin önündeki engellerin hiç varolmadığı Türkiye özlemimi ortak talebimiz olarak belirtiyorum.

Sezai KAYNAK

EMRE YILMAZ

GENÇ BİR İŞADAMINA

www.cizgiliforum.com

ILKKAYNAK KÜLTÜR VE SANAT ÜRÜNLERİ
ISBN 975-8030-19-1
EMRE YILMAZ / GENÇ BİR İŞADAMINA

1-10. Basım, Mart - Aralık 1996
11 - 13. Basım, Ocak - Ekim 1997
14-15. Basım, Temmuz - Eylül 1998
16 - 17. Basım, Ağustos - Eylül 1999
18. Basım, Nisan 2000

Yayına Hazırlayan: Sevda ULCAY
Kapak Tasarım: Hakkı MISIRLIOĞLU
Kapak Bilgisayar İllüstrasyon: Şinasi KAVUNCU
Dizgi: Nilgün GÖRGÜLÜ
Baskı: ÖTEKİ Matbaası

İlkkaynak Kültür ve Sanat Ürünleri Ltd. Şti.
Tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında,
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

İlkkaynak Kültür ve Sanat Ürünleri Ltd. Şti.
Nenehatun Cad. 119/3 Gaziosmanpaşa 06 700 ANKARA
Tel: (0-312) 446 13 00 Fax: (0-312) 446 15 76
www.ilkkaynak.com.tr
ilkkaynak@ilkkaynak.com.tr

İçindekiler

Bugünün Kahramanları.....	14
Yalana Giriş.....	16
İşadamı Ahlâkı.....	21
Hergünkü İşadamhğı.....	26
Rüşvet.....	26
Servet.....	30
Pazarlık.....	32
Kısa Öğütler.....	35
Zenginlik.....	44
Çalışmak, Çalışmak, Çalışmak.....	46
Kısa Öğütler.....	50
Büyük İşler, Zor Çözümler.....	58
Özel Hayat.....	64
Renkli Bir İmaj.....	64
Sahte Şöhretler.....	67
Sosyal İlişkiler ve Davetler.....	70
İyimserlik Lobisi ve Maskeler.....	83
Hava Basma.....	86
Sosyetenin En Tepesi.....	89
Bir Meşhur Köşk.....	95
Evim, Güzel Evim.....	97
Dostlar mı Dediniz?.....	104
Genç İşadamı ve Siyaset.....	108
Hırs ve Güç.....	108
Zaruret.....	117
Nasıl Yönetmelisin?.....	121

Yeni Yüzyıl Fikirleri.....	127
Devletçilik.....	129
Düşünce Özgürlüğü ve Kürtler.....	137
İslamcılık.....	144
Türkiye.....	152
Ve Türkler.....	156
Hayırseverlik.....	163
Doğa.....	168
Çok Özel Hayat.....	175
Delikanlılar ve Sevgilileri.....	177
Playboyar ve Zamparalar.....	185
Orospular.....	189
İyi Seks.....	191
Ve İktidarsızlık.....	195
Sahte Aşklar.....	197
Ve Sonunda Karın.....	201
Ahlatına-Aldatılma, Yalan ve Dolan.....	204
şıcıT π < Inur.....	213
Mutluluk.....	215
Ve Keyifli Bir Keder.....	219
Kahkahalar ve Bombalar.....	220
Ve Küfür.....	225

www.cizgiliforum.com

babama,

Ruhunu sat.
Hemen, bir an önce sat ve kurtul.
Nerede ve nasıl mı satmalısın?
Piyasa seni bulacak merak etme!
Ondan sonrası daha kolaydır.

Ruhunu sattığın anı unut. Büyük işadamları ilk gecelerini asla hatırlamazlar. Doğuştan işadamıysan zaten farkına bile varmazsın. Eğer zorlanırsan en kolay yol, o anı başarıdan başarıya koşacağın hayatının sevimsiz ama gerekli bir rastlantısı gibi görmendir. Zaman herşeyi değiştirdiği gibi o anın da manasını vicdanında değiştirecek.

"İyi bir tecrübe oldu", diyeceksin.
"Gençlikti, geldi geçti", diyeceksin.
"Neler gördüm, o acı yanında hiç kalır", diyeceksin.

* * *

Sattığını çok ama çok zor geri alırsın. İhtiyacını bilirler, hissederler, sezerler. Üç sattığını üçyüze vermezler adama. Saf ve temiz bir ruh. Parayla ölçülemeyecek kadar kıymetli. Ucuza kapatmışlar bir kere. Verirler mi? Unutma, alan da kurt bir işadamıdır. Belki o da kendi kaybettiğinin acısını çıkartıyordur.

İntikam mı ? Sapıkça tatmin mi?

Malın kıymetini çok iyi bilirler. Asla konuşmazlar. Bu yaşlı iş adamlarının iç dünyaları; birbirinin üstüne devrilmiş ağaçlar, sarmaşıklar ve dikenlerle örülmüş karanlıklar, çılgınlarla dolu yağmur ormanları gibidir. Yabani. Girilmez. Anlaşılmaz.

* * *

Sattığını geri alamayacaksın. Almak istersen, herşeyini, ruhunu satarak elde ettiğin herşeyini, vermelisin. Büyük bir ihtimalle yine de geri alamayacaksın. Hoş, alsan da satılan mal gittiği gibi geri gelmez ki...

Sat ve kurtul. Bir daha geriye bakma.

Kaybedersin.

Böylesi bir geriye dönüş yoluna girmek yürek ister. Bu meydan iş dünyasına benzemez. Çok daha zorlu, acımasız ve kanlıdır. İş dünyasında aştığın zorluklar ve engeller, bu yolda vereceğin savaşın yanında hiç kalır.

Kaybedersin.

Her şeyini kaybedip ruhunu geri alamamak ise acıların en büyüğüdür.

Oysa ruhunu satmışların dünyasında kazanmak ne kolaydır! Herkese bir ödül vardır- bazen gerçek, bazen kandırmaca- yine de bir ödül, en azından bir teselli armağanı.... Holding sahibi olamamışsan da, ufak bir şirketle kendine toplumda saygıdeğer bir yer edinebilirsin, dernek başkanlıkları yapabilirsin, sağda solda fikrin sorulur, bir iki defa yazıların çıkar. Ancak ruhunu alamadan döndüğünde, en ufak en mütevazı ödül bile, iş dünyasında yiyeceğin "başarısız" damgasına yeğdir.

* * *

Genç işadamı; ruhunu sattıktan sonra ruhlar pazarına asla geri dönme. Sana ilk ve belki de en önemli tavsiyem budur.

Kaybedersin.

* * *

Onyediyedi yaşında Amerika'daydım. Bir hafta sonu, Libya'da büyük inşaatlar yapan S... Bey beni evine öğle yemeğine davet etti. New York silüetine hakim pencereler, şampanya rengi duvarlar... resimlerin üstünde spotlar... herkese ismiyle hitap eden beyaz garson... uzun boylu, omuzları açık elbiseler içinde kızlar...

Yemekte evin hanımı beni P... Üniversitesi'ne kabul ettiğim için

tebrik etti. Herkes uzun bir "ooo" çekti ve bana gibi gözükse de aslında P... Üniversitesi'nin görkemine kadeh kaldırıldı. Ve evin hanımı dönüp ne okuyacağımı sordu:

"Ekonomi" dedim...

"Ve tarih".

- Tarih mi! Bir erkek için zayıf değil mi ?

O anda kalkıp masanın üstüne çıkmalıydım. Karşımda oturan büyük kızının önüne çömelip ağzınaOmuzları açık elbisenin içine üstten elimiDöndürüp oracıkta.....

Kulaklarıma kadar kızardığımı hatırlıyorum.

Ne dediğimi ise hiç hatırlamıyorum.

Sonra P... Üniversitesi'nde tarih okudum. Ama ilk defa o yemekte cinsel tacize uğradım.

Ruhumu ise çok sonraları sattım.

Bugünün Kahramanları

Her devrin en cazip kadınları kimlerle çiftleşmek istiyorlarsa, o günün kahramanları o erkeklerdir. Kadın, on milyon yıllık bilinç-altıyla, çocuklarının babasını toplumun en güçlü erkekleri arasından seçer.

; '

Neanderthal kadını için en çekici erkek, mağaraya en çok et getiren genç avcıydı. Ortaçağda zırhlar içinde kaba saba, iriyarı şövalyeler; Rönesans İtalyasında ise zırhından sıyrılmış zarif, ince yapılı saray prensleri gözdeydi. Onsekizinci yüzyıl Fransız şatolarında, soylu olmayan burjuva şairler; ondokuzuncu yüzyılda müzisyenler; yirminci yüzyıl başlarında ise Paris ressamaları bütün kadınları götürürken; bize daha yakın altmışlı ve yetmişli yıllarda en yatağa atılır erkekler Marksistler arasından çıkardı. Üniversiteden sonra babamın işlerine devam edeceğim diyen genç adam abazanhktan kıvranırdı. Peki, bugünün en cazip kadınları; mankenler, modeller, güzellik kraliçeleri, TV sunucuları, radyo DJ.'leri, sosyete dergilerinin kızları kimlerle beraber oluyorlar?

Evet genç işadımı; mesleğinin en çekici yanlarından biri de budur. Ve herkes biraz da bu yüzden sana benzemeye çalışıyor. O herşeyi bilen köşe yazarları, doğal hayatı koruma dernekleri başkanları, sendikacılar, mimarlar, ressamlar, besteciler herkes ama herkes sana imreniyor. Senin kızlarınla yatmak, senin çıktığın Atlas Dergisi seyahatlerine çıkmak, senin gibi her akşam bir yerlere davetli olmak istiyorlar. "Şişmanım, kısa boyluyum, kültürsüzüm, sadece param var, herşeyi yüzeysel biliyorum" diye komplekslere kapılma. Günümüzün kahramanı sensin.

Sen... Sen... Sen.

Atlar, mankenler, Fransız şarapları, Havana puroları, iş yemekleri, siyasi sohbetler, resim koleksiyonları, deniz, kum, kar - herşey senin için. Olumlu, çağdaş, avant-garde ne yapıyorsa sen başlattın.

Seni en itici bulanlar dahi, hem senden nefret ediyorlar hem de seni istiyorlar.

Odi et Amo
(Hem nefret ediyorum, hem seviyorum.)²

Evet, nefret ediliyorsun ama yine de herkes seni seyretmeyi tercih ediyor. Kuyruklu bir yıldız gibisin. Yaşlı teyzeler, Kore Harbi gazileri, Doğu Anadolu köylüleri bile sana hayran.

Yeni yüzyıl kahramanı sensin.

*** * ***

Yeni Yüzyıl Kahramanı!

Zannetme ki, sadece senin zenginliğine ve parana imreniliyor. Zengin sadece parasına ve servetine imrenilip, şahsiyetini küçümseme devirleri geride kaldı. Eskiden bir insan, özellikle kendi "sözde" emeği ile zengin olmuşsa, şahsiyeti alabildiğine aşağılanırdı. Şimdi ise gıpta edilen şey yalnızca senin paran değildir. Senin işadamı şahsiyetine de imreniliyor.

Yeni Yüzyıl Kahramanı!

Gençlerin modeli ve toplumumuzun örnek kişiliği artık sensin.

Yalana Giriş

En büyük hile dürüstlüktür.

* * *

En büyük yalanını, "Ne kadar doğru konuşuyor, ne kadar dürüst ve açık bir adam" dedikleri zaman söylemelisin.

* * *

Yalancı ve ikiyüzlü olmalısın. Böyle olmadığına herkesi inandırabilmenin yolu ilk önce kendini inandırmaktan geçer. Bunu başarmayıp, yalan söylediklerinin farkına varanlar "dürüst adam" olarak tanınmazlar. "Rolünü yaşamalısın." Asla, ama asla "rol yapmamalısın." İşte dünyanın en usta yalancıları.

* * *

En iyi aktörler gibi en büyük işadamları da Allah vergisi bir yetenekle doğarlar. Bu doğuştan gelen hediye yüksek bir eğitim ile birleştirebildikleri zaman, yalancılığın ve ikiyüzlülüğün maestroları, virtüözleri ortaya çıkar. Usta işi bir yalancılık; yıllar sürecektir bir özüne yabancılaşma ve kendini kendine unutturacak derecede dehşetli bir nefis terbiyesidir.

Genç işadamı; sen buna hazır mısın? Dikkat et, aktörlükten de zordur bu iş. İyi aktörler ancak bir film çekimi müddetince kendi benliklerinden uzaklaşırlar. Bir işadamı, hele en tepelere oynayan bir işadamı, ruhunu bir ömür boyu geri almamacasına terkeder. Bir gün "bu filmde artık oynamak istemiyorum" dersin rezil olursun.

"Peki, diyelim ben kendimi kendime unutturdum. Ya seyirciler?"

Merak etme genç dostum, onlar iş dünyasını halen hayatın kendisi zannedyorlar. Filmi senden daha fazla ciddiye alıyorlar.

İşadamlığını üçten alıp beşe satmak zannetme. Onu yapan adama tüccar denir. Her tüccar ise işadamlı değildir. Fabrika yöneticiliği, banka müdürlüğü de işadamlığı değildir.

İşadamlığı bir meslek değildir. Bir tavidir. Şahsiyettir.

*** * ***

Genç işadamlı; sen bir sanat danışmanı, reklamcı, mimar hatta gazeteci veya köşe yazarı olmak isteyebilirsin. Ancak seçtiğin kariyerde yükselmek, herkesin taptığı "başarı ve şöhrete" ulaşmak istersen, bir işadamlı verilebilecek öğütlerle sana verilecek öğütler arasında bir fark olamaz. Çünkü bugün bütün meslekler ve hüneler bir tek ahlâki standart altında toplanmıştır-işadamlığı. Önce işadamlı olmalısın ki; şöhretli, başarılı ve "kendini gerçekleştirmiş" bir köşe yazarı olabilesin. Mesela:

"Kalemini kır ama satma", derler.

İşadamlarının çok iyi bildikleri gibi satmanın ve satın almanın kırk türlü şekli vardır. En usta işi satın almalarda paranın lafı bile edilmez.

"Al şu yüz lirayı ve kes sesini"

Bu devirler geçti artık.

*** * ***

Yalan söylerken korkma. Yalanma inanmamaktan kork.

* * *

Tekrar ediyorum. En büyük hile dürüstlüktür.

Bir işadamı "ben önce insanım sonra işadamı" derse inanma. Bu dürüstlük ve iyilik gösterisinin arkasından kimbilir neler çıkacaktır?

* * *

Ben dürüstüm diyene inanma. Ben, "biraz ve bazen hırsızım" diyene inan.

Ben, biraz ve bazen hırsızım de. Sana inansınlar. Ve gerçekten çal.

Bunların hiçbirini söyleme. Hiçbirşeye inanma. İşadamlığını, birilerinin şahsiyetlerine güvenme ve inanma üzerine değil; sağlam teminatlar, kontrgarantiler, gizli silahlar, yedek kurşunlar, alternatif kaçış ve sürpriz baskın planları üzerine kur.

Hayır, bütün bu şüpheli taktikleri bırak. BJR^jn|ajrm^ajışi^eline güvenmek, bulabileceğin en sağlam teminattan daha sağlamdır.

Bunların hangisi mi doğru ?

İşte bu yukarıdaki çelişkiler olmasa işadamlığı, mühendislik gibi ölçülebilen doğru ve yanlışın ayırt edilebildiği bir meslek olurdu. Oysa en tepelerde işadamlığı bir sanattır. Esrarını kimsenin tam olarak çözemeyeceği, hep unutilan bir iki püf noktasının kalacağı, öğrenilemeyen ve öğretilemeyen bir eylem sanatı.

Bazen yalan söylediğini bilerek de yalan söyleyebilirsin. Olsun. Alt tarafı kendini ele verme ihtimalin yükselir. Korkma!. Yalanını bile bile söyle. Ortalığı birbirine kat.

"Şok haber", "Olay"

Daha sonraları yavaş yavaş ve parça parça yalanını ortaya çıkarsalar bile, tekzipler hep arkadan ve ufak ufak gelir. Doğru, yalanı kovalayabilir ama yakalayamaz.

Yalan; nasıl söylenirse söylensin en medyatik, en seksi "show-man"dir. Doğru ise; her zaman sıkıcı bir profesör.

* * *

İşadamı için söz senettir. Verdiği sözde duran yalancıya itibarlı işadamı denir. Muteber bir işadamı açık açık yalan söylese bile mazur görülür. Büyük gazete patronları, büyük holding sahipleri, en büyük siyasiler, yazarlar ve sanatçılar böyledirler. Bunların yalanlarını hatırlatıp "benim için muteber değildir" deme. İtibarını kaybeden sen olursun.

* * *

Sen en büyük olmaya çalış, ama hiçbir mesleğin en büyüklerine güvenme. En büyük yazar da, en büyük holding sahibi gibi tehlikeli bir adamdır. Onların da "büyüklük", "şöhret" ve "başarı" merdivenlerini ancak senin gibi tırmanabileceklerini unutma.

Sözünde durmak mı? Sen sözünde duracak kadar güçlü oldun mu?

Sözünde durmak sana güç yani para, oy, şöhet, imaj, seyirci kazandırıyorrsa o zaman sözünde dur. Kaybedeceğın zaman, hele hele büyük kaybedeceğın zaman nasıl olsa bir açık yakalayıp sıyrılırsın.

Haklı mızıkçılık için sebep çoktur.

Hatta bu işın beceriklileri öyle tezgahlar ayarlarlar ve o kadar ustaca oynarlar ki, sonunda onlar değil karşılarındaki çaresizler sözünde durmamış olur. Nişanlını başından atmanın en "dürüst" yolu nişanı ona bozdurtmaktır.

* * *

Sen dürüst olmayı göze alabilecek kadar zengin misin?

* * *

- Müşterilerim senetlerini ödeseydi ben de sana ödemez miydim?
- Yahu, ben sana borç verdim. Müşterilerine değil.
- Ağabey ne yapayım? Canımı mı alacaksın? Yok.

İkisi de doğruyu söylüyor. İkisi de muteber, çünkü ikisi de haklı. Alacaklı borçlunun yerinde olsa aynı cevapları verirdi.

Ticaretin teorik ahlâkı olmaz. Herşey konuşulan paranın (veya imajın veya şöhetin) büyüklüğüne, yapılabilirlik hesaplarına, risklere ve daha iyi bir teklifin olup olmadığına bağlıdır.

İş dünyasında teorik bir ahlâk geçerli olsaydı, kimse sıfırdan zengin olamazdı. Zenginler de asla kaybetmezlerdi. Sınıflar arası geçişi sağlayan, pratik bir ahlâksızlıktır.

İşadamı Ahlâkı

Genç işadamı; başarı grafiğın, dört büyük ahlâki engeli aşmakla doğru orantılıdır.

1. Allah
2. Kanunlar
3. Başkaları
4. Vicdanın

* * *

Allah.

Allah'ı aşmak bugün hemen herkesin becerebildiği bir marifettir. Seni bir çift gözün hep takip ettiğine, her yaptığını görüp yargıladığına ve ölünce seni cezalandırabileceğine içtenlikle inanıyorsan, derhal ya bir tekkeye ya da bir manastıra kapan. Dua et. Aşkla coş. Çünkü yaşamak günah işlemektir. Yok eğer Yunus Emre, Hacı Bektaş, Aziz' Basil, Aziz Palamas gibi; aşkla, şiirle, dansla deliremiyorsan, böyle bir delirmenin ne demek olduğunu dahi bilmiyorsan, sen akıllı bir işadamısın arkadaş. Allah senin için yok. Dolayısıyla bir engel de yok.

Kanunlar.

Bu engeli aşmak biraz daha zordur.

Kanunları kim koymuş? Anadolu'nun Azizleri, Yunusları mı?

Hayır. Senin benim gibi akıllı işadamları.

Niye koymuşlar?

Bizi deli Azizlerden korumak için.

Mülkiyet hakkı.

Allah'ın bir karış toprağına "benim" diyebilme hakkı.

O topraktan kurdu, kuşu, çalısı-çırpsıyla tüm doğayı ve insanları söküp atabilme hakkı.

Mülkiyet hakkı.

Bundan büyük saçmalık olur mu?

Ama var işte. Hem de on beş bin yıldır toplum olarak varlığımızın temelinde.

Birileri bu hakkı hepimizden önce ele geçirmiş olmalı. Sonradan da bu zorbalık aralarında bir mukavele yaparak bu toprakları elden ele, yani güç sahiplerinden güç sahiplerine geçirmeye başlamışlar. Kanunların şimdiye kadar başardığı tek ilerleme de bu geçişin önündeki engelleri hafifletmek olmuş.

Mülkiyet hakkına saygı duyan bütün kanunları mülkiyet yazdırmıştır.

* * *

İşte, genç işadamları... o kanunlar dediğin anlamlı kavramlar, çok güçlü hırsızların arasındaki mukavelelerden başka bir şey değildir.³ Ve bütün diğer kanunlar -evlilik ve miras düzenleyenlerden düşünce özgürlüklerine kadar- mülkiyet hakkından başlarlar ve onbeşbin yıl önce başlayan büyük yağmayı meşrulaştırır; vahşeti yumuşatır; ılımlı ve sevimli bir hale getirirler.

Krediler, yatırımlar, işçi çalıştırma-işçi çıkartma düzenlemeleri, fiyatların serbestliği, pazarların muntazam çalışması, işadamları arasındaki sözleşmelerin devlet tarafından infaza zorlanması, devletin alacaklının yanında olması-bunların hepsi o çok korktuğun kanunlar tarafından düzenlenir.

Evet, genç adam; demek ki bütün bunlar senin içinmiş. Kanunlar, kanunlara uyarak çalan hırsızlar tarafından, gelecekteki hırsızların haklarını korumak için yazılmışlardır. Asla kanunlara karşı gelme! Uyumlu ol, çünkü kanunlar zaten seni korumak için vardır.

* * *

Kanunları ilgilendiren üç tip iş vardır.

- 1. Beyaz İşler**
- 2. Gri İşler**
- 3. Kara İşler**

Ne kara, ne beyaz - servetin rengi gridir. Genç işadamı, sen grinin tonları üzerinde uzmanlaş ve daima çok iyi hukukçularla çalış.

İyi bir hukukçunun- ne kadar pahalı olursa olsun- vekalet ücretine itiraz etme. Sana neticede en pahalıya patlayacak hukukçu, kötü hukukçudur.

Bütün bu gri işlerde siyasi büyüklerini yanına al. Herşeyin kılıfını hazırla. Her zaman kanunlar içinde ve haklı görünmelisin.

Kılıfsız adamı rüşvetle bile kurtarmazlar. Rüşvet; kılıfı iyi hazırlanmış işlerin koyu gri tonlarını biraz açabilir. O kadar.

Başkaları.

Sıradaki üçüncü engelimiz için Sartre, "cehennem başkalarıdır" demiş.

Her büyüyen işadamı için "O hırsızdır" derler.

"Bu kadar para alınteri ile kazanılır mı?" derler.

Pazarlardan alışveriş eden teyzeler, taksi şoförleri, kütüphane memurları, edebiyat öğretmenleri, o halim selim saflar haklıdırlar. Birgün o aptalca ve basma kalıp sözlerinin doğru, yüksek ve felsefi olduğunu anlarılarsa ortalık karışır.

* * *

"Ayıp, ayıp" .

Başkaları hep böyle derler.

* * *

Kim ne der diye hayatının yönünü değiştirme; kendini kontrol etme; sansürleme. Bırak başkaları düşünsün senin ne diyeceğini.

* • * •

Vicdan.

Vicdan; bütün bu engelleri geçeceğini bilen filozofların senin önüne koyacakları en büyük manidir. Okyanusları aşar gelirsın, buna takılırsın. Psikiyatristlere "düşersın". Hint felsefelerine sarılırsın. Uzak yerlere seyahat edersin. Okullar, hastaneler, camiler yaptırırsın.

Olmaz. Olmaz. Olmaz.

Ama korkma. Sebat et. Zamanla vicdanını da, vatan-millet için çalışan hayırlı bir evlat olduğun masalı ile kandırırsın. "Bu kadar adam çalıştırıyorum. Hepsi benden ekmek yiyor. İhracat yapıyorum. Memlekette araba lastiği yoktu, şimdi taa Amerikalara kadar satıyorum."

İşadammın ağzından bu nakaratlar düşmez.

Ashında ikna etmeye çalıştığı kendi vicdanıdır.

Vicdan.

O başkalarının göremediğini gören, yüreğindeki bir çift göz.

O lanet olası gözler.

Sadık bir köpek gibi sana yumuşak yumuşak bakan gözler.
Ruhunu sattığın gün vicdanını da sattığını zannetme.
Ruh satılır.
Vicdanını ise yavaş yavaş boğmalısın. Bir köpek yavrusunu boğar
gibi.
Boğulur da it oğlu it, merak etme.

* * *

"Benim vicdanım rahat"
Öyle mi?
Tamam, genç dostum; artık senin için yapılacak bir şey yok.
Gel yolumuza devam edelim.

Hergünkü İşadamlığı

Rüşvet

Önce nasıl verildiğini öğreneceksin. Rüşvetin sadece üçüncü dünya ülkelerinde önemli olduğunu zannetme. Bu ülkelerde devlet çok büyük ve güçlü olduğu için, rüşvet de genellikle devlet memurlarına verilir. Batıda ise rüşvet özel şirket memurlarına verilir.

* * *

Rüşvetin bize Osmanlıdan miras kaldığı söylenir ki, bu da yanlıştır. Rüşvet, insanlığın mal mülk edinmeye başlamasıyla doğmuştur. En az, çiftçilik ve hayvancılık kadar eski bir meslektir.

Kadim zenaattir. Erkeğin orospuluğudur.

Yalnız "ben rüşveti verenim, alan başkası" diye, Şark gulamparası tarzı "erkeklik" havalara girme. Rollerini değiştireceğiniz günler de gelecektir.

"Şimdi sen dön bakalım arkam"

Ve dönülür...

* * #

Rüşvetin makbulü, alana aldığını hissettirmeden verdiğidir. Öyle birilerinin eline doğrudan para konmaz. Dosya memuru mu bu? Köşe yazarlarının hayal ettiği gibi yurtdışındaki hesaplara havale falan da çok nadirdir. Böyle beceriksizce ve tehlikeli işleri ancak amatörler yapar.

* * *

Piyasada en geçerli diye bilinen, araya aracı konulan klasik sistemdir. Orta boy rüşvetlerde (50.000 dolara kadar) belki uygun olabilir.

Bunun için, rüşvet vereceğin kişinin meşru işler yapan bir işadamı dostunu bulmalısın. Bunlar daha işin başı, ABC'si... Köşe yazarlarının bile bildikleri...

* * *

Bir de, gözüne kestirdiğin adama daha önceden rüşvet verdiğini bildiğin arkadaşların vardır. Bunlarla konuş. Rüşvetin "R" sinden bahsetme. İşten bahset. Eğrisi doğrusuna muhakkak gelir.

* * *

Yalnız dikkat! Her dönem iktidara yakın olduğunu söyleyip, her işi hallettiklerini iddia eden profesyonel rüşvet simsarları ortaya çıkar. Berbat heriflerdir. Yüzlerine gözlerine bulaştırırlar. Sakın bunlara kanma.

*

Rüşvet verilirken rüşvetin ismi telaffuz ediliyorsa hemen o işten çık. Amatörlerle çalışıyorsun. Bunlar söze dökülmez. Kim bir kadına kur yaparken, "Bak ben şimdi sana kur yapıyorum" der? Bu bir oyundur. Edebi adabı vardır. Benim işimden bir vesile ile nasiplendiğini bildiğim kişilerle, sonraları memleketteki rüşvet batağını tartıştığımız çok olmuştur.

*

Pişkinler aldıklarının aslında rüşvet değil de; mesleki becerileri, sosyal ilişkileri ve konumları sonucunda bileklerinin hakkıyla kapattıkları "işler" olduğuna yürekten inanmışlardır. Tamam, servetlerinin rengi gridir. Ama kiminki ak Allahaşkına? Rüşveti veren saygıdeğer holding sahiplerinin mi? İyi verilmiş rüşvet, alanın vicdanını kolayca kandırmasına yardım eder. Onun için asla rüşvetten bahsedilmez; işlerden bahsedilir.

Yalnız rüşvetin en "klası", en göz kamaştırıcısı, ortada hiçbir iş yokken "karşılıksız" verilenidir. Mevkisini daima koruyacak güçte ve en tepedekilere verilen "ön ödemeler"dir. Bu düzeydekiler nasıl olsa her işi her zaman çözebilirler. İleride halledecekleri işlerin karşılığını, şimdiden toptan ve peşin bir ön ödeme şeklinde vermenin ne riski olabilir? Sen gençsin. Bu düzeylere gelmene daha çok var. Ama bil ki en tepedekiler böyle verir, böyle alırlar.

Bu tip ilişkilerde, ön ödemeler "cash" şeklinde olabilir. Ama artık 90'lı yıllarda gayri nakdi ön ödemeler daha "şık" kabul ediliyor. İktidardakilerin türlü şahsi veya siyasi işlerini takip etme, ekonomik içerikli (aslında siyasi) paneller düzenleme, iktidarı rahatsız eden bazı iş gruplarını önce iktidara karşı kışkırtıp sonra "asil bir jest" ile meseleleri tatlıya bağlama, iktidardakilerin yandaşlarına bayilikler verme, yurtdışında lobicilik yapma, en tepedeki siyasilerin söyleyemeyecekleri şeyleri söyleme, gündemi değiştirme, muhalefet partilerinden bilgi sızdırma, holdinglerin ekonomik ve sosyal güçlerini, en pahalı profesyonel yöneticilerini, halkla ilişkiler uzmanlarını, reklamcılarını siyasetçilerin emrine tahsis etme... daha kimbilir kaç türlü girift ilişkilerin arasında gizlenen yol ile ve hiçbir "karşılık" beklemeden tüm şahsi ve kurumsal güçlerini çalıştırma, sevk ve idare etme.

Para mı ?

Ne parası?

Karşılığında ihale mi?

Hangi ihale?

Özel bir kararname mi?

Vergi borçlarını erteleme mi?

Teminat mektubu mu?

Hiçbiri.

* * *

Genç işadamı; kazancının yüzde onunu devlete vergi olarak veriyorsan, yüzde yirmisini bu cins kârsız ve karşılıksız görünen işlere ayr. Puştların maestroları böyle yaparlar. Bu mevkilere gelmene çok

var. Alışkanlık kazanman, nefesini açman, kondisyonunu muhafaza etmen için, "belki bir gün" rüşvet verebileceğin her türlü mevkinin adamını "bugünlerden" etrafına toplamaya başla. Bu bir ön rüşvet kulübüdür.

Sadece küçük işadamları, işleri düştüğünde rüşvet verirler. (Ve bu genelde onlara pahalıya patlar).

Büyüme yolunda bir işadamların ise, hiç rüşvet vermediği ama ismen tanıdığı rüşvet-verilebilir kategorisinde, iki-üç yüze yakın rüşvet-öncesi dostlukları vardır. Bu, gerektiğinde su çekilecek bir rüşvet havuzudur. Bu dostluklar sayesinde insanın eli her yere uzanır.

* * *

Vaat ettiğin rüşveti iş bittiği anda derhal ver. Çamura yatma. Taksitlendirme. Bu konuda bir kere atlarsan, bir ucuz hesabın içine düşersen... yanarsın. Nasıl olur hâlâ çözemedim; rüşvetçilerin hepsi birbirlerinden haberli midir bilmiyorum ama kuruturlar seni.

Servet

Meşru servet üç şekilde yapılır :

1. Kanunlara uygun hırsızlık
2. İyi satınalmalar (Sürekli enayi satıcılar bulabilme becerileri)
3. "Deal-making", yani kumpas kurma becerileri (başkasının taşı ile başkasının kuşunu vurma)

Üçten al beşe sat, erken topla geç öde. Böyle de olur ama kırk senede olur.

* * *

Miras, tasarruf, hediye veya ufak hırsızlıklar neticesinde otuz yaşında yüz bin dolar sermayen olduğunu düşünelim. İşte sana bu sermayeyi değerlendirmenin üç yolu:

1. Ufak bir daire veya yaşıtın bazı "business-boy"lar gibi araba veya tekne alabilirsin.
2. Dolar kuru üzerinden senelik yüzde on faiz ile bankaya yatırabilirsin.
3. Dolarına senede yüzde yirmi kazanmayı hedeflediğin bir işe girersin.

Ancak bir işadamı isen, üçüncü şıkkı seçecek ve bir bankanın herhangi bir müşterisine vereceği yüzde onu yüzde yirmi yapmayı hedefleyeceksin. Böylece çarşı pazar gezip, enginar alırken pazarlık eden yaşlı bir teyzeye alt tarafı bir misli fark atma becerisini her sene tekrarlayabilirsen, yirmibeş sene sonra tam 9.5 milyon dolarının olması gerekir. Sosyetenin en üst liglerine elli, elli beş yaşında kapağı attın demektir. (İş dünyasında bu hesabı yapmayan ve halim selim yaşlıca teyzeler tarafından geçilen o kadar çok akıllı-aptal var ki!)

* * *

Anasının gözü işadamları ise yaşlı teyzelerle falan yarışmazlar. Onlar dolarlarını her sene yüzde yirmi değil, yüzde yüz artırmayı hedeflerler. Yüz bin dolarla başlayanların, on sene içinde yüz milyon dolarları olur.

Zor mu? Zor.

Ama imkansız değil.

Evet, bu hesapta açıklar var - iç ve dış enflasyonlar, vergiler ve en önemlisi mali ve ticari riskler...

Genç işadamı; bırak bu soruları çok akıllı geçinen, her şeyi bilen ekonomistler, profesörler ve köşe yazarları sorsun.

Onlar hiç yüz doları bir sene için dahi olsa yüz yirmi dolar yapabildiler mi? Hayır.

Kurumlar vergisiymiş... Hah !

Bu sorulara başını çevirip bakmayarak, on senede yüz bini yüz milyon dolar yapan, basit bir hesabın önünde gözleri parlayan ve "ben de yaparım ulan" diyenler kazanır. Bu soruları şimdi soran mız-mızların emekli maaşları ve Bodrum'daki yazlıklarından başka hiçbir servetlerinin olamayacağı bir on senede, sen Avrupa çapında güçlü olabilirsin. Hem de 40 yaşlarında. Hem de oran halen taş gibi kalkarken.

Bu mız-mızların, hım-hımların en akıllı geçinenleri diyecekler ki:

- "Oğlum bak, yüzü iki yüz, iki yüzü dört yüz, dört yüzü sekiz yüz yapmak kolaydır. Ondan sonrası zorlaşır."

Bu adamları hiç dinleme! Onların içlerindeki ateş sönmüştür. Sen bir kasırga gibi başla ve takılacağın yere kadar yak, yık, yağmala; midendeki yangını körükle. Gözlerini kan bürüsün.

İmkansız mı?

Hayır.

Yapan yok mu?

Var.

Öyleyse sen de asıl.

"GERÇEKÇİ OL. İMKANSIZI İSTE."

Pazarlık

Derler ki; pazarlığın altın kuralı her talebe yeni bir taleple karşılık vermek, verilen her tavizin karşılığında da birşey almaktır. Bu ekole göre öyle küt diye "al veya bırak" yoktur.

Pazarlık tatlı tatlı yapılır.

Yahudilerin dediği gibi "Caminando yavlando" yani "yürüyerek ve konuşarak"...

"Al veya bırak" olunca insanların onurları kırılır. Ve seni geri çevirirler.

- Yüz isterim.
- Doksan veririm.
- Hayır doksanbeş
- Kabul, ama yarısı peşin yarısı üç ayda
- Yarısı peşin kabul ama kırkbeş günde S.
- Tamam ama şu şu şu ekstra hizmetleri bedava isterim.
- Olur ama....

Bak genç dostum; bu tip klasik esnaf pazarlıklarıyla hedeflediğin yere gelemezsin. Hırslı bir işadama için pazarlıkta önemli olan teklif-karşı teklif değil, düpedüz kol bükmedir. Rakibini köşeye sıkıştırmaştır. Bunaltıp bunaltıp biraz bırakmaktır. Ansızın tekrar tepesine binmektir. Sağ gösterip sol vurmaktır. Sürpriz baskınları, çeşitli kalleşlikleri, sırttan bıçaklamaları önceden hazır etmektir.

*

En çok, rakibinin masadan kalkma gücü var mı - ona dikkat et. Bu imkan ve gücü olana yukarıdaki pis taktikler işlemeyebilir. Pazarlığa oturmadan önce rakibini seninle anlaşmaya mecbur edecek hale getirmelisin. Bunu becermeye gücünün yetmediği durumlarda klasik esnaf stratejisiyle; her zaman güleç bir yüzle güven kazanarak, rakibine şerefli çıkış yolları bırakarak, sürpriz tavizler verip, sürpriz tavizler talep ederek, ortalık çok ısınırsa (inat ve gurur yüzünden)

toplantılara bir müddet ara vererek pazarlığım sürdür. Ama bil ki, hiçbir büyük "malı" böyle centilmence götüremezsin.

* * *

80'li yılların başında, Z... Bey fabrikasının yüzde elli hissesini Amerikalı bir uluslararası şirkete 40 milyon dolara satmıştı. Satılan aslında o köhne fabrika değil Z... Bey'in pazar payı ve dağıtım şebekesiydi. Hepimize o zamanın en yağlı böreği gibi gelmişti bu iş. Amerikalılar, hem 40 milyon doları çil çil nakit eline sayacak hem de halen diğer yarısına sahip olduğu fabrikasını yönetip ihya edecekler! Amerikalılar açısından ise Z... Bey dürüst bir adamdı, iyi bir ortaktı.

Dürüst... İyi...

Hah, hah, Ha ...

Z... Bey Türk.

Karaman'ın koyunu.

Yüzde elli hissesi ile fabrikanın yönetimini öyle bir bloke etti ki, Amerikalıların emdiği süt burunlarından gelmeye başladı. Z... Bey her türlü karar alımını engellerken, Amerikalıların verdikleri 40 milyon dolar da eriyip gidiyordu. Sonunda Z... Bey'in geri kalan hissesini de almak mecburiyetinde kaldılar. Gerçek rakam hiçbir zaman öğrenilemedi. Ama ben olsam birinci yüzde ellinin 3-4 misli bir fiyatla masaya otururdum.

İşte, kol büken pazarlık budur.

İşte, gerçek servet böyle yapılır.

Öyle, teklif - karşı teklif, güleç yüz ve alçakgönüllü centilmence tavırlarla değil.

* * *

Moruk kadın balıkçıya inmiş. Balığın gözünü çıkarıp sormuş. "Bu kör balığa ne istersin", diye.

Önce içine et işin, sonra satın al. (Veya sat.)

Parantez içinde ders: Bir işe girmenin maliyetini Z... Bey'in ortakları gibi herkes bilir. Sen çıkmanın maliyetini de önceden hesapla. Yoksa sonuna kadar devam etmek mecburiyetinde kalırsın.

*** * ***

Kol bükme stratejisini asla tehdit ve şantajla karıştıрма. Apayrı şeylerdir. Kara işlerin içinde olmadığına göre, sen tehdit eden değil, tehdit edilen olacaksın. Büyük bir ihtimalle de gri işlerde kolunu büküklerin tarafından.

Genç işadamı; bu seni korkutmasın. Karşıdaki, son kurşunu ilk önce atmayacaktır. En kötü en zalim gangsterler bile önce tehdit ederler. Sonra bir daha ederler (2. kurşun), sonra araya adam koyar-lar (3. kurşun), sonra anlaşalım derler (4. kurşun), sonra tekrar tehdit ederler (5. kurşun), sonra yazıhanenin camını çerçevesini indirirler (6. Kurşun.) Sonra ise ilk tekliflerini biraz yumuşatırlar. Asla ilk kurşunla pes etme. Bekle ve oyna.

Kısa Öğütler

Tilki ol. Kurt ol. Çakal ol. Ama domuz olma! Adam vardır, bir tek lira vergi vermemek için şirketini zararda gösterir. Halbuki cirosunun yüzde beşi, gerçek kârının yüzde onu kadar vergi verse, maliye adamı kontrol bile etmeyecektir. Ama domuzluğu tutmuştur.

Tilkiyi herkes sever. Kurttan korkar. Ama domuzu beş on kişi toplanıp vura vura öldürürler.

Bir diğer tip işadamı ise borcunu ödemeyen müşterisinin iflahını kesmeye çalışır. Ana parayı kurtarır; faizini de son kuruşuna kadar yatak yorgan satarak almaya çalışır. Bu adamı da ayağından, kışından vururlar.

Domuz olma. Ölçüyü kaçırma.

* * *

Cebinde hep bir not defteri ve kalem bulundur. Şeytanın kulağına ne zaman ne fısıldayacağı hiç belli olmaz.

*

Bilgisayar, elektronik ajanda, Lap-top, İnternet filan gibi elektronik hırdavat; muhasebeciler, sekreterler ve vasat adamlar içindir. Asla takılma boğulursun.

Ufak bir not defteri, kurşun kalem ve telefon fihristi. İşte seni büyük bir işadamı yapacak olan bu üç kafadardır.

Masanın kenarında bilgisayar ekranını tutma. Büyük patronların masası her zaman tertemizdir. Düşünürler, karar verirler ve gereken yerleri hemen ararlar ki ertesi güne önlerinde yine temiz bir masa kalsın.

* * *

Şimdilik bir cep telefonu al. Ama büyüme yolunda bu fazlalığı da atacaksın. Çünkü cep telefonlarıyla aniden basılan hep sen olursun.

Oysa büyük işadımı; başkalarını cep telefonlarından arayıp aniden basandır. Hayatta ne kadar erken cep telefonundan kurtulmuşsan, o kadar çabuk büyüme yoluna girmişsin demektir. Hatta mümkünse telefonun eski tip parmakla çevrilen cinsten olsun. Çünkü numaraları uzun uzun çevirirken, telefonla elde etmek istediğini veya telefonun gerçekten gerekli olup olmadığını düşünmen için fazladan on saniye olur.

* * *

Çocukların oynadığı bilgisayar oyunlarının büyüklere uyarlanmış olan İnternet'e gelince: TV'nin aptallaştırıcı ve sersemletici etkisi 70'li yıllarda ortaya atıldı. İnternetin katılımcıları üzerindeki etkileri de 2000'li yıllarda çok konuşulacak.

Entellektüel boşluklarını, fikir üretme konusundaki çaresizliklerini, orijinal ve yeni hiçbir şey yaratamamanın verdiği acıyı İnternetle gevezelik yaparak kapatacağını uman profesyonel yalnızlarla asla çalışma.

* # *'

Birşeyler yaratabilmek için insanlarla yüzyüze ilişki içinde olmak gerekir. Adam tanımak, gezmek, davetler vermek, sempatik olmakla popüler bir lider olunur; kendin gibi dünyanın diğer uçlarındaki yalnız ve beceriksizlerle monitör başında sözde "iletişim" kurarak değil.

"İletişim çağı"ymış!

Bu iletişim çağında bu yalnızlık! Bu bitmeyen boş gevezelikler!

Bu evlerine tıkılarak bir başlarına çalışmakla dünyayı ve kendilerini kurtardıklarını sanan budalalar!

Genç işadımı; arkadaşların o kahrolası yalnızlıklarına kendilerini teslim ederlerken, sen sokağa çık ve onlara kutu kutu bu hırdavattan satarak köşeyi dön.

70'li yıllar üretim, 90'lı yıllar ise halkla ilişkiler yıllarıydı. 2000'li yıllarda istihbarat çok önemli olacak. Bunun için rakiplerinin ofisine casuslar yerleştir; peşlerine hafiyeler tak; telefonlarını dinlet. İstihbaratsız karar alınamaz. Eminim önümüzdeki yıllarda, yalnız patronlara bağlı gizli istihbarat bölümleri kurulacak ve patronlar öncelikle kendi yöneticilerinin telefonlarını dinletecekler. Şimdiden bazı büyük şirketlerimizde başladı bile.

* * *

Büyüyen bir işadamı senede en az 2-3 dava açmalı ve düşmanlarının sayısı dostlarından çok olmalı. Girişimcilik iyidir hoştur ama paranın büyüğü bir işe değil, birilerine girilerek kazanılır.

* * *

"Hayır" cevapların en güzelidir.

Senden bir şey istenmediği zaman olumlu ol. İstendiği anda olumsuz ol. Kendini, ilk anda ve tereddütsüz bir kararlılıkla hatta düşünmeden "hayır" demeye alıştır. Talebin üstünde bir müddet düşündükten sonra nasıl olsa "evet" e çevirebilirsin. Kimse önce -hayır-sonra-evet'e- gücenmez; daha bile tesirli olur. Ama önce -evet-sonra -hayır- herkesi kırar. Üstelik mızıkçı ve güvenilmez bir imaj yaratır.

* * *

İşine gelen bir çözüm üretemiyorsan, konuyu ertele.

* * *

Birilerini ikna edemiyorsan, en azından kafalarını karıştır.

* * *

Sadece ileride tekrar borç alman gerekecekse bugünkü borcuna sadık kal. Bertrand Russell'a göre borçların evrensel bir ilke olarak geri ödenmesinin tek nedeni budur. Artık "hiçbir kredisinin kalmadığını" ve bir daha hiçbir zaman "borç alamayacağını bilen adam," mevcut borç ödemelerini derhal keser. Borçluya borcunu ödeten ne namusu, ne şerefi ne de karşılaşacağı yaptırımlardır - çıkarıdır.

İşte bu yüzden senetler, anlaşmalar, protokoller ve kontratlar, taraflardan herhangi "birinin mali sıkıntıya düştüğü zamanlarda, hiçbir işe yaramazlar." Herşey iyiye giderken ise "gereksizdirler."

* * *

Senin isteyeceğin haklı-haksız bazı teminatlar üzerine kimi enayiler kendilerine neden güvenmediğini soracaklardır.

Üste çıkıp hemen şu cevabı ver:

- "Ulan siz bana güvenin"

Birisi birisine güvenecekse, her zaman güçsüz güçlüye güvenmelidir.

Son on bin yıldır bu böyle...

* * *

Dünyada kudret ve servet zirvelerinin neresinde olursan ol, hep önünde götünü yalayacağın birileri olacak. Sen patronunun, patronun bir bakanın, bakan bey bir gazete patronunun, gazete patronu iktidarın, iktidar ise bir başka gazete patronunun... Modern dünyanın gerçekleştirdiği tek demokrasi budur. Bu yalama silsilesi, en tepede kimsenin götünü yalamayan birinin bulunduğu bir piramitten içice geçmiş tekerleklerle dönmüştür.

Bir adam ki; hinoğluhinliğini, anadan doğma puşluğunu, Amerikan diploması ve batılı bir kültürle birleştirmiştir, işte ben bu adam-

dan çok korkarım. En baş belası en dişli rakiplerin, sana benzeyenler arasından çıkacaktır. Salt hinoğluhinlerden veya salt Amerikan diplomatılardan korkmana gerek yok.

* * *

Eğer bir sırrın varsa veya bir sırrın olmak üzereyse (mesela bir darbe, arkadan bıçaklama veya herhangi başka türde bir kalleslik planlıyorsan) bunu en fazla iki kişi bilmelidir - sen ve o.

Üç kişinin bildiği sır olmaz.

*

Ketum ol, ama ketum gözükmek. Hiçbirşey söylemeyip herşeyi söylüyor görünmek daha sempattir. Sır tutanlar, insanlara soğuk ve itici gelirler. Konuşarak ketum ol, susarak değil.

* * *

İş olup bitene kadar kimselere birşey söyleme . Bunu herkes bilir. Ama sen iş olup bittikten sonra da övünme. Bırak başarılarını başkalarından duysunlar. Daha tesirli olur.

* * *

Kıskançlık birinci sınıf bir histir. Saldırganlık, şehvet veya gurur gibi.

Kıskanmaktan çekinme . Kötü bir şeydir diye farkına varmaktan kendini alıkoyma.

"Kıskanıyorum işte" deyiver. Hemen arkasından "Ben onun ağzına sıçarım" gelecek. Genç bir işadamının gözlerinde, bastırmaya çalıştığı kıskançlığın parıltısı olmalı. Bu hırsla saldırmalı dünyaya.

Düzüşme gibi, kıskançlık da en güvendiğin dürtülerinden biri olsun. Yaşat onu. Besle. Bastırmaya çalış. Ama başarısız olup patla. Saldırganlık, hırs, kıskançlık gibi duygularına yabancılaşma. Kariyerini bu

duygular besler. Yumuşakça dürtülerine, merhamete, sevgiye, hasrete yabancılaş.

* * *

Büyüme yolunda her işadammın üç gerçek dosta ihtiyacı vardır-iyi bir hukukçu, iyi bir muhasebeci ve iyi bir terapist.

* * *

Nevrotik bir ruh yapısına sahip olmak, post-modern yaşamda istisna değil, kaidedir.

*

Biz işadamları ve işadamı karıları, terapistlerin en iyi müşterileriyiz. Nevrotik olduklarının farkında olmayanlarsa, işlerinde en başarılı ve en büyük kabul edilenlerimizdir.

* * *

Modern toplumlarda terapiye en çok ihtiyacı olanlar terapiye gitmeyenlerdir.

* * *

Cesaret, korkmamak değildir. Cesaret, tam tersine çok korkmak ama yine de "ben varım" demektir.

Cesaret, korkuya rağmen eylemdir.

Birinci sınıf bir histir.

"Şans cesurlara güler" denir. Evet, şans ancak eylemcilere, hareket edenlere, birşeyler yapanlara yardım eder. Kışının üstünde oturanların ayağına gitmez.

* * *

Gençlikte çok hareket edersin, çok fırsat kovalarsın. Zamanla görürsün ki, kışının üstünde oturanların da kısmeti ayaklarına geliyor. Fırsatları "eylem eylem" diyerek kovalamak yerine, doğru köşeler kaparak oturup beklemeyi öğren.

Bilinçli bir oturma, eylemdir. Bu da seni zafere götürür.

Her zaferin için birkaç yenilgi tadacağını önceden bil ve yenilgilerinden zevk almayı öğren. İşler istendiği gibi gitmeyince, terslikler arka arkaya gelince sıkılan, içi daralan sabırsız adam büyük işadamı olamaz. Statüsü düşük, orta halli bir mutsuz olur, o kadar. İş dünyasının yüzde sekseni aksilikler, çuvallamalar ve hayal kırıklıklarıdır.

*

Hiçbirşey bekleme.
Hiçbirşey ümit etme.
Eyleme devam et.

* * *

Evdeki hesap çarşıya uymaz.

Evdeki hesap, artı yüzde otuz ihtiyat payı, çarşıya yüzde altmış ihtimalle uyar.

*

Evdeki hesapla oturma . Çarşıda dene.
Dene ve pişman ol. Ama dene.
Bir eylem on düşünceden daha değerlidir.

* * *

Düşünme, yap.

* * *

**Yap. Yap. Yap.
Kazanırsın.
Ol. Ol. Ol.
Kaybedersin.**

*** * ***

**Olma. Yap.
Düşünme. Yap.**

*** * ***

Bir iki başarının üstüne oturup gevşeme. Aman atların teri kurumasın. Tırısaya devam et. Arada bir, kaçarken veya kovalarken dörtlüye kalk. Ve tekrar atı toparlayıp kontrollü bir tırısaya geç.

*** * ***

Kimi şöhret, kimi şeref, kimi ölümsüzlük, kimi para, kimi kadın, kimi macera için yapar. Sen kudret için yap. Çünkü kudretin içinde nasıl olsa hepsi var.

*** * ***

Refah düzeyini, -akademisyenler içinde en işe yaramazları olan ekonomistler- kişi başına senelik milli gelir olarak ölçerler. Arjantin'de 8.000 dolar, Türkiye'de 3.000 dolar gibi. Halbuki insan için refahın anlamı çok başka türdür.

Kişi başına seks.

Kişi başına kitap.

Kişi başına doğa gibi.

Kişi başına sekste Afrikalılar, kültürde belki Ruslar, belki İsveçliler, doğada Kanadalılar en zengin toplumlardır. Oysa çok paralı Körfez Arapları başka herşeyin fakiridirler. Para nedir ki?

Elinin kiri; köpeğe atsan yemez.

★

Genç işadamı; hiçbir işe para için başlama. Kudret için başla. Zevk aldığın için başla. Para da, şöhret ve kadınlar gibi nasıl olsa arkadan gelir. Zekânın, hırsının ve zamanının getirişi sadece para olmamalı. Kudret, şöhret ve seks de olmalı.

Zenginlik

Genç işadamı; eğer senin için zenginlik hayatta arzu ettiklerini gerçekleştirecek servetten bir tek dolar daha fazlasına sahip olmaksın, sen, post- modern bir işadamı olamazsın.

Hayatta gerçekten neyi arzu ettiğini bilmek başlı başına bir Erdem ve Bilgeliktir. Sen ise Fazilet değil, Servet ve Kudret yolunun yokuşusun.

Bugünlerde moda olan, yarın revaçta olması muhtemel herşeyi her an satın alabilecek güçte olmalısın. Şimdi arzulamadığını ya ilerde arzularsan?

Para sadece arzulara bir araç değil, kendi başına da bir amaçtır. Sen parayı harcarken değil, kazanırken keyif almalısın.

*

Paranın, ne araç ne de amaç olarak bir işe yaramadığına; üstelik parayla elde edilenlerin aslında arzulanmaya layık şeyler olmadığına inanıyorsan, ben bu kitabı senin için yazmadım.

"Keşke zenginler fakirlerin hayal ettiği gibi zengin olsalar"⁵

Evet çok paraları vardır, hatta fakirlerin hayal ettiğinden daha çok ama eşek gibi de çalışırlar. Bu adamların tek düsturu - çalışmak... çalışmak... çalışmaktır. Bu günkü kapitalizmde hiçbir işçi, işvereni kadar çok çalışamaz.

*

Post-modern kapitalistler ve yeni yüzyıl kahramanları aylıklığın keyfini hiç bilmezler. Bitmek, tükenmek bilmeyen bir hay huy ile koşuşturur dururlar.

İşadamlığı, para için -senede birkaç milyon dolar bile olsa çekilecek bir hayat tarzı değildir. İşte onun için işini sevmelisin, genç dostum. Para kazanmak, sevmeden yapılacak bir iş hiç değildir.

Sanıldığıının tersine en zenginler, bir alt zengin sınıftan daha kötü yaşarlar. Çünkü gündelik işlerinin üzerine bir de harcamadıkları ve çokluğundan da hiçbir zaman tüketemeyecekleri bir serveti yönetme dertleri eklenmiştir. Aynı, orta sınıfların kaybedecek bir şeyleri olduğu için, bir alt yoksul sınıftan kendilerini daha güvensiz hissetmeleri gibi...

* * *

Genç işadamı; kapalı yerlerde bütün gün oturarak insanlarla sürekli didişmeyi (talep - tenkit - şikayet), birkaç ay sonraki günlerine şimdiden ipotek koyan randevularıyla hep planlı programlı yaşamayı, eski Yunan cehennemleri gibi önünden kalkan her dosya için yerine yeni bir dosya açılacağını, işin hiçbir zaman bitmeyeceğini ve her girilen işin yeni işler doğuracağını, bütün bu faaliyetlerden kazandığın paraların idaresinin başına bir bela daha açacağını, organının gitgide ufalacağını, durmaksızın çıktığın iş yemeklerinden belinin her sene biraz daha kalınlaşacağını peşinen kabul ederek işadamlığını sevmelisin.

Severek para kazanmak işadamlarının hayat bağıdır. Böyle bir bağın, hırsla kendini işine adanarak gece gündüz çalışan bir bilim adamının hayat bağından anlam ve değer bakımından hiçbir farkı yoktur. Vardır diyenlere de inanma, genç dostum. Hasetlerinden diyorlar.

Çalışmak, Çalışmak, Çalışmak

Her sabah herkesten önce işinde ol. Bunun iki nedeni var: Birincisi gerçekten çok çalışmalısın. Basmakalıp bir söz değil bu. Günümüz işadamlarının temel gerçeği. Hırslı bir işadamı - sabah yediden gece yarılarına kadar haftanın her günü, akşamları davetler dahil olmak üzere - uyanık olduğu her saat işadamı olmak zorundadır. İkincisi öyle görülmelidir. Çalışma arkadaşların, memurların, ortakların, müşterilerin en çok buna dikkat eder.

Çalışmak, egemenlerin son on bin yıldır insanlığa dozu devamlı artan bir şekilde dayattıkları bir zordur. 19. yüzyıla kadar angarya ve kölelik gibi metodlarla baskıya dayanan yaptırımlar, 20. yüzyılda yerlerini teşviklere ve çok çalışmanın faziletlerini yücelten ahlâki propagandalara bıraktı. Bu havuç politikaları sopaya kıyasla o kadar daha etkili oldular ki, o günlere kadar hep aylak kalmayı tercih eden egemenler bile zamanla başkaları için uydurdukları propagandalara yürekten inanır hale geldiler. Çalışmamak "Ayıp" oldu.

Nitekim geçtiğimiz çağlarda büyük zenginler güçlerini, at üstünde avlanırken veya kır evlerinin korusundaki asırlık bir meşe ağacının gölgesinde kucaklarında açık bir kitapla aldıkları aylak pozlarla gösterirlerdi. Şimdi ise masa başında, kravatlı, önlerinde çalıştıkları dosyaları ve elde kalemleriyle...

Birleşik Devletler Başkanı da, bizim şirketin patronu da böyle poz veriyorlar.

*

Bugün Koçların, Sabancıların kızlarının, damatlarının bile hırsları, idealleri, hayat değerleri emirlerinde çalıştırdıkları iş kölelerinden farklı değil. Onlar da kendilerini hergün bir işe gitmekle yükümlü sayıyorlar. Başarılı olmaya ve kendilerini kanıtlamaya onlar da en az bizler kadar mecburlar. Eski çağların efendileri de yeni çağların

efendileri gibi ölümlüydüler. Ama yaşarken her gün ölmek, sadece kölelerin işiydi. Artık hepimizin.

Eski Yunan'da, çalışmak zorunda olmayanlar toplumu yönetirlerdi. Aylaklık, güçlülerin kendilerini ifade ediş tarzıydı. Şimdi ise hükmedenler, çalışıyor gözükmeye ve çoğu zamanda gerçekten çok çalışmaya mecburlar. Aylaklık; güçsüzlerin ve sanatçıların "içine düştükleri" açması bir hâl, kötü bir huy ve büyük bir ayıp oldu. Oysa çok eskilerde aylaklık, hele idealleştirilmiş "Mutlak ve Mükemmel Aylaklık", Olimpos Tanrılarına has özel bir saadetti. Biz ölümlüler için ise bütün ömrümüzü şiirle, dansla, aşkla, türlü maceralar içinde, oyun oynayarak geçirmek bugün ayıptır. Hem ayıptır, hem kayıptır. Dans edeceksen, şiir yazacaksan bu işi de profesyonelce yapmalısın ki insanlar seni kabul etsinler. Kısacası yine çok çalışmalı ve köleler gibi yıllarca terlemelisin. Belki bu "ayıp" yüzünden eski Yunanlıları, büyük filozofları, destan şairlerini, Heraclit'i, Anaximander'i, Thales'i yetiştiren topraklarımızda, bugün artık yalnız işadamı ekip işadamı biçiyoruz.

* * *

Aylaklık ve dinlenmek birbirlerinden çok farklı şeylerdir. Dinlenmek aslında çalışmanın uzantısıdır. Ancak çalışan adam dinlenmeye hak kazanır. Tatile çıkmalıdır ki, tekrar işine dönüp verimli çalışabilsin. Dinlenme ve tatil, çalışmanın öz kardeşleridir ve iş kölelerinin çalışma dışında yaptıkları herşey onları tekrar çalışmaya döndürebilmek için ustaca tezgahlanmış hilelerdir. Aylaklık ise, insanları çalışma mecburiyetinden uzaklaştıran herşeydir. Çalışma zorunluluğunda köleliğin, aylaklıkta ise özgürlüğün kokusu vardır.

*

Ne garip, eskiden insanları zorla köle yapardık. Şimdi seve seve geliyorlar. Kapitalizmin en göz kamaştırıcı başarısı budur.

Hep düşünmüşümdür, efendiler için bir kölenin bedelini bir kerede toptan mı ödemek daha hesaplıdır, yoksa bunu otuz senelik aylıklara bölmek mi? 1840 Güney Carolina veya 1860 İstanbul köle fiyatları kıyaslanırsa, 1990'ların aylık istemi salt finansal açıdan ("bugünkü değer" hesabıyla) daha avantajlı gözüküyor. Özellikle kalifiye elemanlarda.

* * *

Genç işadımı; aylıklığa özenme. Çünkü bu "kötü huy", artık sanatçılar arasında bile pek makbul görülmeyen bir çağdışılık sayılıyor. Kirli tırnaklar, yağlı sakallar gibi pis birşey. Aylak denilince kimsenin aklına Apollon veya Zeus gelmiyor da - sokak ayyaşları, serseriler ve deliler geliyor. Eğer binlerce iş kölelerinin sahibi olup, onları yönetmek istiyorsan senin de artık işinin kölesi olman gerekiyor. İş dünyasını tanımayan bazı köşe yazarları "rantiye" diyerek bir kısım zenginimizi eleştirir, onların aylıklıkları ile alay ederler. Oysa ben rantiyeye olup da koşuşturmayanma rastlamadım. Çünkü günümüzde sıcak para yönetimi başlıbaşına bir ihtisas konusudur. Bugün ancak üçüncü dereceden emekli sade bir vatandaş geçmişin rantiyeleri gibi aylak kalabilir.

Hadi aylıklıktan vazgeçtik; hırslı işadamları dinlenmeleri gereken sözde tatillerinde bile doyasıya yaşayamazlar. Güneyin ucuz tatil kasabalarındaki basit banka memurları bile; işadamlarından daha çok eğlenir, içer, sıçar, rezil olur, kafakola almır, alay eder, pandik atar ve dayak yerler. İşadımı ise hep hesap yapar:

"Burada içerek sarhoş olup çok eğleniyor görünmek mi görkemimi artırır, yoksa ortamı 'snobe' edip Mine'yle beraber havalı bir 'exit' mi yapsam?"

İşadamının kafasındaki bilgisayar, bu verileri yıldırım hızıyla değerlendirir ve işin hep imaj yönünden "doğrusu" yapılmaya çalışılır.

İşadamı, kendini istese de koyvermeyecek hale gelmiş kişidir. Aralarında en iyileri, en başarılıları kendini koyvermenin manasını dahi bilmeyenleridir. Bunun için terapistlere dahi gitseler "boğalardan süt sağamazsınız".⁶

*

"İş yerinde duygularını sakın boş bulunup açığa vurma" derler. "Ofis insanın hislerini yaşayacağı bir yer değildir. Zırlarını özel hayatında, evinde indir. Ancak oralarda hislen, ağla ve kız."

Böyle şey olur mu yahu?

İşte gaddar, evde müşfik.

İşte duyarsız, evde duyarlı.

Evde sevgili karınla sımsıcak bir yuva, otelde orospuyla seks.

Hem Allah'a hem Şeytan'a tapılır mı?

Bu adamlar bir müddet kontrollü gözükseler de muhakkak sonunda "kısa devre" yaparlar.

Kontak birgün atar. Kimse büyük işadamlarının şizofren gerilimlerine uzun süre dayanamaz.

Çare?

Ne çaresi, bunlar benim bildiğim şeyler değildir. Terapist değilim ben.

*

Genç işadamı; eğer bir gün senin kısa devrelerini düzene sokacak bir terapistin olursa sakın bazı işadamlarının tıbbi müdahaleler için yaptıkları tarzda gazetelere "teşekkür ilanları" vermeye kalkma.

"Beni ruh sağlığıma kavuşturan Sn. Dr. vs.vs.vs..."

Maskara olursun.

Kısa Öğütler

Harcadığın, kaybettiğin veya kaçırdığın parayı her zaman yerine koyabilirsin. Ama kaybedilen güçlü bir pozisyonunu ve boşa harcanmış zamanını ileride istesen de yerine koyamazsın.

*

Hayat hiç olmazsa bir konuda herkese eşit davranmıştır. Zaman. Hepimize doğarken verilen sermaye 25-30.000 gün kadardır. Genç işadamları; bu kafana dank ettiği yaşta sermayenin yarısını tüketmiş olduğunu göreceksin.

*

Zaman, harcayabileceğin en kıymetli şeydir. Bu yüzden, herkesin para kazanmak için kafa yorduğu yerde, sen zaman kazanmak için kafa yormalısın. Sana zaman kazandıracak her türlü verimliliğe dikkat et.

*

Para değil zaman zengini olmaya çalış. Ama o zamanı da, yine daha çok para, daha çok kudret kazanmak için kullan.

* * *

Vasat işadamları, diğer normal insanlar gibi en paralı oldukları anda gevşerler ve hayatlarının en büyük hatalarını bu sıralarda yaparlar; gözü karalıkla yeni işlere girerler, hayatlarını değiştirirler. Aman dikkat et. Sana tavsiyem en paralı olduğun anda biraz dur ve çok radikal bir "Masraf Kısıma Kampanyası" başlat. Gayrimenkul alma. Tam tersine sat. Çalışma arkadaşların kahve makinesi isterlerse, alma. Tam tersine havalandırma cihazlarını kapat.

Para varken kismalısın ki kalsın. Yokken harcamaksın ki gelsin.

Birgün parayı elde tutmanın, parayı kazanmaktan çok daha zor olduğunu anlayacaksın.

Umarım o gün elinde tutacak paran kalmıştır.

"Her parıldayan şey altın değildir."⁷

Uzaktan bakıldığında herkes parayı götürüyor gibi gözüktür. Hiç de öyle değildir. Adam pırıl pırıl yepyeni bir tesis açar. Göz kamaştırır. Herkes "vay be kimbilir ne para götürececek" diye bakar. Sen "bu adam nereden bu kadar parayı götürmüş de bu tesisi açmış" diye bak.

*** * ***

Hiçbir zaman bir gayrimenkule aşık olma. Olursan satamazsın.

*** * ***

"İşadamı matematikçi değildir. 10'a aldığını 12'ye geldiğinde sat. Matematikçi, fiyat 15'ken 20 olsun diye bekler. Fiyat 12'ye düşünce de bu sefer tekrar 15 olsun diye bekler. Fiyat 6'ya düşünce bu sefer 10'a çıksın da zararımı çıkartayım diye bekler. Sonunda fiyat nasıl olsa 10'a gelir ama arada bir ömür geçer."^s

*** * ***

Bir işe girerken şu iki soruyu sor.

- 1. En iyi şartlarda ne kazanıyorum?**
- 2. En kötü şartlarda ne kaybediyorum?**

Eğer kazandığın "ehh", kaybedeceğin "ahh" ise - bu işlere girme.

Bir işe hiç girmemek, çıkmaktan çok daha kolaydır. Kapatmak kurmaktan yüz kere daha zordur.

Acele karar verme. Dolduruşa gelme. Biraz dur ve bekle.

"Ama efendim, iş kaçıyor"

Bırak kaçsın.

İnsanın ömründe en az üç büyük fırsat kaçırmaması gerekir. Hiç iş kaçırmıyorsan, her işe atlıyorsun demektir.

Bırak kaçsın.

Biri gider biri gelir. Hayatında hiç uçak kaçırmamış adam havaalanlarında çok bekliyor demektir.

*** * ***

İşi öğrenir öğrenmez bir başkasına devret. Senelerini tekrarlama. Yaşlıların "tecrübe, tecrübe" dedikleri, çoğu zaman sıradan bir senenin yirmi otuz defa tekrarlanmasıdır. Yalnız bilmediğin bir işi asla devretme. Kazığın büyüğü böyle yenir (Veya atılır!).

*** ***

Herkesin bildiği resmi prim sistemlerinin dışında, sene sonunda sadece senin iki dudağının arasında olan bir de sürpriz primin olsun. Patron primi, açıktan. Hatta gizli. Büyük işadamları böyledir.

Büyüdükçe, yetkilendirmeye yetkili süper profesyonellerle çalışmaya başlayacaksın.

Daha sonraları ise yetkilendirmeye - yetkili- süper profesyonelleri yetkilendirecek mega-puşıtlara yetki vereceksin.

Delegasyon... Delegasyon... Delegasyon ...

Oyunun adı bu.

*** * ***

Yanında çalıştırdığın herkese arada bir şu gözle bak: Yarın bu adam ölürse benim işim aksar mı?

Aksamaz.

Hemen yarın o adamı işten çıkar.

* * *

Küstahları, seni tenkit edenleri, ukalaları, fırlamaları işinde kullanmayı bil. İyi kullanıldığında ukalalar ve piçler, monşerlerden daha çok iş bitirirler.

* * *

Veliahtlar ve damatlar, büyüme yolundaki genç bir işadama için her zaman endişe kaynağıdır. Bu adamlar ama özellikle damatlar, kendi başlarına hiçbir zaman ulaşamayacakları "Gerçek Kudret ve Gerçek Para" zirvelerine arka kapıları zorlayarak ulaşmak istemişlerdir. Hayatlarında hiçbir şeyi üçten alıp beşe satmadan, ufacak bir tecrübe ve hikmet dağarcığı ama devasa bir ego ile işlere girişmeye çalışırlar. Tek sermayeleri vasatın üzerinde eğitimleri, yabancı dil bilgileri ve yakışıklı-havah görünümleridir. Bu yüzden değersizlik duyguları ile dolu ve komplekslidirler. Özellikle de profesyonel yöneticilere karşı saldırgan olurlar.

Genç işadama; veliaht ve damatlarla baş edebilmenin kolay bir çaresi vardır. İş zamana bırak. Çünkü bu tip sahte erkekler dayanıklı çıkmazlar. Aniden parlayarak kasıp kavururlar ama rahatı buldular mı, çabucak sönerler. Hırs ve Show olarak iyi başlarlar ama devamını getiremezler. Çünkü hiçbir iş, veliaht ve damatların sıkça yapmayı sevdikleri gibi toplantı masalarını yumruklayarak halledilmez. Üstelik "Gerçek Kudret", uzun, çok uzun bir maraton koşusudur. Oysa bu tip arka kapıcılar, daha eşikten içeri girer girmez iş bitti zannedip gevsler. Baba veya kayınpeder parasını işleterek iş yapıyormuş görünen bu gençler, göründüklerinden de daha aptaldırlar.

Bu sahte erkeklere yağ çek ki genç dostum, seni kıskanmasınlar. Sabrederek bekle. Çünkü bunları bir yerlerden aşağı itmene gerek kalmayacak. Kendiliklerinden düşeceklerdir.

* * at

En tehlikeli yaş 30-35 arasındır. Herkes bu dönemde iş değiştirmeye kalkar. Ondan sonraki tehlikeli yaş 45-50 arasındır. Herkes bu dönemde karısını değiştirmeye kalkar. İşadamının ideal sömürülecek yaşları 35-45 arasındır.

*

Genç işadamı; otuz yaşlarından sonra üniversitelerini ve okul başarılarını sıralayarak böbürlenme. Ters teper. Hatta diplomalarını bu yaşlarda duvardan indir. Doktor değilsin sen. Diplomanın sana birinci, bilemedin ikinci işinde bir yararı dokunur.

* * *

Aldığın toprağı yarın en azından aynı fiyata satabiliyor musun ?

Cevap evet ise iyi bir alım yaptın. Herkesin bildiğı bu. Ama asıl önemli soru şu: O aldığın kişi satabilir ama sen satabilir misin? Köylüden bugün aldığın araziyi yarın sen bir başkasına zor satarsın. Çünkü yeni alıcıların gözündeki "aptal ve saf bir köylüden alıyorum" imajı değişti - iş "bu cep telefonlu, büyük işadamı kılıklı niye satıyor acaba" ya döndü.

* *

Tek servet ölçüsü vardır. Nakit.

Gerisi; yani köşkler, yazlık evler, yatlar, arabalar, resim koleksiyonları bütün bunlar işadamının takılarıdır. Kıymetli süsleridir. Kadınlığıdır. Kaprisleridir. Şımarıklığıdır. Aynı pırlanta yüzükler gibi

satmaya kalkınca değerleri düşer. Üstelik satıyorsun diye prestij bile kaybedebilirsin.

Her işin başı nakittir. Sonu da nakit.

* * *

Düşünceye bakma; niyete bak. Her düşüncenin arkasından bir gizli niyet vardır. Çıkarsız düşünce üretmek düşünürlerin, filozofların işidir - işadamlarının değil.

"There is no view without a view point"

Bir görüş açısı olmadan görüş olmaz. İşadamlarının bakış noktası menfaatinin olduğu yerdir.

Manzaranın değişik açılarını hep o noktadan görür.

*

Düşüncelerini ifade eden adamı dinleme; gözle - ses tonunu, dudaklarını, ellerini... Aynı kadınların bir erkeği süzdükleri gibi. Hatta televizyonun sesini iyice kıs. Ses tonu ve vurguları anlaşılabilir ama ne dediği anlaşılmasın. Gözlerken adamı değil kendini dinle.

Adama için ısınırsa düşüncelerini de seveceksin. Kimsenin ne dediği artık önemli değildir. Bu kasvetli adam, bu ifade tarzıyla ne derse yanlıştır.

* * *

Toplantılarda, patronun onaylayacağını önceden sezdiğin düşüncelerini söyle. Senin maharetin, patronunun zaten alınmasını istediği kararı önceden kestirmek olmalı. Eğer toplantının patronu sen isen herkesin fikrini sor, herkese oy hakkı ver ama toplantıdan önceki haftalarda da ne istediğini belli et. Sözlerin ve tarzınla öyle bir davran ki, senin ne istediğini sezsınler. Şirketlerde, Kapitalizm'de yalnız onaylanmaya hazır düşüncelerin ifadesine izin verilir. Şirket içi demokrasi dedikleri de zaten budur.

Sakin ha "asarım, keserim" deme. O devirler geçti artık. Senin işin sadece korkuyu yaratmak olmalı.

"Eyyah geliyorlar."

Gerçek korkutmak böyle olur.

Sen doğrudan korkutma. Senin yarattığın bir "başkaları" korkutsun. Sen ise sana sığınanları yarattığın canavarlardan koru.

* * *

Medyada bir it havlamaya görsün, sürüsü birden başlar havlamaya. Eğer yaygara bir kere kopmuşsa otur ve bekle. Elde taş it sürüsüne dalınmaz. İtle dalaşmaktansa çalıyı dolanmak yeğdir. Isıracaklarından değil - yaygarayı artıracaklarından. İt sürüsü bu, havlar, havlar ve sonunda aniden hep birlikte susarlar. Medyada gündem dedikleri işte bu havlama sürecidir.

*

Medyaya dördüncü güç derler ama asıl güç havlamayan itlerin elindedir. Bunlar ısıtır. Hem de fena ısıtır. Dikkat et. Yol-Yordam, Edep-Adap, Usul-Erkan bil.

Günümüzde geçerli formül şu: Çalacaksan ya çok büyük çal ya da küçük çal ama çok iyi saklan. Eğer çok büyük çalmayı becerebilirsen saklanmana hiç gerek kalmaz. Tam tersi en büyük hırsızlar sonradan en muteber işadamları olarak sahneye çıkmak zorundadırlar. Başka türlü kendilerini koruyamazlar.

* # *

Adi suçlar için düzenlenmiş soruşturma usûlleri ve olağan "delil ve ispat" yöntemleriyle işadamlarını yakalamaya çalışmak yargıyı boşuna yormaktır. Bu kurt avına, kuş ökseleriyle çıkmaya benzer.

En büyük hırsızları yakalayabilmek için gerekli olağanüstü kanunları ve yöntemleri çıkartacak ve uygulayacak olan iktidardakiler de bizim gibi ve bizlerden ise bu iş bitmiştir. Kurt, kurdu avlamaz. Kurtlar arasında sürünün başı kim olacak, ilk yağlı lokmayı kim kapacak kavgası olur o kadar.

İktidardaki siyasetçilerin servetlerinin rüşvetle elde edildiği gerekçesiyle muhalefetteki siyasetçiler tarafından soruşturulması düzmece bir gösteriden ibarettir. Hele onların birbirlerini cezalandırabileceklerini ummak büyük saflıktır. Çünkü bu soruşturmayı sonuçlandırabilecek "Kudret" muhalefette henüz yoktur. Biz işadamları için ise bugün muhalefetteki siyasiler ancak yarın iktidar olduklarında para edeceklerdir. Bugün muhalefetin kudreti satın alınmaya değmediği için şimdilik kimse onlara teklif götürmemektedir. Onlar da kendilerini dürüst sanarak iktidarı soruştururlarken aslında rollerin değişeceği günü beklemektedirler.

www.cizgiliforum.com

Büyük İşler, Zor Çözümler

Çok büyük projelere, uzun vadelere, karışık ve dolambaçlı işlere girenler sonunda hep çuvallarlar. Hiçbir dolaşık senaryo seni zengin edemez. Sade, düz ve kolay yolları ara.

* * *

Büyük parayı hep küçük bir işten kazanacaksın.

*

Herkesin, anlatınca hemen anladığı yollardan kazandığın kolay paraları; dolambaçlı, karmaşık ve "Büyük" işlere girerek kaybedeceksin. İşadamlarının en sık tekrarladıkları hataları budur. Küçük ve kolay bir işten kazandıklarını, giderler daha çok kazandıracağını zannettikleri büyük ve zor işlerde kaybederler.

Neden mi?

Çünkü hırslanırlar. Daha çok para değil, daha çok güç istemeye başlarlar. Etraflarının dolduruşlarına gelirler. Nakitin üstünde oturmak kıçlarına batar.

Oysa, para kaybetmenin çok daha kolay bir yolu vardır.

Açarsın pencereyi atarsın hepsini aşağıya.

Böylelikle, bu bela işlerde zaman kaybetmemiş olursun. Üstelik yorulmazsın da.

*

Kolay para demek, kolay kazanmak demek değildir. Köşe dönücülerin temel yanılgıları da budur.

Kolay parayı kazanmak için de çok çalışmalısın. Ama en acısı aynı emeği, aynı sermaye ve zamanı "zor paralarda" harcayıp, üstüne üstlük bir de kaybetmektir. İnsan, keşke bir hırsız gelerek hepsini götürseydi de ben bu kadar yorulm'asaydım, diye hayıflanır.

Bir probleme çözüm ararken çok akıllı çözümler arama. Çok akıllı gözüken karmaşık çözümler, işi daha da karıştırırlar o kadar. Basit ve kolay çözümler ara. Sade bir çözüm henüz üretilmemişse, çözüm henüz bulunamamıştır.

Bulamıyorsan bekle. Ama asla düşünerek bekleme. Sade çözümler düşünerek gelmez. İlham gibidirler - birdenbire doğarlar.

*

İşadamlığı, kukumav kuşu gibi düşünmek veya odanın içinde dolanıp durmak değildir. Çoğu zaman yapılması gereken zaten apaçık ortadadır. Ne var düşünecek? İşadamlığı becerikli bir eylem ve uygulama sanatıdır. O kadar. Entellektüel cambazlık değildir.

Eskiler "Beylik çeşmeden su içme" derlerdi.

Devletle iş yapmak, yaştır.

Neden?

Çünkü devlet paramı ödemeyebilir; geç ödeyebilir; biten işi kabul etmeyebilir; işin tam ortasında oyunun kurallarını değiştirebilir. Karşında bir patron değil, yarı-yetkili bir memurlar sürüsü vardır.

"Beylik çeşmeden su içme"

Doğrudur.

Ancak hiçbirşeyi olmayanlar için de büyümenin başka yolu yoktur.

İçeceksin.

Devletle iş yapmayı küçük görenlerin, "biz kendi çabalarımızla şu kadar ihracat yapıyoruz" diye övünenlerin hepsi devletle başlamışlardır. Hırslı bir işadamı devlete muhtaçtır. Bu aczin ve bu susuzluğun bedeli de rüşvettir.

İçeceksin.

Bu çeşmeden içmeden servet yapmış bir tek üçüncü dünya zengini yoktur.

Bir de çok büyümüşsen yine içmeye mecbursun.

Eğer mütevazı bir serveti alının teriyle kırk senede canın çıkarak yapmışsan, asla beylik çeşmeden su içme. Çok tehlikelidir. Zehirler adamı. Bu yolda kazananlardan çok kaybedenler vardır. Ama kapitalizmde kaybedenlerin sayıları hep unutulur; reklamları ise hiç yapılmaz.

Büyüme istemeyen genç işadamı, devlet seni unutsun. En iyisi budur.

*** * ***

Biriyle bir işe girerken hemen o kişi hakkında bir dosya aç. Bana nereden kazık atabilir; nasıl çamura yatabilir; ne zaman sıvışabilir? Tek tek yaz. Ondan sonra tedbirlerine geç. Nasıl baskı kurarım? Nereden sıkıştırırım? Zayıf noktası nedir? En olamayacak şeyleri -kal-leşlikleri, şantajları, tehditleri dahi düşün ve yaz.

Şüpheleniyorsun.

Korkuyorsun.

Şüphelen ve kork.

En kötüsü korkmaktan korkmaktır. Kork; çünkü korkan adam tedbirini alır. Yunanlı denizcilerin dediği gibi:

"O pyos fovate, den fovate"

Korkan, korkmaz.

Neden? Çünkü, tedbirini almıştır bile .

Gerektiğinde ağzına sıçamayacağını, bin beter edemeyeceğini yakın aile dostları ve akrabalar gibi insanlarla mümkünse iş yapma.

*

Büyüme için işin başında hep "bir büyüğün" gölgesine ihtiyacın olacak. Ama ağaçlar bir yaştan sonra birbirlerinin gölgesinde büyümezler. Kesebileceğin en uygun anda derhal kes onları. Onlar da babalarını kesmişlerdi.

*

Sana biri iş getirdi.

Taşın altında parmağı var mı?

Bu laf eskidi. Adamda on parmak var. Birini kaybetse ne olur? Önemli olan taşın altına senin koyduğun kadar çok parmak koya-biliyor mu? Sen ona bak.

O parmağını, sen elini; olmaz o iş!

*

Ortaklık uzun ve zor bir yola çıkmaya benzer. Önceden kestirilemez bin türlü bela karşısında kırk volta atmak gerekir. Onun için geniş yürekli, cesur, kalender, güngörmüş, çelebi, gözü tok insanlarla ortaklık yap. Ortaklıkta önce yürek, sonra asalet, en sonra akıl gelmeli. Beceri ise şöyle veya böyle kiralanabilir. Sadece onun için ortaklığa girilmez.

* * *

İnsanları önce bir tart. İnsan sarrafının mahareti, tanışmalarının daha ilk anlarından itibaren karşısındakini dikkatlice inceleyerek onu çok küçük detaylarda yakalamaktır. Çünkü insanlar gerçek şahsiyetlerini sanıldığı gibi öyle büyük işlerde değil, gevşedikleri, önemsemedikleri küçük işlerde zırhlarından kaçırırlar.

*

. . .

Senden bir kitap ödünç alan arkadaşın, bunu makul bir zaman içerisinde, sen istemeden bir teşekkür kartı ile gönderiyorsa, herkes böyle bir adam için nazik ve dürüst der. Hırsızların en büyükleri bütün bu klişeleri cin gibi bilirler. (Ödünç alman ufak şeylerin zamanında iadesi gibi.) Onlar herkesten hep bir adım öndedirler. Rus kutuları gibi oyun içinden oyun çıkarırlar.

En zeki kumpasların içinden daha zeki tuzaklar, o tuzakların içinden zeka ötesi puşluklar çıkar.

* * *

İşadamları, bankacı ve avukatları hiç sevmezler. Oysa gazetecileri hele köşe yazarlarını kendi kafa yapılarına yakın buldukları için daha sempatik bulurlar. Acayip ama doğru. Bir işadamların ufak bir yemek davetine çağırabileceği en az üç köşe yazan dostu varken, bir tane avukata tahammülü yoktur.

*

Genç işadamlar; köşe yazarları, açık oturum yöneticileri, medyadaki yorum profesyonelleri ve haber gazetecileri ile münasebetlerini iyi tut. Asla onlara ters düşme. Çünkü bu adamların güçleri devamlı artıyor. Zaten yeni yüzyılın oluşturduğu kafa yapılarınıza göre birbirinize ters düşmeniz pek mümkün değil. Onlara iltifat et. En ucuz rüşvet budur. Beğendiğini söyle.

İşadamlarının cana yakın buldukları bir başka grup da eski solculardır. Altmış ve yetmiş kuşağının genç sosyalistlerinin, bugünün başarılı iş adamları ve sosyetenin gözdeleleri olmaları tesadüf değildir. Onlar kurtları, kurtların kendilerini bildiklerinden daha iyi bilirler. Çünkü bütün gençlikleri kurtların gözlerinin içine bakarak geçti.

*

Eski sosyalistler başarılı işadamları olabilirler. Fakat hiçbir zaman büyük bir işadamı olamazlar. Çünkü onlar yalanlarının hep bilincinde yaşayacak kadar uyanıktırlar. Sosyalist vicdan, eğer bir zaman var olmuşsa öyle kolay kolay boğulamayan bir başbelasıdır.

Kendi yalanma önce kendini inandırabilirsen çok büyük olabilirsin.

Sosyalist ise hep kendinin farkındadır. Yalan söylediğini bir türlü unutamaz. Böyle durmadan kendini yakalamakla da "Büyük İşadamı" olunmaz.

"Başarılı" olunur. İşte o kadar.

Genç işadamı; kendini ezilmiş kabul etmediğin müddetçe kimse seni ezemez. Büyük kurtlar, onların işkencecileri ve eskisi yenisi bütün sosyalistlerin döne döne oynadıkları oyun budur. Yetmişlerde aslında işadamı olması gerekenler sosyalist gözükle eziliyorlardı. Doksanlarda ise, "Kurtların" gözbebeklerine bakacak yürekle doğmuş olanlar işadamı gözükle eziliyorlar. Oyun ise devam ediyor.

Ezmek, ancak ezmeye çalıştığın adamın kendi içinde ezildiğini hissetmesi ile mümkündür.

Özel Hayat

Renkli Bir İmaj

Bir işadamı için "imaj", sermayesi kadar önemlidir. Artık öyle kuru kuru işadamı olunmuyor. Sadece para, kudret ve zeka yetmez. 1940'larda yaşamıyoruz. Bir işadamı renkli görüntüler verebilmeli. Halkla ilişkiler uzmanı ilk buna bakar.

İşte bu yüzden genç dostum; yat yarışlarına girmelisin, sürekli avlarına çıkmalısın, resim toplamalısın, uçak kullanmalısın, talk show programlarına davet edilmelisin, doğa derneklerinin, spor klüplerinin başkanlığına soyunmaksın, basında Paris'te yaptığın çılgınlıklarla ilgili dedikodular çıkmalı. Sıkıcı, kariyerist bir işadamı havasından çıkıp neşeli, renkli bir kişilik sergilemelisin. Renk olsun da ne olursa olsun - yeter ki medyatik olsun. Ağır bir Anadolu şivesi veya hafif homoseksüel bir İstanbul ağzı bile olabilir.

* * *

Bu Al-Beni-Bak-Bana numaraları üç türlü işine yarayacaktır. Birincisi "Public Relations"çılar için bir patronun imajını yerleştirmek, bir şirketin imajını yerleştirmekten daha kolaydır. Medya malzeme olarak insan kullanmak ister, şirket değil. İkincisi, senin medyada görünmen aslında sattığın mal ve hizmetin medyada görünmesidir. Üçüncüsü, herkes senin ışığının etrafında bulunmak isteyecek, dolayısıyla sosyal hayatın kolaylaşacaktır. İleride iş yapacağın devlet memurları, politikacılar, başka işadamları seni önceden tanımış olacaklar.

Sadece kendi basınayken ortaya çıkan bir "rengin" varsa, bu hiçbir işine yaramaz. Örneğin, yoga da bir renktir ama sosyal albenisi yoktur.

Dağ tırmanışları da çok renklidir ama kalabalıkların önünde zirvelere tımanamazsın ve hiçbir kamera seni oralara kadar takip edemez.

*

Hobilerine aşırı bir ihtiras ve sapıkça bir tutku ile bağlanırsan olmaz; geri teper. Sen her yaptığında vasatı tuttur; çünkü hobilerinde vasatın üstünde bir performans, işadımı kimliğini gölgede bırakır. Örneğin, İstanbul-Bodrum yat yarışlarına katıl ama tek başına okyanus geçişleri yapma. Uçak kullan ama uçakla dünya çapında bir rekor kırma; tek başına Afrika'yı turlamaya kalkışma.

Sen işadamısın. Manyak değil.

Hafif "uçuk" olacaksın (veya öyle görüneceksin); gerçek deli değil.

*

Kişiliğini renklendirecek hafif bir uçukluk bulmakta zorlanıyorsan sana; uzaklara, çok uzaklara egzotik seyahatler yaparak kendine farklı bir imaj çizmeni öneriyorum. Tanıdığım bir işadımı ve karısı Katmandu'da "fil üstünde safari" yaptılar diye bütün gazetelerde haber olmuşlardı. Basına verilen imaj şöyle sahnelenmişti, - binlerce metre yükseklikteki rengârenk bir pazar yerini geride bırakarak, vadilerden Himalayalara doğru büyük tırmanış... sabahlan şafakta odun ateşi etrafında acı bir kahve... günboyu kan ter ve toz içinde zorlu serüvenler... akşamları yine odun ateşi etrafında Nepalli mahut ve hamalların hikayeleri... ve sonra bez çadırı yalayan ateşin ışığında üstlerinin tozu ve teriyle uzun sevişmeler... Marlboro reklamı ile "Out Of Katmandu" karışımı klipler-...

Halbuki Katmandu'ya günde beş, on uçak dolusu turist gelir. Fil safarisini düzenleyen adam altı yıldır bu işin içindedir ve Hollanda'daki tur şirketleriyle çalışır. Mahutlar onlardan önceki Amerikan grubunun hediyesi beyzbol şapkaları ile fillerini sürerler. Yol üzerinde devamlı başka turist gruplarıyla karşılaşılır-yürüyenler, tırmananlar, deve üzerinde safari yapanlar, katırlarla çıkanlar...

* * *

Dünyada egzotik ve uzak bir yer kaldı mı ?

Hayır, ama olsun. Bayram turlarıyla Güney Amerika'ya gidenlere, Katmandu uzak ve ulaşılmaz gelir.

Renkli işadamları böyledir. Atlas dergilerinin sözde kaşif ve maceraperest yazarları gibi gezerler. Gittikleri her yerde de tur operatörleriyle karşılaşır ve birazcık bozulurlar ama belli etmezler. Olsun.

Gençsin. Daha seninle anılan ne bir malın ne de bir hizmetin var.

Bu ilerde de olmayacak demek değildir. Unutma; Türkiye, başarılı bir kendini pazarlamayla hak etmeden de meşhur olabileceğin bir ülkedir.

Sahte Şöhretler

Eskiden şöhret gökten inmezdi. Hediye de edilmezdi. Bir bedeli vardı ve kişinin ancak marifeti ile orantılı bir şöhreti olurdu. Üstelik bu işin bir de sırası olmalıydı - önce marifet sonra şöhret.

Seksenli yıllarda ülkemizde şöhret olmanın da raconu değişti. Kısa, kestirme ve ucuz yollar çıktı. Gerçek büyük işadamlarına ve büyük sermayeye özenenlerin, o sermayeyi yaratmak yerine ilk vurdukları orta çapta bir vurgunla koyu renk lüks bir araba alıp, TÜSİAD üyesi pozlarını takınmaları gibi; şöhret saplantısı olanlar da ilk fırsatta bir sosyete dergisinde görünerek gerçekte sahip olmadıkları ve hiçbir zaman olamayacakları bir marifeti varmış gibi göstermek kolaylığına kaçtılar. Sezen Aksu veya Vehbi Koç olabilmişsen zaten meşhursun. Olamamışsan, renkli bir dergide her iki üç ayda bir bu isimlerle aynı sayfalarda görünerek kendini tatmin edebilirsin. Kudretin sahtesi koyu renk bir BMW ise, şöhretin sahtesi de malum dergilerde gözükebilmektir.

Bu dergileri onbinlerce satarak gerçek sermayeyi yapanların buldukları altın madeni işte bu: "Şöhret olsun da sahtesi olsun, farkını nasıl olsa kimse anlamaz - yedinci ligdekileri birincide oynuyor gösterelim ve bu şişirdiğiniz kişiliklere ve onların ailelerine, dostlarına ve bugün onlar gibi olmak isteyen onbinlere, bu dergileri pazarlayalım. Hak etmeyenleri hak edenlerin yanında hemen aynı sayfalarda bazen aynı kare pozlar içinde gösterelim; hem bu sahteler 'üstünlük' ihtiyaçlarını gidersinler; hem de okurlarımız (daha çok bakarlarımız) belki birgün ben de çıkarım; ben de böyle yaşarım diye yalansınlar - biz de bu aptallar sürüsünü sömürüp yolumuzu bulalım."

Bu Türkiye'ye özgü komedinin, yegâne akıllıları olan genç yayıncıları kutluyorum. Çünkü batıdaki paparazzi faaliyetlerinden farklı orijinal bir şeyler yarattılar. Batıda bu tip sosyete haberleri, popüler magazin dergilerinin en fazla üç beş sayfasında yer alır ve

konular kraliyet ailesi üyelerinin, çok büyük ve güçlü politikacıların aşk skandalları; dolar milyarderlerinin, Madonna'nın, Naomi'nin özel hayatlarıdır. Anlaşılan Türkiye okurları, bu kadar küçük bir gerçek şöhret zümresine tenezzül etmiyor da, daha demokratik, daha tabana yaygın bir dedikodu temeli olsun istiyor.

Sahte şöhretlerinden başka meşhur olmaları için hiçbir nedenleri olmayan yüzlerce ufak ve orta boy firma sahiplerinin çocuklarının, hava raporu sunucularının, düzinelerle manken kızımızın, vasat mimarların, kötü dekoratörlerin gece hayatlarını, sevgililerini, aşk trafiklerini merak ediyoruz. Neden?

* * *

Şöhret sahtelerin yegâne marifeti,
Marifet ise sahicilerin yegâne şöhretidir.

* * *

Genç işadamı; bu kolaylık dünyanın hiçbir yerinde yok. Trene atlamakta geç kalma. İsmi ve yüzünün tanınmasının sana hiçbir zararı olamaz. Bu dergilerde görünüyor diye kimsenin de ayıplandığını veya kendini engellenmiş hissettiğini de duymadım. Üstelik, sosyete dergilerinde çıkmak istemiyor pozlarında bir snob'luk sana hiç yakışmaz. Sen sadece birkaç sene için değil, sahte şöhretini bütün bir ömür boyu sürdürecektir şekilde gündemde kalmaya çalış.

İmaj bazı durumlarda ama özellikle işlerin doğru başlaması için ve "gerçeğin" kendini göstermesine fırsat tanınana kadar çok önemlidir. Ben maalesef çok geç öğrendim. O salak, zevzek ve yelloz halkla ilişkici kızlar var ya, veya iş idaresi okullarının "insan ilişkileri yönetimi" gibi beş dersleri - iş dünyası meğer bunlarmış. Finans,

maliyet muhasebesi, nakit akışı tabloları- bunlar ise işin mühendislik yanlarıdır. Haftasonu kimi ağırlayacağın ve senin için gazetede yarın çıkacak haber, "Yurtdışı hizmetlerinden KDV alınır mı alınmaz mı?" sorusundan çok daha önemlidir. Vakit kaybetme.

Sosyal İlişkiler ve Davetler

Bir işadının sosyal hayatı iş hayatı ile tamamen bütünleşmiştir. Bu iki süreci birbirinden ayırmak hem imkansızdır hem de işlerin için; yıkıcı olur. Bu hayatlar birbirleriyle öylesine içice geçmişlerdir ki bir işadamı iş hayatında usta, sosyal hayatında çırak olamaz. Her ikisinde de usta olmalıdır. Böylesi bir ayrımı ya profesyonel yöneticiler (işyerinde usta, davetlerde çırak) ya da sosyete aylakları (işyerinde çırak, davetlerde usta) yapabilir. Büyük bir işadamı yapamaz.

*

Ofisinde geçirdiğin saatler kadar davetlerde ve açılışlarda vakit geçirmelisin. Memurların işten - eve - evden - işe düzenleri senin için işten - davete - davetten - eve rutinine dönüşmelidir. Her akşam ya davet etmelisin ya da edilmelisin. Sadece iki-üç çift yediğiniz samimi ve sıcak bir akşam yemeği, bin kişilik bir düğün, haftasonu bir kır evindeki çay partisi, yazın arkadaşının teknesinde geçen bir gün hepsi bu davetler kategorisine girer.

*

Davetlerdeki amaç, eğlenmek ve hoşça vakit geçirmek değildir. Hatta böyle bir niyet, bir davetten umulabileceklerin en sonuncusudur. Lafı bile edilmez. Sosyal davetler, büyüme yolunda bir işadamı için neşeli ve rahat bir poz alarak çıktığı harp meydanlarıdır.

*

Davetteki esas hedefin, mümkün olduğu kadar çok işadamına kendini tanıtmak ve hatırlatmaktır. Buradaki ölçü, sana isminle hitap eden işadamlarıyla senin ismini hatırladıklarının sayısıdır. Otuz yaşlarında genç bir işadamı için bu sayı beş yüz civarındadır. Bu sayıya ulaşmak veya artırmak için büyük davetlerde yapman gereken asla kimseye beş dakikadan fazla takılmamaktır. Dokunup geçmelisin - "Touch and Go".

- Sedat, naber?

- Aaa Sinan, nasıl gidiyor?

İdeal diyalog böyledir. Takılma. Ciddi laflar söyleme. El sık, öpüş, gül, güldür ve kaç.

*

Asla yeni tanıştırıldığın biriyle başbaşa kalma. Sıkıcı bir durumdur. Tanış ve dön başkalarıyla konuşmaya devam et. O herif sıkılsın sizin aranızda giremediği için. Hele bu adamın sahte bir şöhreti bile yoksa! Karşısındakinin ne yaşadığını hissedip yardım etmeye çalışan iyi kalpliler, hiçbir zaman "popüler" olamazlar. Bu harp meydanlarının Kızılay'lığını yapmak sana düşmemeli.

*

Popüler olmak, aranılan kişi olmak, el sıkıldıktan sonra özel bir hitaba, tanıştırdıktan sonra da sohbete devam etmeye değer bulunmak başarı için çok önemlidir. Bilmeyen biri zanneder ki popülerlik başarının neticesinde gelir. Yani aynı şöhret meselesinde olduğu gibi -önce başarı sonra popülerlik. Öyle değildir. Popüler kişi başarılı gözükür. Başarılı gözükene kişi de sonunda mutlaka başarılı olur.

*

Evliysen davetlerde hemen karının yanından ayrıl. Yalnız başına çok daha verimli bir şekilde gruptan gruba gezebilirsin. Karın da ayrı çalışır. Aynı sosyal sınıftan evliliklerin en avantajlı yanı budur. Karı - koca ayrı ayrı çalışarak birbirlerinin popüleritelerine bedavadan konarlar. Bir işadamı için bu davetlerde en zor şey, yanında taşımak zorunda olduğu bir kadındır.

* * *

Bugün artık kimse büyük bir daveti salt sosyal sebeplerle vermiyor. 19. yüzyılın balolarında da iş, para, kudret ve satış vardı, ama herşey değildi.

Bugün herşey satıştır.

Sosyete, artık balolarda değil, H...'nun yeni parfümünün tanıtımında, B...A.Ş.'nin 25. yılında, yeni açılan bir Country-Club'ın tanıtım brunch'mda biraraya geliyor. Shopping Center'da büyükçe bir mağazanın açılışı bile sosyete'yi heyecanlandıracak, paparazzileri oradan oraya koşuşturacak bir olay haline geliyor.

"Alt tarafı bir dükkan açılıyor yahu" veya "Bilmem ne şirketinin 40. yılından bana ne, onların reklamında niye figüran olayım?" veya "Los Angeles'ta böyle şeyler hiç olmazdı" gibi snob lakırdılar etme.

Git, görün; gül ve güldür.

Sen git ki, onlar da sana gelsinler.

Unutma, bugün insanlar sadece satış için biraraya geliyorlar. Sen de birşeylerini satabilmek için başka işadamlarının satışlarına katılmaya ve oyunu adabıyla oynamaya mecbursun.

Onun bunun figüranı olacaksın ki, sen de birgün kendi filmini çevirebilesin.

En şaşırtıcı şey de, figüranlığa ihtiyaç duymaması gerekenlerin -örneğin ressamların, piyanistlerin, yazarların- davet adı altında verilen bu sıkıcı pazarlama faaliyetlerine seve seve alet olmaları; boy göstermiş olmaktan da ayrıca büyük bir haz alıp gururlanmalarıdır. Ya gerçekten çok aptallar veyahut onların da gizli bir satış projeleri olmalı.

Tekrar ediyorum. Bu davetlerdeki esas amacın, kendi varlığını hatırlatmak ve sosyal statünü teyid etmektir. Sağlamlaştırmaktır.

Gündemdeyim mesajını sürekli vermelisin. Kendini hatırlatmazsan unutulursun.

* * *

Davet ediliyorum, demek ki varım.

Büyük işadamlarının, politikacıların, gazetecilerin, mimarların, dekoratörlerin, sosyete rantiyelerinin ve şık hanımların hep etraflarında, hemen yakınlarında bulun. Onların önünden dert ve fırsat eksik olmaz. Sıkışıp ilk ellerini attıklarında elleri sana çarpsın. Davetler kendini onlara hatırlatman için en verimli ortamlardır. Bu kadar çok işine yarayabilecek insanı toplu halde başka nerede bulabilirsin?

Müziği, yemeği ve insan kadroları ile birbirinin tıpatıp benzeri olan bu davetleri sıkıcı ve tekdüze bulmaya başladığın zaman hazırlık sınıfını geçtin demektir. Aynının defalarca tekrar edilmesinden sıkılmayarak, hâlâ ilk gençlik heyecanları ile bu davetlere katılmaktan zevk alanlar ise hazırlık sınıfında takılıp kalmışlardır.

Büyüme yolunda bir genç işadamı hazırlık sınıfını bitirdiği zaman bilir ki; bu davetler bir iş zorunluluğudur, o kadar.

* * *

Sosyal hayat mı?

Böyle bir hayata yakıştırılacak en son sıfat "sosyal" dir.

* * *

Mutlu azınlık mı? Mutluluk, sıkıntıdan patlayan bu azınlığa yapılabilecek en büyük iltifattır.

* # *

Davetlerin sansürlü duyguları, gizli yaşantıları vardır. Buralarda ağlamak, dövüşmek, pandik atmak, kızmak, coşmak, kendini dağıtmak yasaktır. Eski asırların balolarında olduğu gibi kimse kimseyi

düelloya davet etmez. Aşık olduğun bir kadınla, kocasının gözleri önünde döne döne dans edemezsin. Erkeklerin birbirine eldivenleriyle tokat atıp, skandallar yarattıkları görülmemiştir. Bu davetlerde ne öyle bir coşku ne de öyle bir tutku yaşanabilir, genç dostum.

Neden mi?

Çünkü artık o müzik yok.

*

Genç işadamı; aman kendini koyverme. Tetikte ol. Seni yargılamak için sabırsızlananların bir açığını yakalayıp bu kulüpten atmak isteyenlerin arasında, elinde bir silah gibi tuttuğun kadehinle gergin ve tetikte durmalısın. Hiçbir kadına asla pandik atma; yumruklamak istediğin rakiplerini de yumruklama. Ya yutkun ya da çeneni sık.

"Olduğunu" sat.

"Olman gerektiğini" al.

* * *

İşadamları hep "yarınlarda" yaşarlar ve bir randevudan öbürüne, bir davetten diğerine koşmaya mecburdurlar. Ölümüne bir "çabucak-yaşa-bitir-ve sıradaki gelsin" koşusudur bu. Randevu defteri her işadammın gerçek efendisidir. Herşeyin bir saati ve herkesin bir sırası vardır.

* * *

Zaman, işadammın gönlünün dilediğince sahip olamayacağı tek şeydir. Şöhret, para, kadın, kudret; işadamı bunlara sahip olabilmeyi ve bunlarla istediği gibi oynamayı bilir. Ama hayatın gerçek hammad-desi olan zaman karşısında acizdir.

* * *

işadımı için "şimdi", dün ile yarın arasında yaşanan, kısacık ve çok hızlı geçen bir andır.

Yanıp söner. Oysa özgürlüğe ve sahiciliğe daha yakın duranlar için "şimdi" dün ile yarın arasında geçen çok uzun bir andır. Yaşa yaşa bitmez.

Genç işadımı; böyle cansıkıcı, herkesin bildiği türden entel zırvalarına-hiç aldırma! Hayat pekâlâ seninki gibi de yaşanır.

Evet, zenginliğimizin ve gücümüzün bedelini "şimdiyi" yaşayamamış; zamanımıza hükmedemeyerek ödüluyoruz ama herkes yine de bize hayran. Düzdüğümüz önümüzde, düzmediğimiz arkamızda.

Üstelik sizleri kim yönetiyor zannediyorsunuz?

Sıkıysa başka bir çare üretin de görelim.

Dünya nüfusu bugün altı milyar; yirmi beş yıl sonra dokuz milyar.

Kim besleyecek bu insanları? O kadar çamaşır makinesi, elektrik süpürgesi falan?...

Cevap:

Teknoloji

Serbest pazarlar

Liberal Demokrasi

Kim bu geminin kaptanı?

İsterseniz o "şimdiyi" uzun uzun yaşamayı becerebilen ressamlarımız, şairleriniz kurtarsın sizi.

İşte bu kadar.

"Kızdırmayın bizleri."

Akan sular durur.

(Bu puştlar kaçınılmaz çözümün sadece kendilerinde olduğunun artık farkındalar. Eskiden değillerdi.)

Bu kalabalık davetlerin bir diğer ilginç ve komik yanı da, devamlı aynı insanlarla yeniden tanıştırılmasıdır. Bence herkes herkesi cin gibi hatırlar ama kimse "hatırlanmayan adam" pozisyonunda kalmak istemez. Bu yüzden tekrar tekrar tanıştırmayı tercih eder.

*

Hayatta karşılaşılabileceğin en aşağılayıcı durum, daha önce tanıştığın birinin seni gerçekten hatırlamamasıdır. Demek ki sen genç dostum; bir "hiç"sin. Oysa sahte de olsa medyatik bir şöhretin olsaydı muhakkak hatırlanırdın. İşadamlığı bir kudret ve servet mücadelesi olduğu kadar bir "varolma" mücadelesidir de. Bunun da ölçüsü "tanınmaktır". Hatırlanmaktır. Bir "şey" olabilmeyi becerebilmektir.

* * *

Hiç kimseye ilk tanıştığında işini veya nerede oturduğunu sorma. Derhal bir statü araştırmasına girmek, gençlerin 20-30 yaş arasında çok yaptıkları bir kabalıktır. Kendilerinin "Ben ne olacağım?" korkularından ve gelecek endişelerinden kaynaklanır. Bu soruyu soranlar da çoğu zaman düşük seviyeli bir statüdedirler. "Ben ne olacağım" sorusu "Başkaları ne oluyor acaba?" ile ortaya çıkar.

Kimin ne iş yaptığını zaten tanıştığının haftasına kalmaz başkalarından öğrenirsin. Üstelik bütün ağız sulandıran dedikoduları ile birlikte!

* * *

Özellikle ev davetlerine çağırılanlar "Acaba başka kimler geliyor?" diye merak ederler. Bu meraklarını gidermek için de ev sahipleri diğer davetlilerin isimlerini sıralar. Çünkü insanlar bu davetlere diğer davetlilerle beraber oluşturacakları ihtişam için giderler.

Bazen "Doğru yere mi gidiyorum acaba? Benim gibi görkemliler gelecek mi?" endişesi yaşanır. Bazen de "Eyvah bu gelen görkemlilerin yanında ben de parıldayabilecek miyim" korkusu. Bu endişe ve

korkuların yarattığı gerginlik yüzünden, davetlerin hemen öncesi ve sonrasında eşler ve sevgililer arasında büyük kavgalar yaşanır.

* * *

Davetlerin değişmeyen konusu "başkalarıdır". Görkemliler ve erişilmezler durmadan orada olmayan bir başkalarını eleştirirler. Eleştirilenler ise bir başka partide görkemlilerimizle alay ediyorlardır. Kendimizden konuşmak zordur. "Başkaları" sessizliğin o dayanılmaz gerginliğini giderecek en kolay konudur. Hele başkaları yerine birbirimizden bahsetmenin o kahrolası yüzleşmelerine dayanabilmek yürek ister. Sonunda tatsızlıklar olur ve gecemiz, Allah korusun, başarısızlıkla sonuçlanır.

* * *

Sosyal hayatta herkes senin "ne yaptığınla" ilgilenir; "ne olduğunla" değil. *

- Naber ya, ne yapıyorsun?

* * *

Ashında "ne yapıyor görüldüğün", "ne yaptığından" daha önemlidir.

* * *

Sadece bir at satın alıp, gösterişli bir kulübe üye olarak "binicilik" yapıyor görünebilirsin. Atların mayalarının bakımını veya hangi tür otları iştahla yediklerini bilmek seni bir binici "olarak" hiç ilgilendirmemen.

* * #

Bu davetlerde bir de sosyal hayatın hazırlık sınıfında devamlı çakan tiplerle karşılaşılır. Bu yarı-işadamı, "ruhumu satsam mı satmam mı" diye düşünen tipler, bir yandan yüksek statülerinden için için memnun olarak davetlere katılırlar; diğer yandan bu sıkıcı buldukları ama kaçamadıkları sosyal hayatın yarattığı çaresizlik duyguları ile yaşarlar. Hem katılırlar; hem de katılınca, kaçmak isterler. Bir başka deyişle önce kendilerini satarlar, sonra da şikayet ederler. Ama yine de hatırlanılmayan, davet edilmeyen biri haline gelirlerse çok bozulurlar.

* * 4

Sefarethane davetlerine katılmak, bizim gibi ikinci sınıf ülkelerde adama prestij getirir. Kaçırma! Nedense aristokrat bir tarafları vardır. Yüksek tavanlı salonlar, beyaz eldivenli garsonlar, Avrupa yüzü ev sahipleri, Fransızca-İngilizce küçük sohbetler, seçkin davetliler...

Kendini yabancı bir ülkeyi sömüren "colonial" bir gücün parçası falan zannedersin ki, çok da uzak düşmemiş sayılırsın.

* * *

Klasik müzik konserleri -kışın Cemal Reşit Rey, yazın Aya İrini-boy göstermen gereken yerlerdendir. Bu konserlerin en ilginç yanı, salona girip koltuğunu aradığın ilk dakikalarla, on dakikalık aralardır. Bu kısa devreleri çok hızlı değerlendirmelisin. Davetli değilsin -kimseyle konuşma. Etrafına kim var diye ilgilenerek bakınma; gözgöze geldiklerine sadece başınla bir selam ver. Orada bulunman ve göze çarpman yeterlidir. Bu işin etiketi böyledir.

*

Hiçbir işadamı, bir klasik müzik parçasını baştan sona kendini kapıp koyvererek dinleyemez.

İşler, insanlar, dertler ister istemez aklına üşüşür. Hele uyuyamadığın, konuşamadığın, okuyamadığın bir yerde! Diyeceksin ki eğer aklım başka yerlerde ise ben niye buradayım?

Çok doğru. Ama öyle olmalı.

* * *

Sanat ve kültür bir işadamı için bir yatırım malı veya bir gösteriş fırsatı olduğu müddetçe değerlidir.

İşadamları niye resim alırlar?

Çünkü resim en "mal" sanattır. Ele gelir. Duvara asılır. Depolanabilir.

İşadamları niye konserlere giderler?

Çünkü konserlerin, üst sınıfların kendilerini "göstermelerine" fırsat tanıyan on dakikalık araları vardır. (Bu aralar yarımşar saate çıksa sosyetenin konserlere ilgisi daha da artar.)

İşte tamamen bu yüzden genç dostum; işadamları şiire ilgi duymazlar. Kitap okumazlar.

* * *

Dünya hiçbir zaman bu kadar kültürsüz bir egemenler sınıfı tarafından yönetilmemişti.

* * *

Davet edilmen için davet etmen gerekir.

Derhal tüm tanıdıklarını listelere geçir. Grup A listesi, grup B listesi gibi. Grup A, telefonu açıp rahatlıkla çağırabileceğin en yakın tanıdıklarından; grup C ise davetlerden döndüğünde not edeceğin yeni isimlerden oluşmalı. Hayatta sen ilerledikçe, şöhretli ve pırıltılı A grubundan birçok ismin listeden düştüğünü göreceksin. Sen kazan-

dıkça başkalarının kaybettiğini izlemek keyifli bir şeydir. Herkesin yerini koruduğu, herkesin kazandığı bir sosyal hayat düşünülemez. Başkaları senin A grubuna girmeye çalışırken, sen de en büyüklerin A grubundan düşmemeye gayret etmelisin.

Evinde davet vermenin bazı püf noktaları vardır. Mesela, evin orijinal bir mekan mı? Boğazda yalın, korular içinde bir köşkün henüz olmayabilir. Ama evinin sosyetenin hayallerini kıskırtacak bir çekiciliği olması lazım. Beyoğlu'nun arka sokaklarındaki eski bir Rum veya İtalyan apartmanı, Ulus'daki 200 metrekare vasat bir daireden çok daha ilgi çekici ve seksidir. Evinin tek özelliği vasatlığı ise davetini dışarıda ver.

En önemli nokta ise kimlerin geldiğidir. Davetliler görkemlerinde, statü ve renklerinde uyumlu mu? Birkaç tane "joker isim" veya "medyatik yüz" var mı?

*

Kendi davetinde amacın insanları ateşlemektir. Kıskırt onları; coştur; tahrik et. Başkasının davetindeymiş gibi gruptan gruba dolanarak kaybedecek vaktin yok. Bütün davetlilerle tek tek değil aynı anda ilişki kurmalısın. Sen ve Davetliler. Başarılı siyasi liderlerin mitinglerinde halkla kurdukları türden toptan bir ilişkidir bu. Millet senden onları yaşatmanı bekler.

"Eğlendir bizi"; "yaşat bizi"; "kurtar bizi".

Eğlendir, şaşırt, kıskırt ve ateşle onları. Popüler ev sahipleri böyledir. Sıkıcı ev sahipleri ise kendi davetlerinde herhangi bir davetli gibi ortalarda boş boş gezinirler. Sen ise "Shovvman" olmalısın.

Eğer bu yeteneğin yoksa o zaman davetlilerin arasına daha çok joker isimler ve şarlatanlar yerleştirmelisin. Medyada sık sık gözüken suratlar; özellikle talk-show'cular, yarışma sunucuları, açık oturumcular, bazı hafif köşe yazarları, yorumcular ve bu günlerde zaten işsiz olan sinema artistleri bu roller için ideal isimlerdir.

İster düğün, ister kokteyl veya açılış olsun her türlü davetin üç ana işlevi vardır - Statü, seks ve iş. Unutma, sosyete de kimse bir davete eğlenmek için gitmez. İnsanların statü ve seks zaaflarından faydalanarak onları eğlendir. Ama neticede tüm bunlar "iş" içindir.

* * *

Her gece ağır davetler olmasın. Gençsin. Ve genç bir işadama "eğlenmek" için hafta sonları arkadaşlarıyla özel partilere, diskolara, beach barlara gidebilir. Gitmelidir. Bu tip yerlere senin gibileri ya yeni bir kızı yatağa atabilmek ya da geçen hafta attıklarını etrafa göstermek için giderler. Dikkat et "acil seks" ve "büyük show" ihtiyaçları geçici olarak ortadan kalkmış evli çiftler ve bir müddet beraber yaşayanlarda bu tarz geceler hemen azalır.

Bu partilerdeki eğlenme stresi; her zaman neşeli, "up", sosyal ve çekici olma gereğinin yükü o kadar ağırdır ki, bu süreci "drug"sız atlatabilmek ya büyük bir sosyal yetenek ya da çelik gibi bir sinir sistemi ister. Her partinin en yaygın uyuşturucusu önce alkoldür. Sonra kokain ve özellikle bu günlerde ecstasy ve magic mushrooms... İki üç sene kadar sonra ise Batıyı takip ederek daha kültürlü, felsefi ve gizemli kabul edilen "Psychedelics" lere başlanacağı kesin. 1995 yılında İstanbul'da ecstasy'e başlayanlar 1985 Ibiza'sına göre biraz geç kalmış sayılırlar ama neyse. Yine de bazıları için işadamlığından kurtulup gerçekten uçabilmenin ve gevşemenin tek yolu bu ilaçlardır.

Hayatın manasına ermekten, insanları birden aşırı sevmeye başlamaya; üç boyutlu hayaller ve rüyalar dünyasından, kendini Amazon'un vahşi yerlileri gibi hissetmene kadar ruhunu satarak kaybettığın her zevki, hayatın her sahici lezzetini cumartesi akşamları üç beş saat için dahi olsa geri getirebilirsin. Ertesi günün berbat geçecektir ama her pazar motosiklet turları sıkır zaten. Vurur kafayı yatarsın. Biraz C-vitamini alıp bol su içersen pazartesiye hiçbir şeyin kalmaz ve saat dokuzda işinin başında olursun.

Yalnız, aman eroine takılma. Genç ve başarılı işadamlarının çoğu kokain ve ecstasy alırlar.

Eroin kaybetmişlerin, yitiklerin ilacıdır; gerçekten uyuşturur adamı. Sen ise uyuşuk değil "up" ve neşeli olmalısın.

New-Age ve Post-modern.

Biraz LSD biraz Felsefi

Belki de psikoterapi

Akşam ecstasy; sabah yeni yüzyıl gazetesi.

İyimserlik Lobisi ve Maskeler

İş dünyasında herşey-firmalar, müşteriler, bankalar ve çalışanlar birbirlerine görünmez dokularla bağlı ve bağımlıdır. Para bu görünmez dokuların üzerinde elden ele dünyanın dört köşesinde günün yirmidört saati dolanır durur. Birazını ısırır kalanını hemen önümüzdekine geçiririz. Bu göz kamaştırıcı Karmaşa ve Düzenin temel harcı Güvendir.

Güvenin hammaddesi ise - Keyif ve Neşedir.

Genç işadamı; radyoların DJ'leri gibi Allah'ın yedi günü işte bu yüzden hep "Up" olmalısın.

Olumlu.

Neşeli.

İyimser.

Senin olduğun yerde keyif, neşe, kahkaha ve gıgır olmalı.

*

Her ne şart altında olursa olsun, her ne acı gerçekle karşılaşılırsa karşılaşılın, pozitif bir tavır sürdüremeyenler işadamı olamazlar. Kendine yabancılaşmak pahasına dahi olsa hep up olmalısın. Bazen "down" olmak istesen de, melankoli ve üzüntüyü özlesen de, depresyonlara ruhunun ihtiyacı bile olsa...

Sahte bir neşe, gerçek bir kederden her zaman daha iyi görüntü verir.

* * *

Maskeler kolay takılır, zor çıkarılırlar. On iki ay devamlı taktığın bir maske ise yüzüne yerleşmeye başlar; birkaç sene sonra ise cildine siner. Eski yüzünü belki birkaç çocukluk arkadaşının dışında kimse hatırlayamaz. Hele sen asla! İşte bu halin için yeni arkadaşların "ne kadar natürel, ne kadar olduğun gibisin" diyecekler. Yırttın!

*

Masken yüzüne çok iyi sinmiş bir de üstelik yakışmışsa sosyete sana hayran olur. Saygı duyarlar, beğenirler ama haklı olarak biraz da senden sıkılırlar. Yüze çok iyi oturmuş bir maske kusursuz ve tutarlı bir mükemmelliği çağırıştırır. Mükemmel ise tekdüzedir. Can sıkar.

•

Maskelerine bir türlü alışamayarak devamlı yeni maskeler deneyen, üstelik denedikleri maskeleri uluorta tartışarak kendileriyle dalga geçenleri ise sempatik ve eğlenceli buluruz.

Bu bocalayanlarla çok iyi arkadaşlık ve şamata yapılır ama iş yapılmaz. İşadamı, maskesinden şüphe etmemeli; kararlı olmalı; yarı yolda "Aaa sıkıldım ne çirkin, ne Sıkıcı şey bu" diyerek maskesini fırlatıp atmamalı.

*

Bocalayanlardan farklı bir başka tip ise, bu maskelere bir türlü alışamayandır. Soğuk, uzak ve melankoliktir. Asosyal, hatta itici kabul edilir. Bir maske takmaya zorlandığında, mesela bir davete giderken, önce heveslidir ama sonradan vicdan azabı çekmeye ve kendine kızmaya başlar. Partide kâh çıkartıp kâh tekrar taktığı maskesiyle başarısız bir performans sergiler. Ve eve döner dönmez de pişmanlık duygularıyla kendine saldırır.

*

Hem başkalarının taktığı maskelerden istemek, hem de herşeyden ve herkesten nefret etmek - iki arada bir derede kararsız bir hayat...

*

Bu tip adamlardan uzak dur. Sana ne bir işadamı ne de bir arkadaş olarak yararlan dokunmaz. Ruhlarını geri almaya çalışanlar bunların arasından çıkar. Bırak onlar kendi benzerleri ile otlasınlar. Sen bulaşıp kafanı karıştırma. İçlerinden çok azı ruhlarını geri almayı becerip, kendi gerçek yüzlerine kavuşurlar. Böyle olanları ise,

herkesin kendi zırhını taşıdığı o yavan ve ruhsuz davetlerin yakınından bile geçmezler. Artık kendi hemcinsleri olan piyanistler, balıkçılar, şairler, aylaklar, çocuklar ve hayvanlar arasına geri dönmüşlerdir.

Oysa iki arada bir derede yaşayanlar, şöyle bir uğrayıp bulaşmadan edemezlerdi.

*

Bir de maske taktığı belli olan insanlar vardır ki - bunlar toplumda antipatik kabul edilir. Hem olduklarından başka bir seviyeye oynayıp hem de bunu sempatikler gibi itiraf etmeyen beceriksizlere sinir oluruz.

Beceriormuş gibi oynamanın, böyle gözükebilmenin altın kuralı "ölçüyü bilmektir", "çok fazla yapmamaktır", "abartmamaktır". İsviçre'den satın alınmış en son model kayak kıyafetlerinin üzerine, yine en son bilmem ne marka gözlük takmak abartmaktır. "Dekore" ettiği yeni villasının her köşesinde bir tarz yaratmaya, bir mesaj vermeye çabalayan kişi, "çok fazla" yaparak göz çıkarmaktadır.

Ne istediğini çabuk ele vermektedir.

"Bakın bana şıkım, zevkliyim, havalıyım, zenginim" diye bas bas bağırma.

"N'olur bakın bana" diye yalvarma.

Aptalların dışında kimse yüzüne bile bakmaz.

Hava Basma

Genç dostum; eğer hava basmak istersen bunu belli etmeden yapacaksın. Kimse farkına varmadığı zaman gerçek havayı basıyorsun demektir. Aksi takdirde alay konusu olursun.

*

Hafta sonu motosikletiyle dere tepe gezmeyi çok seven C.'yi Harley Davidson'ının üzerinde hep kıcında bir blucin, üstünde en adisinden bir işportacı yağmurluğu ve ayaklarında lastik ayakkabılarıyla görürdüm. Onu tanımayanlar, emrinde üç bin kişi çalıştıran bir patrondan çok, servise tamir için bırakılmış motorla kaçak turlayan bir ustaya benzetebilirlerdi. Öbür motorlu arkadaşım A...S... ise; siyah deri ceket, siyah boyacı şapkası, ütülenmiş blucini, iki günlük "özenle kesilmemiş" sakalı, kovboy çizmeleri ve her zaman arkasında sırt çantası gibi bulundurduğu, kendi gibi giyinmiş manken sevgilisi ile moda dergilerinden, pop şarkıcıların küplerinden çıkmış gibiydi. Fazladan bir çabası olduğu hemen seziliyordu. Herşeyi çok düşünmüştü. Karikatürleşmişti.

Biraz aklı başında ve gün görmüş her kadın C.'yi A... S...'ye tercih eder.

Büyüme yolunda bir genç işadınının gireceği bütün topluluklar C... ile A...S...'nin arasındaki farkı hemen anlarlar.

*

Her imajın arkasında bir sanat vardır. Kimi bunu gizleyebilir, kimi adamın gözüne sokar.

Kimi gerçekten etkiler, kimi ise etkilemeye çalışırken kendini ele verir. Zevkli ile zevksizi, sahte ile gerçeği, kültürlü ile kültürsüzü sosyete birbirinden böyle ayırır. Hiç de yanılmazlar.

"Sanat, sanatı gizlemektir."

Genç işadamı; "n'olur bakın bana" diye yalvarma. Göze batmayan koyu renk vasat bir kayak kıyafeti, başına geçirdiğin bir balıkçı takkesi ile de hava basılır. Hatta en iyi hava böyle basılır.

"Bu herif havah, ama nasıl?" diye düşünsünler. Ve bulamasınlar.

*

Yakışıklıysan, yakışıklılığını öne çıkarma. Zenginsen, parası olan herkesin nasıl olsa sahip olabileceği türden hırdavatı sergileme. Neyin varsa onu biraz gizle. Nasıl olsa herkes senin zengin veya yakışıklı olduğunu bilir. Gizleyerek üstelik bir de doymuş gözükmüşün. Havanın büyüğü, olanı yok göstererek atılır. Ters değil. Alçakgönüllülüğün bu dayanılmaz çekiciliği maalesef ülkemizde henüz keşfedilmedi. Ama yine de bunu ilk keşfedecekler son on yıldır dünya standartlarında zenginleşmeye başlayan birinci lig kapitalistlerimiz olacak.

* * *

Statü sembollerine en çok orta ve ortanın biraz üstü sınıflar rağbet ederler. Lüks arabalar, pahalı saatler, gözlükler ve çantalar ancak o sınıfların alametidirler. Hatta bu tarz statü sembolleri, ortanın biraz üstünde ve biraz altında olanların zenginliklerinin bir işareti olmaktan çok, en üst sınıflardan gizlemek istedikleri göreceli "fakirliklerinin" işaretidir. En tepedekiler ise, bu acınası çırpınışları hemen sezerler ve kendilerini de onların seviyesine indirecek her türlü statü sembolünden uzak dururlar. Gerçek dolar milyonerlerinin çok azı, gerçek dolar milyarderlerinin hiçbiri BMW veya Rolex kullanmazlar. Bu tarz sembollere ehemmiyet vermezler. Onların ayrıcalık belirten değerleri çok farklıdır ve alt sınıflar onları taklit edemezler. Çünkü o doruklarda para geçmez; başka şeyler geçer.

* * *

Genç işadamı; "zenginleştikçe daha alçakgönüllü gözükmelisin" kuralını uygulamaya şimdiden başla. Sahici dolar milyarderleri gibi alçakgönüllü gözü. Hava basmada herkesten bir adım önde olma-

lism. 2000'li yıllarda evin daha hırpani, araban daha alelade olsun. On sene kadar sonra, görgüsüzlüğünü ve zevksizliğini sosyetemizin de artık kabul edeceği Jeep Cherokee'lerini, BMW 520 lerini şimdiden sat ve babadan kalma, elden düşme, vasat arabalar kullan. Onbeş sene sonrasının "Yükselen Değerler Trenine" şimdiden atla ve grubunun lideri ol. Sahip olduğun hiçbir şeyin üstünde fazla düşünmediğini hissettiren bir havan olmalı. Daha az antika, daha az resim toplamalısın. Ev dekorasyonu gibi acınacak işlerle bırak kendilerine sosyetede yer edinmekten başka hiçbir işleri ve umutlan olmayanlar uğraşsın.

* * *

Dekore edilmiş bir ev zevkli veya zevksiz olamaz. Dekorasyonun kendisi zevksizliktir.

* * *

Birilerine birşeyleri beğendirmeye çalışmak güçsüzlük işaretidir. Asla çabalama. Unutma, "en çok çalkalanan şişeler yarı dolu şişelerdir."

*

En muhteşem hava basma;
Bir, nakit
İki, seks
Üç, neşeyle olur.

Öyle kılık kıyafetle, ev dekorasyonu, BMW ile, tekneyle olmaz. Ancak nakitte, sekste veya neşede özürclüleri kendilerini beğendirmek için yırtınırlar.

Sosyetenin En Tepesi

Genç işadamı; sosyeteyi sakın homojen bir grup zannetme. En tepede; Avrupa sosyetesini tanıyanlar yer alır ki, Prenses Margaret Türkiye'ye geldiğinde sadece bunlarla görüşür. Sosyetenin ikinci liginde ise şöhretleri Avrupa'ya taşmamış ama alafranga, Batı kültürlü büyük işadamları ve aileleri bulunur. Londra ve Los Angeles'ta evleri olan bu insanların tarzları ve adresleri Batılı olsa da kaderleri Türkiye'ye bağlıdır. Üçüncü ligdekiler ise tek tek ele alındığında, ikincidekilerden daha zengin ve güçlü olmalarına rağmen Batı'yı pek anlamazlar ve tanımazlar. Alaturkadırlar. Kültürsüzdürler. Ne klasik müzikten hoşlanır ne de Yahya Kemal'i bilirler. Anne-babaları oruç tutan; insan içine çıkarmaya utandıkları yeğenleri-dayıları olan insanlardır. Ancak en çok iş de bu ligden çıkar.

Genç işadamı; sen sosyal hayatını ikinci ligde devam ettirirken üçüncü ligle bol bol iş yapmayı becermelisin. İkinci lig ile iş yapmak zordur; çünkü sosyal yaşamlarında toleranslı ve sevimli olan bu insanlar, iş dünyasında ikiyüzlü, kaypak ve acımasız olurlar. Birinci lige ise hiç imrenmemelisin. Aşırı kendini beğenmiş bir narsist ve işe yaramazlar kulübüdür. Gerçek siyasi veya ekonomik güçleri yoktur. Erkekleri; ne iş yaptıkları sorulduğunda, genellikle finansla ilgili kem-kümler ederek konuyu geçiştirirler. Gerçekte ya pinekleyip çürürler ya da kokain bağırmışdırlar. Önemli bir kısmı da eşcinseldir. Hem de kötü cinsinden. Garsoniyerleri vardır ve sokaktan rasgele adam kal-dırırlar.

Genç işadamı; her üç ligde de tutunabilmenin asgari serveti nakit on milyon dolardır. Gayrimenkuller, yalılar ve fabrikalar servetten sayılmaz. Geçerli olan sadece nakit veya nakte yakın kağıtlardır.

* * *

Her geçen gün büyüyen işlerin, pırıltılı sosyal statün veya şahsiyetindeki çok özel renkler, dolayısıyla arada sırada sen de birinci lig

evlerine davet edileceksin. Bu evler ve içlerindeki havanın seni çok etkileyeceğinden eminim. Bütün gençleri etkiler. Neden mi?

Bu insanların dünyasında, kafanı ne kadar patlatsan da sırrına eremeyeceğin bir hafiflik, hiçbir yerde görmediğin tarzda bir tolerans ve "gay" sohbetlerinde vurdumduymaz bir neşe bulacaksın. Konudan konuya kahkahalarla atlanan neredeyse edebi bir akıcılık, parıldayan gözler, Donna Karan elbiseler, biraz "joint" çekip uzanılan antika kumaşlarla kaplı sofalar...

Daha fazla para ve güç kazanmanın hiçbir şey ifade etmediği bu insanlar ve o herşeye karşı ilgisiz, hiçbir şeyi ciddiye almayan ve her şeyin üzerinde olduklarını gösteren tavırları... ancak çok sık bir hırpanilikle tamamlanan zarif ve seçkin havaları... bütün bunların farkında olup da hiç farkında değillermiş gibi gözüken natürel, içten rahatlıkları... ve bütün bunların ötesinde, yemek tariflerinin o her zaman eksik kalan malzemesi gibi; bilinmez, anlaşılmaz ama yemeğe lezzetinin esasını veren bir şeyler daha...

Sosyete davetlerine, partilere, açılış ve kokteyllere ve her ne isim altına olursa olsun - özellikle birinci ve ikinci ligin toplandığı yerlere, iş toplantılarına hazırlandığın gibi hazırlanmalısın.

Kimi görmelisin?

Kime ne demelisin?

O konu açılırsa hangi espriyi zulada hazır tutmalısın?

Herkese bir laf yetiştirmelisin ve bu koşuşturmayı kıcım yırtmadan yapar gözükmelisin. Zeki, hızlı, esprili, aktif ve atak olmalısın. Buna "wit" derler ve yarı öğrenilir bir şeydir.

En başta gerçek edebiyat okumalısın. 19. yüzyıl Fransız ve Rus romanları bu iş için en iyileridir. Balzac, Flaubert, Stendhal, Dumas ve Colette gibi. Rus klasiklerinden - Chekhov, Turgenyev, Tolstoy, Aksakov, Lermontov.

"Ne oluyoruz yahu" deme. Bu kitaplar, öyle sosyete de sanıldığı gibi "ağır" şeyler değildir. Kendi devirlerinin "Best Seller"larıdır. Çoğunun kahramanlarıyla benzeştiğini göreceksin. Üstelik bu romanları elde kalem okursan, dialoglardan konuşma ve sohbet sanatının inceliklerini öğrenirsin. Sadece beğendiğin deyişlerin ve cümlelerin altını çiz, bir köşeye not al ve ezberle. Bulunduğun davetlerde hafif alımlı bir telaffuz ile tekrarla. Kelimeleri duruma göre değiştirebilirsin, ama ses tonunun kültürlü bir ibne gibi çıkmasına dikkat et. Kısacası Lord Byron veya Oscar Wilde'ı Türkçe taklit etmelisin. Özellikle Daniel Steele'den başka bir şey okumayan işadamları sana hayran olurlar. Yalnız dikkat et, Ankaralı bürokratların veya özel sektörümüzün sapına kadar erkek işadamlarının civarında asla böyle konuşma.

Kendini topla. Bu ağır erkeklerin, gazeteden başka bir şey okumayan kültürsüz aylar olabileceklerini unutma. Onların kulaklarına senin ne kadar hoş ve nüktedan bir adam olduğun karıları sayesinde nasıl olsa gelecek. Amaç da bu zaten.

*

Fransız ve Rus romanlarından alıntılar ve söz kalıpları, seni ikinci ligde popüler yapmaya yetecektir. Birinci lig davetleri için ise biraz daha ağır malzemeler toplamalısın. Latince veya Fransızca şiirler gibi. Mesela, Latinlerden Catullus veya Ovid'in şiirleri en kolay ezberlenir ve en çekici olanlarıdır. Bunlardan birkaç mısrayı (asla daha çok değil) ezbere okudun mu, Belçika sefirinin karısının vallahi içi geçer. Osmanlıcayı da ihmal etme, örneğin, Yavuz Selim'in

"Şiirler pençe-i kahrımda olurken lerzan
Beni bir gözleri ahuya zebun etti felek"

İngiliz Saville Row kostümünün içinde, her mısranın sonunda gözlerini yukarı kaldırıp, ellerini birleştirerek okuduktan sonra herşeyi hafife aldığını belli eden kahkahayı atınca bizim gibi üçüncü

dünya ülkesi aptal ve yan cahillerinin ayağını yerden kesersin. Ancak motosikletlilerin hava atmalarındaki bayağılıkları ayırt edebilenlerin, senin ezber ve taklitle dayanan "kültür"ünün entellektüel sığlığını algılamaları için vakit henüz çok erken. Şimdilik hiç endişelenme.

Çünkü nasıl olsa senden başka pek okumuş adam da yok ortalıkta. Üstelik zamanla gerçekten kültürlü, hoş ve "witty" olduğuna kendini de inandıracağın için işin kolaylaşacak.

Masken cildine bir güzel sinene kadar sürer bu işler.

- Çok şanslı çocuk şekerim. Yahudi bayramında doğmuş. (Yahudiler buna bayılır)

Yemeye başlarken,

- Que se soit afiyet! Afiyet bal şeker olsun. (Kahkahalar)

Yemekte,

- Je mange, done j'exist, vallahi. (Descartes'dan bir "adaptasyon")

- Evet, ne yapalım dayanamadım satın aldım. True gentlemen always throw money around.

- Türk hamamı için Lord Byron ne demiş biliyor musunuz ?

- Ne?

- Şerbet ve sodomünün mermer sarayları!

(Kahkahalar)

- Ah, hoşgeldin şekerim. Gül tenlim, kor dudaklım. (Yahya Kemal'den)

- Aman bırak o ibneyi.

- İbne mi? Nereden biliyorsun?

- Bak canım, bir ibne bir ibneyi, yahudinin yahudiye bildiği gibi dakkada bilir.

- Kim bu parvenu Allah'ını seviyorsan? L'inconnu? (Bir Fransız romanından)

- Kaç defa yaptın?

- Ena, diyo, triya defa.

(Kahkahalar)

- My God ! He makes love like the Caliph of Bagdhad.

Üçüncü ligden biri için.

- Hoş adam vallahi, tam bir müslüman centilmeni.

- Ne? Türk-İslam kültürü mü? Bu Katolisizim'den sonraki en büyük yalan şekerim.

- Türkiye, "ancien regime" sırasında - yani Özal'dan önce-...

Genç işadamı; kendini 20. yüzyıl sonralarında hâlâ böyle konuşan bir sınıfın rengine, görkemine ve o tartışılmaz zevklerine kaptırmanın çok zor olduğunu biliyorum. Hele bir de seni kendilerinden görüp içlerine almak isterlerse... İşte o zaman bir seçim yapmalısın - ya bu grupta oynayacaksın ya da gerçek işadamlığına yani ikinci lige girme ve tutunma mücadelesine devam edeceksin. Ne gariptir ki, birinci lige girmek ikinci lige girmekten çok daha kolay ve hızlıdır. Ama bu kaprisli, "moody" ve durmadan tarzlarını değiştiren insanlar, girdiğin hızla da seni kapıya koyabilirler. Nitekim bu grubun değişmez ağır topları her iki üç ayda bir yeni bir isim ve suratla oynamak isterler. Heveslerini alır almaz da bırakırlar. Senin gibi statüsü henüz oluşmamış gençler ideal kurbanlarıdır.

*

Bu gruptan ne kadar kovulursan kovul, geri dönmeni garantileyen muhteşem bir servetin veya bu grubun dullarının, orta yaşlı ibnele-
rinin dayanamayacakları cinsten bir yakışıklılığın yoksa yandın. Bir
anda Olimpos Dağı'nın zirvelerinde tanrılarla paylaştığın sofralardan
İstanbul'un sokaklarına düşüverirsin. Böyle bir rüyayı bir kere yaşa-
mış olanlar, bütün ömürlerini o rüyanın sorgulaması ile geçirirler.
Yitik, tutunamayan insanların hayatı onları bekler. Onun için genç
dostum böyle bir rüyaya kendini hiç kaptırma. Bu insanları yaşarken
hep uyanık ol. Çakır keyif kal, ama asla sarhoş olma. Bugün nerede
olduğun ve yarın nereye gideceğin hep aklında olsun. Çok zor bir iştir.

Sana tavsiyem bu insanları sosyolog, antropolog ve psikolog karışı-
mı bir tavırla incelemendir.

Seni etkileyen her noktada biraz dur. Kendini yakala. Niye etkilen-
din acaba? Ne yaşattılar sana? Bulmaya çalış; sırlarım çöz; zayıf nok-
talarını deş.

Asla bulduklarını bu insanlarla paylaşma. Hem anlamazlar hem de
seni derhal afaroz ederler. Dev şirketlerin sahibi bir işadamına "sen
yalancının, ikiyüzlünün en büyüğü" diyecek olursan nasıl sana şid-
detli bir tepki gösterirse, bu insanlar da kendilerine boşlukları, anlam-
sızlıkları hatırlatıldığında aniden parlayıp saldırıya geçerler.

Senin gerçekten ait olmak istediğin dünya ikinci lig olmalıdır. Bi-
rinci lige arasıra çıktığında ise hep bir gözlemci - seyirci olarak kal-
maya çalış ve senin üstünde kurmaya çalıştıkları büyüü onlara sez-
dirmeden boz. Nasıl mı?

Bir Meşhur Köşk

Yüksek sosyetenin 1995 yılı başlarına kadar toplandığı ve herkesin Türkiye'nin en güzel evi diye kabul ettiği bir meşhur köşk vardı. Sahibi beyefendi, Batı'nın ama özellikle İngilizlerin dekorasyon felsefesi ile Osmanlı tarzını kusursuz bir mekan ve koru içinde birleştirmişti ve bunu yaparken de "zevk" mefhumunun temel kaidesinin, hiçbir şeyin üstünde çok durmamak olduğunu bal gibi bilirdi. Bunun için, köşkte özenli ama üzerinde pek kafa yorulmamış, öylesine atılmış ve bırakılmış bir rahatlığı yaratmaya çalışmıştı. Nasıl mı? Yine üstünde çok düşünerek! İsteseniz de bu evi bu beyefendi kadar güzel dağıtamazdınız. Çok ustaca gizlenmiş olsa da beyefendinin de sosyete'deki diğer herkes gibi bir dekorasyon saplantısı vardı işte!

Tılsımdaki ikinci deliği, bu mekanda yaşanan akıcılığın aslında ne kadar rutin olduğunu keşfettiğimde fark ettim. Köşkün her köşesinin ayrı bir yaşam üretme fonksiyonu vardı. İlk günler insana rahat rahat akıp giden bir doğallık gibi gelen bu yaşantılar, zamanla başı sonu belirlenmiş sıkıcı bir ayınlar silsilesine dönüşüyordu. Neyin, ne zaman ve evin hangi bölümünde yaşanacağı gizli bir el tarafından yönlendiriliyordu sanki. İşte hep şurada yemek yenilecek; sonra bu antika sofaların üzerine uzanılacak; yan odada acid alınacak; sabaha karşı güneş doğarken şu köşede sızılacaktı.

Hayat sıkıcıydı yarabbi!

Köşkün o tartışılmaz zevkine son darbeyi ise, Jean Genet "Bir Hırsızın Günlüğü"ndeki sözleriyle vurdu.

, "To achieve harmony in bad taste is the height of elegance"

Zerafet, zerafet dedikleri kötü zevklerin birbirine yakıştırma-larında gösterilen becerilerden başka bir şey değildi. Çok hinoğlu-hince yanyana getirilmiş, bir biçim etrafında uyumla toplanılmış ama hepsi tek tek ele alındığında sıg ve bayağı zevklere, zerafet diyorduk. Tam kıvamında bir aldatmacaydı her şey.

Evin tılsımı bütün içinde yaşanan diğer bayağılıklarla beraber kayboldu. Köşkün Osmanlı-İngiliz tarzı karışımı ise 2000'li yıllara doğru beyefendinin genç çömezleri arasında çok moda.

O muhteşem köşk sahibinin bütün düşük zevklerinin uyumlu bir toplamı olmasına rağmen hiç olmazsa özgündü. Taklitlerinin tılsımını bozmak ise artık çocuk oyuncağı. İçinizden "taklit" deyin, silinip gidiyorlar.

Genç işadamı; birinci ligin tatlı sularında gezinmekten kendini alıkoyma.

Yaşa, anla, gör ve geç.

Kendini kaptırma; sarhoş olma ve gözünü ikinci ligde oynadığın toptan asla ayırma.

Evim, Güzel Evim

Yıldızı parlayan genç bir işadamlarının evi, sıradan insanlarınkinden daha farklı anlamlar yüklüdür. Ev, ruhun (çoğunlukla ruhsuzluğun) aynasıdır ve işadamları hem geçmişlerini hem de geleceklerini evlerinin tarzıyla ele verirler. Üstelik sosyete katılacağı her yemek davetinin en baş konuları ev, dekorasyon ve gayrimenkul olacaktır. Şimdi neresi "in"; ilerde neresi olacak? Şehir hayatı mı; orman kenarları mı; Bodrum mu, Yalıkavak mı?... metrekare fiyatları, imar durumları... Yemeklerinizi bitirip kendinizi koltuklara attığınızda üzerinde konuşabileceğiniz üç beş ortak konunun, (başkalarını çekirtmekten sonra) en sürükleyici en heyecan verici olanı gayrimenkul yatırımlarıdır.

* * *

Sıradan insanlar için ev rahat edilen bir yerdir. İşadamları için ise bir gösteri alanı ve harp meydanıdır. Ne kadar zengin ve güçlüysen evini o kadar daha rahatsız hale getirirsin. İşte bu yüzden bazı işadamlarının evlerinin içinde bir ikinci evleri daha vardır. Bu genellikle televizyon odalarıdır ve buralara lüks yaşamı ve dekorasyon, koleksiyon, sanat gibi rahatsızlıkları sokmazlar.

*

Bir arkadaşımın iki milyon dolar harcayarak yaptırdığı boğaz, sırtlarındaki villasına akşam yemeğine davetliydim. Ev seksenli yılların standart ikinci lig sosyete eviydi. Küçük bir bahçe içinde dev gibi bir havuz, fabrika girişlerini andıran elektronik demir kapılar, üniformalı bekçiler, dağ yolları gibi kıvrıla kıvrıla yükselen asfalt yollar, devlet dispanserlerini, belediye parklarını hatırlatan cılız, ruhsuz iç kapayıcı "bahçe düzenlemeleri"... İspanyol, Amerikan, Osmanlı karışımı "continental" bir mimari tarz ve etraftaki gecekonduyla renklenmiş sosyal çevreye mükemmel bir uyum... Osmanlı paşasının ancak bir köşk ve bir de ahıra tahammül edebileceği büyüklükte bir koruya, yeni yüzyıl kahramanları için kırk tane villa yaptırılmıştı.

Sözde Türkiye'nin en güzel evleriydiler.

Bahçe kapısını çaldım. Yüksek demir kapının üzerinde televizyon kamerası gibi bir cihaz gördüm. Güvenlik olmalı diye düşünerek beklemeye başladım. Birileri içeride beni seyrediyor olmalıydı. Bir müddet daha bekledikten sonra bağırdım. Ev sahibi elinde bir kumanda aletiyle geldi. Demir kapının arkasından elindekine bastı bastı ama nafi. Kapı yine de açılmadı.

- Hay Allah yine bozulmuş! dedi.

Müştemilat binasının arkasından bir eski inşaat iskelesi getirdiler. Duvarдан tırmanarak içeri girdik. Kahkahalar, vs...

Tam içkilerimizi alıyorduk ki - pat elektrikler gitti. Ev sahibi,

- Tamam, jeneratör şimdi devreye girer dedi.

"Nah girer!" dediğimi çok iyi hatırlıyorum. Nitekim beş dakika sonra anladık ki, ona da bir şeyler olmuş!

Birazdan durum daha da karıştı. Bu sefer aşçı Fransa'dan getirilen fırın sisteminin çalışmadığını söylüyordu. Meğer elektriksiz çalışmazmış. Mutfağa gidip bizzat baktım.

Fabrika presleri gibi dev bir aletti. Tabii yine Rasim Efendi'yi koşturduk. Bu sefer müstahdemin evinden bir piknik tüpü getirildi. Yine kahkahalar vs,... tabii. Düşünün iki milyon doları bir piknik tüpü kurtarıyor!...

Tam yemeğin ortasındayız bu sefer elektrikler geri geldi. Geldi ama ne voltaj, 380 volt gibi.

Mutfaktan bir şeylerin patladığını duyuyorduk. Rasim Efendi tekrar koştu ve on dakika sonra yanımızda dikildi.

- Efendim havuzun motoru yanmış - pompa su kaçırıyor.

*

Genç işadamı; hayatını böylesine rahatsız bir hale sokabilmek için çok ama çok zengin olman gerekiyor.

İki milyon dolar!

Akıllı, elektronik, post-modern evler!

Hasstir...

Bugün havuzun pompası, yarın elektronik güvenlik sistemleri...
Ömür boyu ya hep birşeyler bozulacak ya da bakımlarının yapılması
gerekecek. Beş senede bir de sistemleri baştan aşağı yenilemek zorun-
da kalacaksın. Ustalardan kurtulamayacaksın.

İki milyon dolar !

Her şeyin bir bedeli var genç adam. Statüyü muhafaza etmek öyle
kolay değildir. Ya nerede oturacaktın? Acıbadem'de bir dairede mi?

İnsanlara zaman ve konfor vaat eden her alet, insanların en güzel
zamanlarını ve gerçek konforlarını çalmak için pazarlanır. Bütün bu
hırdavattan bir kurtulabilsek, yaşamaya başlar mıyız dersin?

* * *

Parayla her şey satın alınır da, keyfini çıkartmak satın alınamaz.

Bir şeyin parasını çıkartmak sanatı ile keyfini çıkartmak sanatı çok
farklıdır. Yaşamamanın bu iki büyük hüneri birbirine zıt beceriler gerek-
tirir. Parayla satın aldığın bir şeyin keyfini çıkartabilmen için onu tek-
rar satman lazımdır.

* * *

İşadamları niye büyük yatlar, kotralar alırlar?

"Denizi yaşamak" için.

Oysa çoğu zaman yaşadıkları müstahdem problemleri, liman ve
rıhtım muameleleri, yatırılması gereken vergiler, bitmek tükenmek
bilmeyen arızalar, ufak tefek masraflar, ardı arkası kesilmeyen misa-
firler ve çocuk gürültüleridir. Böyle bir işadamı denizin keyfini çıkar-
tabilir mi? Hayır.

Ufak bir kayıkla Kumbaros taşının açığında çapari yapan adam denizin keyfini çıkartır. Başaltında günlük gazeteyle sararak serin tutmaya çalıştığı bir şişe beyaz şarabı ve nemden yarısı kabarmış kitabıyla...

4c * #

Ev alırken üç şeye dikkat et derler:

Semt, semt, semt.

Palavra.

Bu belki yaşlılar, evliler ve kırk yaşının üstündeki işadamları için doğru olabilir. Yirmi yaşlarında yıldızı parlayan genç bir işadamı ise ev seçerken üç şeye dikkat etmelidir:

Seks, seks, seks.

* # *

Dolapdere'de eski bir garaj veya depo, Beyoğlu'nun, Cihangir'in arka sokaklarında üç katlı bir Rum evi, Cankurtaran'da Ermeni kili-sesine bakan bir yıkıntı, Tuzla'da, Büyükkada'da yaz-kış oturulabilecek ufak bir köşk, hatta bir baraka... Bütün bunlar kariyerinde yüksel-mende, popüler ve renkli bir şahsiyet olmanda, Ulus'ta bir daireden çok daha fazla senin işine yararlar. Hele gençken dekorasyon işlerini öyle iki çocuk doğurmuş sosyete karıları gibi asla uzun uzun düşünme. Bomboş bırak, iki koltuk at, kocaman bir soba veya sahici bir şömine koy; yeter! Aslında bunun da iyisini yapmak için çok düşünmen la-zım, ama bu konularda sana yardımcı olacak manken sevgililerin falan olacaktır. Onların da rüyası (çok nadiren gerçekleşen) seninle evlenip beş sene kadar sonra iki milyon dolarlık bir eve taşınmaktır. Şimdilik ucuz, sade ve mağrur herkese seksi gelir. Otuzbeşinden sonra nasıl olsa orman kenarlarındaki zengin gettolarından birine taşınınca vil-lanızı pahalı, sıcak ve "alçak gönüllü" İngiliz tarzında döşeyeceksiniz.

Otuzbeş - yaş villasının inşaatına başlarken şu denklemleri gözönüne almalısın:

Sosyal hırsın aklından bir karış yukarıdaysa, villanın üç katlı ve altıyüz metrekare civarında olması lazım.

Sosyal hırsın aklına eşitse, iki katlı iki yüz elli metrekare bir villa senin için idealdir.

Aklın, sosyal hırsından daha ilerideyse yüz elli metrekarelik tek katlı bir evde otur ve bahçeni büyük tut.

Salt aklın varsa, ne ev al ne de bahçe. Hele Türkiye'de! Bırak mülkiyet dertleri ve riskleriyle başka aptallar uğraşsın. Sen canının istediği yerde otur. Sıkılınca da topla eşyalarını kalk git.

Genç işadamı, senin için maalesef ilk üç alternatif geçerlidir. Sonuncuyu seçme şansını ve özgürlüğünü kaybedeli çok oluyor.

* # #

Ev alırken veya yaptırırken sadece metrekareye bakma - metreküpe bak. Adam iki milyon dolar para harcıyor ama tavan yükseklikleri Acıbadem'deki dairelerin neredeyse aynı - 2.75 metre. Oysa kudret, asalet ve ruh genişliğinin simgeleri her zaman yüksek tavanlar olmuştur.

* * *

2000Tİ yıllarda 90'lı yılların zenginleri gibi gösteriş yapmamalısın. Sade, pratik ve kültürlü görünmelisin. Mesela yeni yüzyıl kahramanının evinde en az bin tane iyi seçilmiş bir edebi kitap koleksiyonu olmalı. Hatta elli altmış tanesi okunmuş bile olmalı. Senin palazlanacağın 2000Tİ yılların görkemli ev yarışında bazı detaylar seni herkesten bir adım daha öne çıkartabilir. Biri kitaplığındır. Bir başkası da 90'lı yılların zenginleri gibi her şeyi baştan aşağı en ufak ayrıntısına kadar önceden "dekore" etmemektir. Sıfırdan dekore edilmiş ve her şey hazır olduktan sonra içine taşınmış "pret-a-porter" bir villanın ruhsuzluğu bu acelecilikten ileri gelir. Oysa evlere tadlarını veren yaşanılmış eşyalar ve yaşanırken ortaya çıkacak ihtiyaçlara cevap ve-

ren ayrıntıdır. Kısacası genç dostum, iki milyon dolarlık villanda alçakgönüllü gösteriş yapabilmeyi becermelisin.

Önümüzdeki asırda "sade ve mütevazilerin" kazanma ve sömürme şansları daha yüksek. En büyük sükseyi, kendi hallerinde yaşar gözüken efendilerimiz yapacak. Parayı da bunlar götürecektir.

* * *

Şehirden iki saat uzaklıkta bir haftasonu kır evi edinmeye bak. Büyük Amerikan doğa filozofu Thoreau'nun, VValden kıyılarındaki dört metreye üç metrelik barakası gibi değil ama-sade ve görkemli bir şey. Aynı zamanda da mütevazi. İngiliz tarzı. Şehirlerle ilgili her şeyden kaçıp kurtulmak isteyecek kadar doymuş olduğunu gösterecek bir dünya - yüz dönümlük yaşlı meşelerle çevrili bir arazi, birbirini kovalayan tepeler, şurada burada ufak korular, koyunların otlandığı çayır... Mayıs'ta bülbül sesleri, yılbaşında kar... Akşamları yıldızlar, sabah ayazında köpeğinle yürüyüşler... Belki birkaç atlık ahırlar... Karının Fransız kitaplarından bakıp yapacağı mantarlı, otlu, şaraplı yemekler...

Trakya'nın Karadeniz'e yakın bölgeleri, Bolu, Adapazarı bu sahneleri sana kolaylıkla yaşatabilir. Bu sadelik, mütevazilik ve doğaya dönüş sana yine de birkaç milyon dolara patlayacaktır ama olsun. Çorlu'daki, Gebze'deki fabrikaların Trakya'daki doğa aşkını beslerler. Hatta, doğa-dostu büyük işadamı gibi yeni parlak sıfatlar kazanıp "çevreci" dernek başkanlığına bile soyunabilirsin.

Bir işadamı evini kendisi ve ailesi için değil, dostları yani gizli düşmanları için yapar. Tekrar ediyorum; büyüme yolunda bir işada-

minin evi rahat edilecek bir mekan değil, bir gsteriş ve meydan okuma yeridir.

"Bakın ben ne oldum"

"Hepinizin ağzına....."

"Ancak benim kadar grkemlilerle grşrm, ona gre"

Dostlar mı Dediniz?

Hangi dostlar?

Seni gerçekten özleyen; sana, sen olarak sana, tüm zayıflık, aptallık ve kıroluklarına rağmen yine de seni severek sana, - evinin zerafetine, davetlilerinin görkemine değil de, sana - gelen bir tek dostun kalmışsa ve sen bu dostunun hâlâ farkına varabiliyorsan, sen yeni yüzyıl kahramanı, büyük bir işadamı olamazsın.

*

Büyüme yolunda bir işadammın gerçek bir dosta ihtiyacı yoktur. Hatta bu tehlikelidir. Çünkü gerçek bir dost insanı eleştirir, etkiler, değiştirir. Senin ise en son ihtiyacın olan şey kafanın karışmasıdır.

* * *

İşadamlarının çat - kapı misafirleri hemen hiç olmaz.

"Seni çok özledim de geldim"

Bir işadamı bu sözleri hiç duymaz. Duyarsa da içtenliğinden haklı olarak şüphe eder. Böyle sözler genellikle bir davetlinin kibar ve sıcak "antre" gösterisinden başka bir şey değildir.

Girilir, öpüşülür ve salona geçilir.

Kahkahalar.

"Seni çok özledim, nerelerdeydin?"

Kahkahalar.

Diğer gelenlere çarçabuk bir göz atılır:

Kim var?

Doğru yerde miyim ?

* * *

İçten geldiğince davranmanın bile törenselleştiği bu davetlerde dostlarla, hep beraber bir şeyler "yapılır". Ama hiçbir zaman "beraber olunmaz".

"Başkaları ne yapıyor?" gibi hafif konular sıkarsa bu sefer ağır meselelere girin. Hint felsefeleri, ölüm, mutluluk gibi. Böyle durumlarda hiçbir zaman ona "öff beni çok sıkıyorsun" deme. O da "sen de beni, nemrut suratlı entel bozuntusu" derse belki de arkadaşlığımızın ilk gerçek muhabbetine başlayacaksınız.

Aman yapmayın.

Sahte muhabbetinizi bozmayın.

Bu günü de hele bir atlatın. Belki yarın açılırsınız.

* # *

"Seni çok özledim" diye sarılacağın, bütün bir günü tüm dünyayla alay ederek geçireceğin bir beraberliği yaşamak istersen kendine hemen bir sevgili bul. Seks en kolay, en çabuk alınan uyuşturucudur.

"Ama o benim hem sevgilim hem de en iyi arkadaşım"

- Hah Hah Hah... Peki hiç sevişmediğin bir arkadaşın var mı?

Kimseye iyi bir arkadaş olamamış insanlar, iyi bir sevgili de olmazlar.

Arkadaş diye ya şimdi ya da geçmişte yattığın birilerini hatırlıyorsan, sen işadamısın arkadaş.

Onları dahi hatırlamıyorsan sen büyük bir işadamısın.

* * *

Senfoni orkestralarında ikinci kemancıların, diş doktorlarının, müze müdür yardımcılarının, fizik doçentlerinin arkadaşları vardır. Senin olamaz. Kimseyi boşuboşuna sıkma.

* * *

Genç işadamı; dost değil düşman kazanmaya çalış. Çünkü kazanılan her düşmanın arkasında iyi yapılmış bir iş vardır. Dostlar nasıl olsa sahtedir; düşmanlar ise gerçek.

Dostlarınla vakit geçirirken şu hesabı yap: Saatine bir değer biç - diyelim yüz dolar. Öyle insanlarla bir saat geçir ki, neticesinde yüzbin dolar kazanabilmelisin. Niye yüz dolarını senin servetine hiçbir katkısı bulunmayacak insanlara harcayasın ki? Her şey katma değer değil mi? Nasıl iyi bir işte harcanan her bir dolar, üç dolar olarak geriye dönüyorsa, dostluklar da öyledir. Tek farkı buradaki yatırımın para yerine zaman olmasıdır.

*

Bazı insanlar vardır, onlarla iş yapılmaz, ama eğer çevrende olurlarsa muhakkak senin hayatını bir şekilde zenginleştirirler. Kiminin etrafında karı-kız çok olur; kimi "isim"dir, yanındakilere de pırıltısını bulaştırır; kiminin yazları yatlarına, kışları atlarına binilir. İşadamının gerçek dostu ona bir şeyler verendir. İşe yaramazları etrafında toplamama.

* * *

Dostlarının çoğu ne cins adamsa sen de o cins adamsın. Derler ki; her kuş kendi türüyle uçar. Bir ressam veya bir köşe yazarının dostlarının çoğunluğu işadamı ise, o adamın sanatçı veya edebiyatçı kişiliğinden çok işadamı kişiliği baskındır. Birisi istediği kadar çevre-

sinden Şikayet etsin, aslında hak ettiği çevrenin zaten içindedir. Üstelik gerçekten istediği evre de bu çevredir. Sen arkadaşların hakkında ne dersen de, inanmam, genç dostum. Sezgilerinle, igüdülerinle daima hemcinslerinin yanına kaçacaksın.

Genç İşadadı ve Siyaset

Hırs ve Güç.

Önce hırs gelir.

Hırs; düzüşme dürtüsü, haset ve gurur gibi dayanılmaz ve önüne geçilmez bir içgüdüdür. Hırslı insanlar son onbin yıldır her yerde, hırslarına akıllı bir gerekçe, meşru bir mazeret ve zamana uygun bir kulp ararlar ve bulurlar. Zannedilir ki, ancak hırslılar büyük kavramları, zorlu idealleri, kutsal fikirleri gerçekleştirebilirler. Halbuki hırs "Kutsal ve Büyük bir Fikre" alet olmaz. "Kutsal ve Büyük bir Fikri" kendine alet ederek kendini gerçekleştirir.

* * *

Genç işadadı; baban gibi siyasetin kenarında köşesinde gezinme. "Çok bulaşmayayım, uzaktan kumandayla idare edeyim, adam kullanayım" korkaklığına ve kolaylığına kaçma. Askerler, Mülkiyeliler ve Demokrat Parti geleneğinin profesyonelleri bu işi geçmişte senden daha iyi beceriyorlardı. Ama artık, yeni yüzyılın kahramanı, medyanın arslanı, batının gözbebeğı, gençliğin modeli sen olduğuna göre memleketi de sen yöneteceksin. Kenarından* köşesinden, vekillerle değil. Asaleten ve tam ortasında. 50'li yıllardan beri etkilediğın, 80'li yıllardan beri paylaştığın iktidarın artık tamamına talipsin.

*

Enderun'dan yetişme genç devşirmeler, hareket ordusunun genç kurmayları, Devlet Su İşlerinin genç bürokratları kendi devirleri için ne ifade ettilerse, genç işadamları da bugün için odur. Profesyonel politikacılar, başarısız avukatlar, mızımız bürokratlar, asker emeklileri, vasat mühendisler artık "İktidar" için gerekli değiller. Önümüzdeki

yıllarda memleketimizi genç işadamları kendi aralarında ve sırayla yönetecekler.

Hazırlıklı ol! Büyümek için artık hem servet hem de kudret kadrolarının içinde olmalısın.

*

Perşembenin gelişi çarşambadan bellidir. Bugünkü iktidarın cumhurbaşkanından başbakanına, ana muhalefet partisinden en yıldız parlayan yeni hareketlere kadar bütün egemen güçlerinin ya oğulları, ya kardeşleri ya eşleri ve en sonunda özbeöz kendilerinin işadamları tesadüf müdür?

*

Geliyor muyuz? Belki de geldik bile, ama asıl bütün takım-taklavat, soy - sop ve alet - edavatımızla önümüzdeki on senede görün bizleri! Üstelik bizim iktidarımız, öyle Hareket Ordusunun genç kurmaylarının gibi yetmiş seksen senelik olmayacak. İktidarımızı Kanuni'nin devşirme Enderun ağaları gibi yeni yüzyıllar boyu sürdüreceğiz.

Genç işadamları!

"Memleketin makus talihini yenecek ve onu 'muasır medeniyet' seviyesinin üstüne çıkaracak akıncılar sizlersiniz. Bu büyük 'Fütuhatı' vekaleten götüremezsiniz."

* * *

Para mı? Para
Reklam mı? Reklam
Medya mı? Medya
Batı mı? Batı
Seksi mi? Seksi

Zarif mi? Zarif

Pırıltılı mı? Pırıltılı

Kim duracak bu gücün önünde? İngilizce bilmeyen taşra çocukları mı? İçine kapanık mülkiyeliler mi? Avrupa görmemiş genç subaylar mı? Kötümser, sıkıcı ve kasvetli sosyalist artığı aydınlar, cahil ve itici genç yobazlar mı? En son ürettikleri proje "Köykent" olan demokratik solcular mı? Nefesleri kokan genç mühendisler mi? İş takibi yapan genç avukatlar mı? Kim? Kim?

Cumhuriyet Gazetesi yazarları,

Halk Partisi ve Demokrat Parti'nin efendi monşerleri,

Anayasa profesörleri,

Centilmen hariciyeciler,

Dini bütün tarikatçılar,

Büyük edebiyatçılar,

"Dönülmez akşamın ufkundasmız".

Saflarınızı tarihin gördüğü en büyük puştlara bırakarak teker teker çekiliyorsunuz. Çünkü artık, kimse sizi model olarak almıyor. Gençler ömürlerini sizin ideallerinizle geçirmek istemiyorlar. Taklit edilmiyorsunuz. Bu son faslınızı da herkesin yaka silktiği, ama terbiyelerinden dinlemek zorunda kaldığı yaşlılar gibi geçiriyorsunuz. Bari ölüm karşısındaki vakarınızla gençlere model olabilseniz. Ama hayır, ölümüne yakın hasisleşen, hırçınlaşan ihtiyarlar gibisiniz. Can sıkıyorsunuz. Kasvetlisiniz. Yine de öldüğünüzde muhteşem bir cenaze töreni ile gömüleceksiniz. Ve sonra ... sonra unutulacaksınız. Çünkü arkanız yok.

Yarın cildiniz gibi solgun baskılı Cumhuriyet gazetenizde, Hürriyet ve Milliyetin bazı köşelerinde zehir gibi bir yazı yazarsınız. Bazen o hırçın ve saldırgan yazılarınız, bazen de gençliğinizin ümit dolu, yüreklendirici ve duygu yüklü yazıları. Ama sizin yazdıklarınızı da yine sizler okuyorsunuz. Hepiniz birbirinizin müşterisisiniz.

- Benim yazımı siz okuyun; sizin yazınızı da ben okurum.

Bu ülkede 50.000 kadar araştırmacı, öğretim üyesi, gazeteci, şair, hikayeci vesaire varsa, okuyucuların sayısı da bu yazarlardan fazla değildir. Oysa okuma-yazma bilen milyonlarca genç hiçbir şey okumuyorlar. Daha çok müzik dinliyorlar. Ve o müziğin temposu, ritmi, dili, her şeyi bambaşka. Acid, Techno, Garage, New Age, Rock ve Pop -son dört yüzyıldaki her iyi şey gibi yine batıdan geliyor ve her kesimden dinleyenleri kendilerinin de fark edemeyecekleri bir geri dönülmezlikle batıya götürüyor. Bu gençlerin hepsi işadımı mı olacak? Hayır, ama onları çok uzunca bir müddet aralarında sıvrılan genç işadamları yönetecek. Eski usullerle yine... sömüre - sömüre... düze - düze... burada değişen bir şey yok. Hiçbir zaman da olmadı. Değişen sadece gerekçeler, kulplar ve yalanlar... Yepyeni akımların yepyeni türküleriyle hiç değişmeyen dünyamızda...

* & *

Genç işadımı; sen bu dünyaya başkalarına hizmet etmek için gelmedin. Sen bu dünyaya kendi ikbalin için geldin.

"Sizler için buradayım"

Onbin yıldır Kudret ve Servet yolcularının en meşhur ve bildik yalanı budur. En mükemmel zorbalara bile bu yalanı söylemeye kendilerini mecbur hissederler.

Daha küçük bir Devlet için,
Gerçek Demokrasi için,
Serbest pazarlar için
Avrupa Topluluğu için
Zengin, Çağdaş ve Güçlü bir Ülke için

Genç işadımı; Rusya'dan Tanzanya'ya kadar her meslektaşının dilindeki çağın ilerici sloganları işte bunlardır. Nerede olursan ol, bu sloganların kırk türlüünü her gün tekrarlamalısın ki kendini inandırmaya şansın da o kadar yükselsin. Seni asıl kışkırtan o midendeki har-

h ateşin, vatana ve insanlığa hizmet olduğuna kendini de inandıracak kadar kendine yabancılaştığın gün, başkalarını da kandırmaya başlayabilirsin.

* * *##

Servet ve kudret en zekilerden daha zekilere, en cesurlardan daha gözü karalara doğru el değiştirir. Bu dikey ve yatay geçişlerin günümüzdeki meşru yönü demokrasilerden ve liberalizmden geçer. Kudret iddia edildiği gibi halkın elinde değildir; seçilebilme becerisi gösteren hırslıların elindedir.

Genç işadami; siyasetle uğraşmak istemeyebilirsin. Ufak bir havuzun büyükçe bir balığı olarak kalmayı tercih edebilir, kudret piramidinin ortalarında edindiğin saygıdeğer mevkinin korumaya devam edebilirsin. Mesele midendeki kudret şehvetinin bu mevki ile yetinip yetinmeyeceği meselesidir. Eskiden ne kadar hırslı olursan ol, kudret piramitinin en tepelerine çıkan yollar sana kapalıydı. Bugün açık. Üstelik önümüzdeki yıllarda başkalarına biraz daha kapalı, sana biraz daha açık olacak.

* * *

Tepelerdeki kudretin en çekici yanı genç dostum, "Ölüm emredebilmektir". Senin de o sakın, olgun ve sevecen görünümünün altında yatan gizli muradın budur - Başkalarını Öldürebilme Gücü. Seni sıradan işadamlarından ayıracak olan kudret de budur. Tarihte hangi geçerli "düşünce, yöntem ve maksatla olursa olsun" yönetenler hep öldürür. Ve bu meşru ölüm emirlerini kim verirse, 'güç' odur. İster atalarından sana geçmiş olsun, ister seçimle, ister zorbalıkla alınmış olsun, bu gücün uygulanmasında önüne daima bir seri denetleme mekanizmaları çıkarırlar.

Çıkarımlar. Her oyunun kuralları olduğu gibi her devrin de öldürülecek olanları vardır. Sen o devrin kuralları içinde meşru ze-

mirilerde açıkça ve rahatça adam öldürebileceksin. İster şeriatla emret ölümü, ister İsviçre hukuku ile; ister meşru müdafaaya dayan, ister din için cihat prensibini dayat; ister vatanını böldürmemek için öldür; ister yakın bir ülkedeki soydaşlarını korumak için... Her dönem o zamanın en geçerli mantığı ile haklı sebeplere dayanarak öldürecek olan sensin. Kudretin o dayanılmaz cazibesi işte budur.

*

Bugünlerde bu kudreti televizyonlarda çağdaş sloganlar ve pırlıtlı imajlarla arayan genç bir işadamını, bazen onikinci yüzyılda Constantinopolis'de yaşarken hayal ederim. Hem İlyada'dan, hem İncil'den ezbere bölümler okuyacak kadar iyi bir öğrenim görmüş İmparatora yakın eski bir ailenin büyük oğlu... Zeki, hırslı ve dindar bir genç komutan. Doğu'da barbarlara karşı kazandığı ufak tefek zaferlerle asker arasında kendini sevdirmiş; büyük şehirdeki gayri-memnun eski siyasilere akıllı koalisyonlar kurmuş ve bir pundunu buldu mu gerçekleştireceği temiz bir saray darbesi için en uygun zamanı kollayan bir genç adam. Ondan sonrası.... Ayasofya'da taç giyme töreni, poyrazda uçuşan erguvan renkli pelerin ve çift başlı kartal sancakları... Hz. İsa'nın 13. havarisi, Romalıların İmparatoru, Aftokrator...

Bu genç adam için dokuz yüz yılda değişen tek şey dekor olmalı.

* * *

Bir de ölüm emrini verince üzülenler var. Bir Başkan, tabii yine haklı nedenlerle meşru zeminlerde, yabancı bir ülkeye çıkartma emrini verdikten sonra odasına kapanıp şiirler okumuştur.

Masum, sıcak, insancıl.

Nah insancıl !

Ey, ince ruhlar!... Siz o siyasi kudrete talip olduğunuz an, bir gün o "pis" emri vereceğinizi bilmiyor muydunuz?

O kadar hassas ve insancıl idiyse o gücü niye istiyorsunuz? Dönün yolun başından.

Yok olmaz ama. O kadar da demedik.

O "asil" adam hassaslığını gözler önüne sererek aldığı taze kredi ve pırıltılı imaj ile daha mutlak bir öldürebilme hakkı isteyecektir.

Meydanlarda güvercin uçurarak, zeytin dalları uzatarak, bir sonraki seçimlerde belki tek başına iktidar olmayı ümit edecektir.

İnce ruhlar!

Büyük yalanlar!

Kendinizi de inandırdığınız en usta yalanlar.

"Mecburduk ve haklıydık"

Tamam da, niye sen ?

Sen ... çünkü sen istedin.

"Mecburuz, haklıyız ve üzülüyoruz"

İnsan hakları, vatandaşlarımızın can ve mal güvenliği...

Bu insanlık çağının meşruiyetinin reklamları.

"Vur, Allah ve Muhammed aşkına"

Geçmiş bir çağın meşruiyetinin reklamı.

Hepsi haklı.

Kudret zaten hep haklıdır.

*

Osmanlı Sultanı, Roma İmparatoru, Güney Amerika diktatörü veya liberal demokrat bir başbakan... Bunların arasında şahsiyetlerinin özü olarak hiçbir fark yoktur. Meşruiyeti ve zamanı yakalayan kazanır. Ölümü onlar emreder (veya etmezler).

Öldürebilme kudretinin keyfi iki türlü sürülür. Bir, öldürünce; iki, öldürmeyince. Siyasi kudrette cazip olan illa da öldürmek değildir; öldürmekle öldürmemek arasındaki seçimi yapabilmenin ayrıcalığına

sahip olmaktır. Öldürebilirken, öldürmemeyi tercih ederek de bu Kudret'in keyfi yaşanır.

Ölümün hiç buyurulamayacağı bir gelecekte, kudret o dayanılmaz cazibesini kaybeder. Kimbilir belki o zaman siyaset de gözden düşer.

* _

Kudretin babadan oğula geçtiği bir rejim, kudreti sadece hırslı insanların şöhretine ve seçilebilme kurnazlıklarına terk etmiş parlamenter demokrasiden daha mı faziletlidir?

*

Ölümü buyurabilme kudretini Afrikalı yerliler gibi en yaşlıların oluşturduğu bir konseye versek, acaba, infazlar azalır mı?

Yoksa kanun koyucuları seçimle değil de her dört yılda bir yenilenen onsekiz yaşını bitiren herkesin katılacağı bir kurayla mı tespit etsek? Böyle bir yöntemle "saptanmış" yasama organı, "seçilmiş" hırslıların oluşturduğu bir meclisten bizlere daha yakın olmaz mı? Kurayla tespit edilenler mi yoksa oylarımızla seçilenler mi bizi daha iyi yansıtır?

Yoksa yöneticilerimizin bizleri yansıtmayı hedeflenen bir emel değil mi?

*

Herkesin taptığı parlamenter liberal demokrasi en çok kimlerin işine yarıyor ?

Yeni yüzyıl kahramanı; bu soruları "entellektüel zırvallıklar" diyerek asla küçümseme. Çünkü senin varoluşu sebebin bu tip sorulara

son iki yüz yıldır verdiğin cevaplarda yatıyor. Birkaç yüz yıl daha kudretinin ve rejiminin devamı için kamuoyunu kandırabileceğin makul cevaplar vermeye devam edebilmelisin. Bugünlerde ideoloji ve felsefe açısından en rahat günlerini yaşıyorsun ama bu hep böyle sürmeyecek. Hazırlıklı ol.

Zaruret

Genç işadamı; senin mevcudiyetinin temelinde serbest pazarlar, parlamenter demokrasi, liberalizm falan yatmıyor. Bunlar senin binanın şatafatlı ikinci ve üçüncü katlarıdır. Sen varoluşunu çok daha sağlam bir temel üzerine inşâ ettin - zaruret.

Liberal demokrasi, insan hakları, düşünce özgürlüğü olmasa da dünyada senin varlığını gerekli kılan bir şeyler var genç adam. Evet, düşünce özgürlüğü olmasa satışlar düşer - doğru - insan hakları, fırsat eşitliği, sendikacılık, sosyal devlet kavramları tedavülden kaldırılrsa kârlar azalır ama burada "düşer" ve "azalır" gibi kelimelerle anlatılan, göreceli bir "eksilme"den başka bir şey değil.

Peki her şey eksildikten sonra geriye kalan ne?

Bütün insanlığı "akıllıca üret - aptalca tüket" dolduruşu ile bağladığın zaruret zincirleri olmasın?

"Fütursuzca, çılgınca harcayın; tüketin; her şey sizler için" masalıyla müşterilerini "aman, deli gibi harcayan bu aptallara mal yetiştirelim; verimli olalım" masalıyla işçilerini ve en sonunda da bütün bu çarkı döndüren teknolojiyi üretmek için bilim adamlarını, kendi kurduğun ucube dünyana bir güzel kapattın ve dışarıda birkaç aylak ve serseriden başka kimseyi bırakmadın. Üstelik müthiş bir şey daha keşfettin. Teknoloji - verimli üretim - verimsiz tüketim - tekrar teknoloji kısır döngüsü her turladığında birkaç yüz milyon insan yani yeni müşteri ve işçi daha devşiriyor. En verimli şekilde ancak senin güdümünde yönetilen bu düzenin bağları, çarkın her bir turunda biraz daha dolaşıp dolanıyor. Prangalar daha bir kalınlıyor.

* *

- "İhtiyacı olsun olmasın herkes her şeyi tüketebilmeli...

- "Önce tüketimde demokratikleşmeliyiz. Herkese yazlık ev, ikinci bir televizyon ve bulaşık makinesi..."

- "Az gelişmiş ülkeler, aç pazarlar... Onları da medeni bir şekilde sisteme sokmalıyız. Kısır döngüler hele bir dönmeye başlasın elli seneye kalmazlar, onlar bize renkli televizyon biz de onlara "iletişim" ağıları satarız."

- "Verimlilik yeni ilahımızdır. Kaynaklarımız kıt, talep ise devamlı artıyor. Artsın. Arayı kapatacak olan verimlilik. Teknoloji sağ olsun. Aman üniversitelere para pompalamaya devam edelim."

- "Hayat, müşterilerimize ve işçilerimize anlamsız ve boş mu geliyor? Hemen yeni yeni ihtiyaçlar, hobiler, sporlar, rengârenk oyuncaklar, modalar ve türlü türlü yeni tüketilecek şeyler icad edelim. Boşluğu her gördüğümüz yerde tıkayalım."

* * *

- "İnsanların keyif alarak, ailece, güle oynana yaptıkları ne varsa ellerinden alın ve yerine bir makine satın. Nehirde çamaşır yıkamak mı? Derhal onlara merdaneli-mekanik bir çamaşır makinesi satalım. Böylelikle boşalan zamanlarını da bir yerlerde daha çok çalışarak değerlendirsınlar. Bu sayede mekanik çamaşır makinelerini verip yerine elektroniğini alabilirler."

İnsanları bu kısır döngüye bir kere ittiniz mi artık istesenez de çıkartamazsınız. Çamaşır tahtasını bırakıp merdaneli bir makineye geçen o masum aileyi yirmi sene sonra büyük bir şehrin kasvetli bir işçi mahallesinde sabah yedi akşam yedi çalışarak başka başka hırdavatların parasını ödemek için çabalarken buluruz.

- "Nehirde konu komşu çoluk çocuk çamaşır yıkarken ki neşelerini, kahkahalarını mı kaybetmişler? Hemen onlara bir renkli televizyon satalım. Biraz daha çok çalışmaları gerekecek ama artık nasıl olsa taksit sistemimiz var."

"Laissez faire, laissez passer!"

"Bırakınız yapsınlar! Bırakınız geçsinler!"

Boş bir aygıtın sağlayacağı boş bir konfor için boşuboşuna çalışarak boş bir ömrü tüketsinler.

* * *

"Artık herşeyleri rai var?

Olmaz öyle şey.

Demokrasilerde dolduruşun ve satışın sonu gelmez. Egzotik yerlere pahalı uçak biletleri pazarlayalım. Onlara nehirde çamaşır yıkadıkları günleri hatırlatacak "muhteşem kır evleri" satalım."

* , *

Tüketicilerin gerçekten tükettikleri kendi yaşamları ve kısacık zamanlarıdır - ihtiyaçları sandıkları hırdavatlar ve hizmetler değil.

' *

Genç işadami; toplum (yani müşteriler ve işçiler) sana karşı olumlu duygularını sürdürecektir. Çünkü sürdürmek zorunda. Çok yakın bir gelecekte altı milyardan on milyara çıkacak dünya nüfusunu yalnız et ve sütle değil, bulaşık makineleri, bilgisayarlar ve egzotik turlarla da besleyebilecek olan yegâne sistemin vazgeçilmez unsuru sensin.

*

Zorunluluk felsefe tanımaz. Sosyal ve ekonomik düzenin dengeleriyle oynamak doğanın dengeleri ile oynamaktan bile daha tehlikelidir. Ebola gibi yepyeni bir virüsle nüfuslar kırılmadıkça veya insanların "akıllı üretim-apıalca tüketim" alışkanlıkları değişmedikçe işadamları bu dünyanın efendileri olmaya devam edecek.

* * *

Peki hiç olmazsa bu dünyanın efendileri Olimpos Dağı'nın tanrıları gibi yaşasalar?

Ne gezer!

Onlar da efendisi oldukları iş köleleri gibi sabah sekiz akşam sekiz çalışıyorlar. Zaruret mabedine hergün top top kumaşlar, kutu kutu bilgisayarlar, boy boy villalar taşıyorlar. Ve böylelikle güzelim dünyanın içine boşuna edilmiş oluyor. Ama geriye dönülmezliğin çaresizliği içinde ne kadar kıvranılsa kıvranılsın, zaruret karşısında yapacak hiçbir şey yoktur.

Bugün, üretim-tüketim-teknoloji kısır döngüsüne kim karşı çıkıyor? Solcular mı? Hayır.

Tamam, o zaman onları da çantada keklik say.

Hiç merak etme... Çünkü onlar da zaruretin memurlarıdır.

O zaman kim kaldı düşman?

Nostaljik devrimciler, entel anarşistler, romanikler, ateş hırsızları... Küçük, tathı, hisli, konuştuklarında insanın içini açan çocuklar... kızlar, oğlanlar... özleri güzel ve dürüst insanlar... Masum. Sıcak. Ferah. Onurlu. Azizliğe yakın tertemiz ruhlar...

Bunlar senin gerçek düşmanlarıdır, genç işadami.

Sakın bunlara dokunma. Bırak konuşsunlar. Oynasınlar. Oynaşsınlar. Onlar toplumun sübaplarıdır. Büyük kitleler çok bunalırlarsa bunların yazdıklarını okuyarak, yaptıklarını seyrederek - bir müddet için hafiflerler, gazlarını çıkarırlar. Umutlanırlar. Sonra yine dönerler cenderelerine.

Tarihin şimdiye kadar gördüğü en zeki, en muhteşem ve en mutlak zorba, yaşaması için kendini gerçekten reddedenleri de yaşatması ve koruması gerektiğini artık biliyor. O başkaldıran cici çocuklar zorbanın memurları olmasalar bile vazgeçilmez yardımcılarıdır.

Nasıl Yönetmelisin?

Herkesi kendi dünyasına tıka. Bunun için ideal mekan küçük bahçeli evler veya içinde her türlü konfor ve rahatın olduğu sitelerdir.

Müşterilerini ve işçilerini evlerinde rahat ettir. Havuzları, tenis kortları, hobileri, bilgisayarlarıyla kendi içlerine dönsünler. Küçük evlerinde küçük keyiflerin tadını çıkarsınlar.

Herkes kendi işine baksın. Kendi mutluluklarını kendileri gerçekleştirsinler. İpleri ellerine alsınlar ve "birey" olup ayaklarının üstünde durmayı öğrensinler. " Başkalarının mutluluğunu boşvererek kendi mutluluklarının gerçekleşmesi dışında hiçbir fazladan yükümlülük altına girmesinler. Kariyerlerini ve şahsi mutluluklarını her şeyin üstünde tutsunlar.

"Başkaları" kavramının hayal edilebilecek en geniş anlamı bireyin kendi çekirdek ailesinin dışına taşması. Ben, karım ve çocuklarım. Bir de güzel evimiz. O kadar.

* * *

Sokaklarda, meydanlarda gezinmesinler. Boş oturmasınlar. Dükkanlardan alacaklarını alsınlar; ufak bir lokantada bir şeyler yesinler ve küçük evlerine dönsünler.

Ne kadar kendi "acıması" rahatlarının ve "özel" mutluluklarının peşine düşerlerse, biz yönetenleri o kadar rahat bırakırlar. Böylelikle içlerinden sivrilen tek tük dik kafalıları tepelememiz daha kolaylaşır.

* * *

İyi yaşam nedir? Hayatı hayat yapan değerler nedir? Gerçekten,

ne için yaşıyoruz? sorularını yanıtsız bırakalım. Tarafsız olalım. Eski Yunanlılar bu sorulan "felsefi ve dolayısıyla siyasi" gündemlerinin başına almakla büyük bir enayilik etmişlerdir. Bizim ise gündemimiz öncelikle "ekonomik ve dolayısıyla siyasi"dir. Onun için bırakalım herkes iyi yaşamı bulmak için kafasına göre takılsın. Bulsalar bile bu bireysel keyiflerini sürdürebilecekleri tek yer nasıl olsa bizim hergün içine ettiğimiz dünya olacak.

Ama ille de bir hayat felsefemiz olması gerekliyse bencilik, narsizm ve hazperestliği fiştekleyelim. Bencilliği "bireycilik" olarak, narsizm ve hazperestliği de "kendini gerçekleştirmek" olarak satalım ki kimse "toplumu gerçekleştirmek" gibi enayiliklerin peşinden koşmasın.¹²

* * *

Bizim için insan aklı ancak bir işe yararsa, bir meyve verirse değerlidir.¹³ Üretim, tüketim veya teknolojiye hizmet etmeyen akıl -yani aylakların, gerçek sanatçıların ve sahici bilim adamlarının aklı- tehlikelidir. Tehlike tarafını nasıl olsa kontrol edebiliriz artık, ama yine de ne olur ne olmaz diye bu tip akıllara fazla yatırım yapmayalım. Çocuklarımızı öyle bir eğitelim ki akılları üretime, tüketime, teknolojiye ve kendilerine araç olsun, amaç değil.

* * *

Post-modern hayat felsefemize göre kimse, kimseyi ahlaken yargılayamaz. Kimse, kimseye daha iyi ve üstün bir yaşam sürmesi gerektiğini dayatamaz. Herkes kendinden sorumludur.¹⁴ Ve kişi nasıl mutlu olmak istiyorsa öyle olur. Doğru, İyi ve Üstün kavramları kişiden kişiye değişebilir. Toplumsal yaşamın bir gereği olarak birbirimize katlanmalıyız. Uyumlu ve hoş görülme olmalıyız.

Sıkışınca uzlaşmacı bir orta yol önerelim. Nasıl olsa ortalık yatışınca rotayı yavaş yavaş tekrar kendi yolumuza çekeriz. Üst paragraftaki göreceli ahlâk anlayışı ile buradaki orta-yolcu uzlaşmacılığının birleşmesi mutlak ahlâksızlığımızın zarif kılıflarda devamının en sağlam garantileridir.

* * *

Nazik ol. Nazikçe ve görgü kurallarına kelimesi kelimesine uyularak yapılmayacak hiçbir kötülük yoktur. Üstelik nezaket mücadele edilmesi en zor silahtır. Terbiyeni asla elden bırakma. Nezaket kötü-lüğe mani değildir; tam tersine işi kolaylaştırır. Ezilenlerin elini kolunu bağlar.

* * *

Egoistlerin en büyük hilesi, nezakettir.

4c * *

Kudretlilerin bilinçaltılarında, insanlara hükmetme, onları kontrol etme ve yönetme hırsı yatar. Bu hırslarının birazcık farkına varanlar, bu sefer farklı maskeler takarak bu utanılacak yönlerini gizlemeye çalışırlar. İlmli, babacan ve canayakın gözükürler.

Genç işadamı; Servet ve Kudret yolunda bütün tutumlarının belirleyici özelliğinin üstü kapalı bir ikiyüzlülük ve art niyetlerini ustaca gizleyen bir nezaket olması gerekir.

* * *

Bir de öğreneceğin "mütevazilik" oyunu var. Eğer kudret yolunda ben de varım diyorsan, artık mütevazi gözükme zorundasın. Kendi

halinde uyumlu bir evlilik ... sevgi dolu bir aile yuvası ... gösterişten uzak ama zarif, kaliteli bir üst-sınıf yaşamı...

"Biz de sizler gibiyiz."

"Bakın hiç koruma almadan hepiniz gibi sıraya girip yurt dışına çıkıyoruz."

Elinde güç ve para olduğunu herkes bilecek ama o gücünü kullanmadığın veya göstermediğin için kredi toplayacaksın. Ve o krediyi -tabii- daha da fazla güç almak için kullanacaksın.

"Alçakgönüllüyüm ama gönlüm yükseklerde, çok yükseklerde..."

Olur mu böyle şey?

Olur, dostum, olur. Pekâla olur. Çocukları değil budalaları kandırıyorlar sadece.

Maskeleri yüzlerine iyice sinmiş, hırslarının dış kenarları yontulmuş, cilalanmış, kontrol altına alınmış.

Zerafet.

Nezaket.

Tevazu.

Genç, pırl pırl, hoş bir çift. Birbirlerine yakışan. Hep gülümseyen.

Aydınlık. Modern. Batılı.

Ama biraz kazıyın bu cilayı,

Yangın gibi bir şehvet.

Hırs.

En tepeye çöreklenme hırsı.

Ait oldukları az gelişmiş bir ülkenin sosyete dergilerinin küpleri onların seviye ve hırslarının çok altında.

Amerika Başkanıyla öğle yemeği, CNN'e demeçler ve New York Times'da bir fotoğraf.

Kandırmak.

Bütün mesele burada.

Her dönem daha yeni, daha seksi, daha çağdaş metodlarla kandırabilmek.

Tevazu, Nezaket, Zerafet.

*

Eğer gerçekten mütevazi olmak istiyorsan genç işadamı; bil ki bu dünyada sadece salı pazarından alışveriş eden teyzeler mütevazidir. Lise edebiyat öğretmenleri, gazete bayileri, kütüphane memurları mütevazidir. Sen işadamısın. Mütevazi gözükle, puan topla. O puanlarla teyzeleri, edebiyat öğretmenlerini, kütüphane memurlarını, banka emeklilerini yöneteceksin.

* * *

Nezaket, Zerafet ve Tevazu.

Dürüstlük, İçtenlik ve Sahicilik.

Erdem.

Bu kelimeler; kudrete talip genç işadamlarımızın ağzından, orgazm taklidi yapan karıların çığlıkları gibi çıkıyor.

* * *

İhtişamdan gelenler sefalet içindekilerin yönetimine talip oluyorlar.

İnanalım mı?

Gençler, inanalım. İnaniyor gibi görünelim. Bile bile kanalım. Çünkü çaresiziz. Çünkü mecburuz. Allah'tan, bilimden, doğanın sınırsız güçlerinden, Yunus'dan, Mevlana'dan şüphe edilir ama artık Liberal Demokratik Kapitalizm'den şüphe edilemez.

"Vatan, Millet, Hizmet palavra. Vehbi Koç olamıyorum. Bırak Koç'u, Dinçkök bile olamam artık. 1950'lerde, 60'larda yaşamıyoruz. Devlet ithal ikamesi kararnameleeri, enflasyonun altındaki kredi faizleri, ucuz işçileri ile arkamda yok. Üstelik ortalık hinoğluhinlerle, puştlarla, işadamlarıyla dolu. Her köşe çoktan kapılmış. Devlet rantının üstüne çöreklenenlerin sayısı birkaç düzine değil artık -binlerce kişi. Herkes hırslı. Herkes uyanık. Herkes diplomalı. Galiba ben de o kadar becerikli değilim. Tekstilde babam bir yere geldi. Ben de biraz itekledim. Ama bu kadar. Otuz, otuz beşinci sıraya oynamaktan sıkıldım. Evet, Vehbi Koç olamam. Ama aynı güce, çok daha fazlasına, belki "ölüm emredebilme" kudretine dahi başka yollardan inebilirim. Durum müsait."

Vay Hergele Vay.

"Aşk olsun

Ama aşk olsun sana, çocuk,"¹⁵

Yeni Yüzyıl Fikirleri

Yeni yüzyıl kahramanı; artık kendine bir de entellektüel dünya edinmelisin. Yirmi otuz yıl önce böyle zorunluluklar yoktu. Devlet darbelerle, seçimlerle bir şekilde yürütülür; sen ise üçten alıp - beşe satmakla ilgilenirdin. Düşünmek, solcu aydınların işiydi. Şimdi sokakta kendi hallerinde yürüyenlere bile günün yirmi dört saati on iki kanaldan birer mikrofon uzatıp fikirlerini soruyorlar.

"Şu konuda ne düşünüyorsunuz?"

"Bu konuda fikrinizi alalım."

* * *

"Herhangi bir konuda fikir sahibi olmadan önce bilgi sahibi olman gerekir." derler. Bu işleri hep zora koşmayı seven entellektüellerin baş zırvamasıdır. Hangi konuda olursa olsun önce bilgi sahibi olmak istersen, apışıp kalırsın. Bir konu öbürüne bağlanır; her çözüm bir sonraki soruyu getirir - iş uzar da uzar. Nihayete asla erişemezsin; hatta arada bir yerde durursan başladığın noktanın dahi gerisine düştüğünü görürsün. Bir "fikirin" değil, kocaman bir "şüpheden" olur.

Acaba? Acaba.

* * *

Evet, gerçek bir bilgi arayışı adamı fikir sahibi yapmaz - şüphe sahibi yapar. Oysa sana her Allah'ın günü mikrofon uzatılmakta ve beş dakika içinde bütün fikirlerini açıklamana istenmektedir. Böyle durumlarda köşe yazarları gibi kısa ve net konuşmalısın. Bunun için de derin bir bilgiye değil yüzeysel, kulaktan dolma, oradan buradan alıntı bilgi parçalarına ihtiyacın vardır - o kadar.

Genç işadamı; derin bir bilgi sahibi olmak yerine, derin bir "hava", etkileyici bir "tarz" ve pırıltılı bir imaj sahibi olmaya çalış. Bunun için:

Asla soyut düşünce sistemlerine, felsefi yaklaşımlara kapılma. Siyasi ideolojilere, fikir dağlarına, entellektüel piramitlere takılma. Mülkiyet ve miras hakları, serbest pazarlar, demokrasinin faziletleri ve liberalizmin "vazgeçilmez doğruluğu ve haklılığı" gibi konular hariç hiçbir konuda dogmatik ve katı olma. Esnek ol. Herşey görecelidir. Yani gerçek kişiden kişiye, şartlardan şartlara değişir. Zamana ve mekâna bağlıdır. Dün dündür; bugün ise pragmatik ve pratik olmalıyız.

Teorik ahlâkçı olma. Pratikte ahlâklı gibi gözük ama ahlâkı, Allah'ı takmadığın gibi hiç takma. İnatçı, katı, prensip sahibi adamlar can sıkırlar. Hafif ve yumuşak bazı prensiplerin varmış gibi gözük ama "her zaman yola gelebilirim" şeklinde bir esnekliğin olduğunu da belli et.

Prensiplerini günün gidişatına göre değiştirmekten de çekinme.

Dün "X" prensibindeysen, bugün "Y" prensibiyle hareket edebilirsin ama her ikisinin de kendi iç mantıklarında tutarlı olmalısın. Önemli olan sadece budur. "X" ve "Y"nin temelde çatışmalarına birbirlerinin ise tam karşısı olmalarına hiç aldırma. Senden beklenen sadece bugün mantıksız ve tutarsız bir laf etmemendir.

Toplum mühendisi olma. Bırak herkes istediği gibi oynasın. Her şey sonunda döner gelir nasıl olsa senin istediğin yörüngeye girer. Çünkü bu işin taslağını bir Gizli El götürüyor.

Devletçilik

Babalarımız devletle beraber büyüdüler. 50'lerde 60'larda devlet rantını sadece iki grup yiyordu; ithal ikamesi kararnameleleri ve ucuz faizlerle İstanbullu sanayiciler, sübvanses girdiler ve sübvanses alım fiyatlarıyla Egele köylüler. 70lerde durum karışmaya başladı. 80'lerde ise alt-üst oldu. Pisliğe üşüşen sinekler gibi, Anadolu'nun her bir yanından kopup gelen "kıro açıkğöz"ler yağmadan paylarını talep etmeye başladılar. Rüşvet maliyetleri çok arttı. Bir Avrupa kravatına alınabilen "permiler" için on bin dolarlar, en tepelerde ise milyon dolarlar konuşulmaya başladı.

*

"Devlet artık küçülmeli".

Solcusu, sağcısı, ressamı, pop sanatçısı - işadaminin her türlüşünden bu ses çıkıyor.

Ama "cui bono?"¹⁶ "Kimin yararına?"

Devlet küçülürse kim büyüyecek? Kim dolduracak devletin çıktığı işleri?

Özel sektör.

Çok iyi de, kim?

Köşe başındaki beyaz eşya bayii de özel sektör, mahalle bakkalımız da, Vehbi Koç da.

"Devlet küçülmeli" diyenlerden akıllıların, ne istediklerini bilenlerin, yani art niyetlilerin istediğı aslında şu:

"Devlet sadece adalet, eğitim, ordu ve sağlıkla uğraşsın. Biraz da fakir fukaraya eline doğrudan para verip başından atma şeklinde yardım etsin. Geriye kalan herşeyi, genişletilmiş bir TUSİAD'ın oluşturacağı bin kadar firma ve onlara tamamen bağımlı dağıtıcılar, bayii-ler, fason üreticiler ve taşeronların oluşturacağı üç-beş bin firma gö-

türsün. Kendilerinin dışında da, ağırlıklı olarak hizmet sektöründe olmak kaydıyla, bir beş bin firmaya daha tahammül edilebilir. Ama o kadar."

Devlet artık küçülmeli; küçülmeli ki büyükler devletin boşalttığı yerleri doldurarak daha da bir büyüsünler. Ama daha önemlisi piyasayı kontrol altına alabilsinler. TÛSİAD'ın zaten teşkilatlanmış firmaları "sofistike" kadroları, genç finansçıları, dış ortakları ile devreye girsinler.

"Devleti küçültmeden önce kimin büyüyeceğine karar verip devleti ondan sonra küçültmek lazım" diyenler, dinazor solcular ve beş-yıllık kalkınma planlarına alışmış devletçi kapitalistlerdir. Kimin küçüleceğine kimin büyüyeceğine toplum değil, piyasalar karar verecektir.

- Peki piyasalar kimlerden oluşur?
- Kim olacak, TÛSİAD üyeleri, onların müşterileri ve onların işçileri.
- Ne var yani bunda ?

*

Şimdi genç işadami, sen bu şemada neredesin? Sosyal statün ne? Kimin nesi-kimin fesisin? Bunları gördükten sonra herhalde artık liberal masallara kanmayacak kadar akıllanmışsındır. Eğer babandan sana ilk beş yüzden veya onların kuyruğuna takılan ikinci üç binden bir firma kaldıysa mesele yok. "Devlet küçülmelidir" diye her gün bağır. Bunun vatan ve millet için olduğu yalanma da en önce kendini inandır. Hatta bunun için kurulmuş yeni partilerin tepe kadrolarına gir. Aksi takdirde önümüzdeki on beş sene içinde yırtmanın tek ama tek yolu devlet memurlarının işlere karışmaya devam etmesi ve senin de rüşvet yoluyla bu memurlarla içli-dışlı olmandır.

* * *

Devletin ekonomideki rolü küçültülmeli, hatta kimbilir gelecekteki bir Liberal Ütopya da yok dahi edilmeli ama devletin siyasetteki rolüne ne demeli? Buğdayın taban fiyatını belirleme cüretini ve becerisini gösteren devlet; hangi fikirlerin doğru, hangi fikirlerin yanlış olduğunu da vatandaşlarına gösteremez mi?

Liberal felsefeye göre göstermemeli. Devlet neyin doğru neyin yanlış olduğuna karar verebilecek bir Hikmet-i Azim değil, vatandaşların güvenlik, eğitim, sağlık, kanalizasyon gibi alelade ve sıradan ihtiyaçlarının giderilmesi için kurulmuş bir şirkettir. Hizmetin karşılığı vergi olarak toplanır ve işler Bakanlar Kurulu denilen bir icra komitesince yönetilir. Şirketin yönetim kurulu üyeleri, şirketin asli sahibi olan vatandaşlar namına vekaleten hareket eden parlamenterlerden oluşur. Vatandaşlar ile şirket arasındaki anlaşmazlıklarda da hakem, Adalet Bakanımıza bağlı bağımsız yargı organlarıdır.

Çok güzel de Devlet hakikaten bu mudur? Dünyanın en liberal ülkesi ve bu tip görüşlerin kaynağı ABD'de dahi böyle midir?

* *

İşadamları, Sosyalist ve Ekolojik Ütopyalarla alay etmeye bayılırlar. Gerçekçi olan sadece onlardır. Daha güzel ve daha iyi bir dünya kurmak isteyen herkes onlara göre çocuksu ve kadınsı hayaller içindedir. Peki nasıl oluyor da kendilerinin Liberal Ütopyalarını bize bu kadar kolaylıkla "Gerçek ve Mümkün" diye yutturabiliyorlar? Haydi bu masala inanan Amerikalı kerizleri anladık. Nede olsa onlar devletlerinin daha kuruluş yıllarından itibaren bu ninniyle büyüdüler.

Ama ya bizler?

* * *

Devletin Şark'ta öyle anlı şanlı kuruluş beyannameleri, pırlıtlı dogmaları, insanı hislendiren idealleri, ikiyüz yıllık ninnileri falan yoktur. Devletin doğuş ve varoluş sebebi herkesin anlayabileceği, basit ve yalın bir gerçeğe dayanır. - İSTİLA. Muzaffer bir kavmin

yenilen bir kavim üzerindeki egemenliğini sürdürmek için başvurduğu en sade ve en kolay çözüm bir devlet kurmaktır. Zamanla yenen ve yenilen kavimler birbiri içinde eriseler de, devlet varlığını sürdürür. Ya dıştan gelebilecek bir tehlike bahane edilerek ya da içeride ipleri eline geçirmiş bir sınıfın emrinde kullanılarak. Varoluş sebebi istila olan devletin hükümrانlığını sürdürebilmesi, yine herkesin anlayabileceği dilden, basit ve yalın bir gerçeğe dayanır - Sopa.

Dünyada yetmiş iki millet her Allah'ın günü binlerce değişik dil, lehçe, aksan ve ağızla konuşurlar. Ama herkesin kesinlikle anladığı bir tek lisan vardır - SOPA.

* 9fe 4

Devletçilik tecrübesinde biraz yol almış olan Bizans ve Osmanlıyı ilkel devletlerden ayıran en önemli özellik, 'sopanın' yanına 'adaleti' de koymuş olmalarıdır. 19. yüzyıldan itibaren Batılılar, Sopanın ve Adaletin yanına biraz da Havuç eklemeyi devletin bekaası için uygun bulmuşlardır. 20. yüzyılın ikinci yarısının icadı olan Sosyal Devlet ise sopayla havucu en uyumlu sallayan devlet şeklidir. Sopayı birazcık fazla ve lüzumsuz şekilde göstererek sallayan Faşizmin yenilmesinden sonra, sopanın gizlenmesi esas modern devletlerde kabul görmüş ama gerektiğinde tüm haşmetiyle tekrar ortaya çıkartılması prensibi her zaman bütün Anayasalarda saklı tutulmuştur. (Meşhur Olağanüstü Hal Meseleleri) Liberalizm Ütopyalarının ortalığı pespembe bir renge boyadığı bugünün post-modern iyimserlik ve sevimlilik çağındaysa, sopanın artık yok olup tarihe karıştığı inancı yaygındır. Devletin bir şirket, sahiplerinin bütün bir halk, hizmetin ise havuç olduğu bir dünyada sopaya gerçekten gerek var mıdır?

Kim kimi neden dövsün ki?

- *

Sopanın post-modern devletlerde kalktığı veya kaldırılmak üzere olduğu inancını daha bir pekiştirmek için devlet, kendi vurduğu sopayı kendi savcılarına yakalatıp mahkum etmektedir. Sopaya şimdi-lik ihtiyaç duyulmayan ülkelerde, sopa kazara ve genelde yanlışlıkla atılmakta ama sopaya gerçekten ve hemen şimdi ihtiyaç duyulan ülkelerdeyse devlet bir koluyla sopa atmakta, diğer bir koluyla da "suçu" ortaya çıkarmaya çalışıyor gözükmektedir. Bu kara mizah kovalamacalar, karanlıkta ve gizli kapaklı yöntemlerle sürdürüldüğünden bazen her iki kolun aynı beyne itaat edip etmediği sorusu gündeme gelir.

Sopayı atan devletle, sopa atanı yakalamaya çalışan devlet aynı olduğuna göre bu iki kol birbirlerinden habersiz olabilirler mi? Eğer öyleyse hangisi "Sahici Devlettir"dir? Yok eğer, kollar birbirlerinden haberiyseler böyle bir devlet "Samimi" midir?

Sahici mi?

Samimi mi?

Hangisi?

Zor sorular.

Faili "meçhul" cinayetler mi?

"Yargısız" infazlar mı?

Gözaltında "kayıplar" mı?

Ne kadar terbiyeliyiz, yarabbi ?

Günümüzde kurumların suç işleme mekanizmalarının sağlıklı ve istikrarlı çalışabilmesi, aynı kurumların kendi suçunu ortaya çıkarabilme mekanizmalarının da sağlıklı ve istikrarlı çalışabilmesine bağlıdır. İyi kötüyü, doğru yalanı devamlı kovalıyor gözükmelidir ki, hiçbir zaman yakalayamayacağı gerçeği çok usta işi düzenlemelerle teminat altına alabilsin.

Liberal devletin kurumlarının suç işleme becerileri, suçluları yakalayabilme becerilerinden yüksek olduğu müddetçe, tavşana kaç - taziye tut denmelidir.

* * *

Post-modern bir devlet her Allah'ın günü medya da günah çıkarırken, her Allah'ın günü de günah işlemeye devam etmelidir.

* . *

Genç işadami, senin toplum için çizdiğin taslağın istikrarlı bir şekilde, hissettirilmeden ve yumuşakça uygulanabilmesi için (en iyi uygulamalar zaten böyledir) neyi, nasıl yaptığının gizlenilmesi şarttır. İş ve siyaset dünyasının dışından gelen 19. yüzyıl filozoflarının "Gizli El" ismi altında Allah ve Kader gibi bizim dışımızda bir kudretten bahsetmeleri aslında bizlerin düşündüklerimizi ve yaptıklarımızı gizlememizdeki başarımızın göstergesidir. Modern demokrasilerde bu kamufajlar, göz kamaştırıcı bir ustalık seviyesine ulaşmıştır. Postmodern Liberalizmde ise bu muhteşem gösteri bizim gibi amatör seyircilerin anlayışlarını aşan bir "Yüksek Sanat" haline dönüşmektedir.

* * *

Yalnız biz ölümlü ve gerçekten mütevazî insanlarda bir meleke var ki, Olimpos'un Tanrıları buna henüz bir çare bulamadılar - Koku.

* * *

Hükmedenler bizden çok daha zeki ve gelişmiş olabilirler. Bizlerse aptal, idraksiz, cahil ve enayiiz ama Allah'a şükür halen koku alma melekelerimizi kaybetmedik. Bir kurdun ormanın nemli kuytularında uzun uzun havayı koklayarak onca yanıltıcı molekül arasından doğrusunu seçebilmesi gibi bir şeydir bu.

Koku... Sezgi...

Bize sunulan bunca zenginlik, rahat ve ihtişama rağmen yine de bir kötü koku var ortalıkta, biliyoruz. Her geçen yıl piyasaya sürülen yepyeni parfümlerle bastırılmaya çalışılan ama bir türlü tamamen yok edilemeyen bir koku. Havada gezinen birkaç molekül ve o küçücük molekülleri algılayabilecek birkaç sivri burnun hep kalacağına inanılıyor, genç işadamları.

Senden sonra gelecek kuşaklar, daha ustaca metodlar ve daha yeni teknolojilerle bu kokuyu tamamen kontrol altına alıncaya kadar, senin kullanacağın en iyi deodorantlar yine liberal demokrasilerde bulunur. Ve işte bu yüzden sahte bir demokrasi, dürüst bir faşizmden çok daha tehlikelidir, genç dostum.

* * *

- Yok yahu olur mu böyle şeyler?
- Karanlık güçlermiş, komplolarmış! Slogancılık bütün bunlar!
- Batman'da bir sene içinde bin kadar "faili meçhul cinayet işlenmişmiş! Münferit olaylar bunlar. Araştırıyoruz ve suçluları bulmaya devam ediyoruz.
- On sekiz yaş heyecanları, hezeyanları, cehaleti bunlar.
- Bu kadar basit mi bu işler?
- Bu kadar kolay mı?

Evet, bu kadar basit ve kolaydır bu işler. Bu işlerin tamamen dışında olanlar inanmak istemediklerinden, tamamen içinde olanlar da mecburiyetlerinden böyle konuşurlar.

On sekiz yaş heyecanlarına ve bu yaşların cehaletine, slogancılığına gelince; kırkbeş elli yaşlarında eğer servet ve kudret yolunda sebat etmiş, hayatta hedeflediğin yere gelmiş ve bütün bu hayhuy içinde aklını tamamen kapıp koyvermemiş isen, bu ilerlemiş yaşında en çok şaşıracağın şey on sekiz yaşının yeniden keşfi olacak. Dehşetle irki-
leceksin. Meğer ömrünün en olgun, en cesur dönemi o yıllarmış.

İşadamlı kılıklı köşe yazarlarının kullanmaktan çok hoşlandıkları bir tekerlemeleri vardır:

On sekiz yaşında sosyalist değilsen genç değilsin,

Otuz beş yaşında kapitalist değilsen akıllı değilsin - gibi bir şey.

Çok doğru ama, bu köşe yazarları gibi elli yaşına gelip meslekleri ve konumları dolayısıyla hepimizden çok kokladıkları onca Ufunet'ten sonra hâlâ "kapitalist" kalabilmişlerse budalanın en büyüğü onlardır. (Veya uyanığın!)

* * *

"Keşke gençler bilebilse, yaşlılar yapabilse..."¹⁷ 'Siyasette tam tersidir.

* * *

İşkencede ölenleri, en "muazzez mevkiilerde" dönen rüşvetleri "bizzat ve defaten" yaşadıkça onsekiz yaşını hatırlar ve bağırırsın,
" Yahu doğruymuş"
"Yahu haklıymışım"
Ama çok geç.
Yaş altmış.
Ve,
" erkeğin altmışına sıçmışım kalkmışına"

Düşünce Özgürlüğü ve Kürtler

Fanatik bir heyecanla düşünce özgürlüğünü savun. Senin fikirlerinin ve toplum taslaklarının ilelebet egemen olabilmesinin yegâne yolu budur. Dünyanın hep senin fikirlerinle yönetilmesi, ancak başkalarının fikirlerini ifade edebildiği bir ortamda mümkündür. Kapitalizmin en esrarengiz yanı da budur - sandıkta her çeşit fikir olduğu zaman sandıktan daima sen çıkarsın.

Bugün liberalizm kadar çekiciliği olan bir başka fikir var mı? Özgürlük türküleri, refah ümitleri, global kardeşlik rüyaları -hepsi sende.

* * *

İsteyen her istediğini söyleyebilsin. Her türlü düşüncesini ifade edebilsin. Partisini kursun.

Televizyonlara çıkıp propagandasını yapsın. Kıçını yırtsa bölgesinden en fazla % 20 oy alır.

Bir iki seçim sonra da oyları % 10'lara düşer ve oralarda takılır kahr. Bu halkın İslamı yok mu? Liberali yok mu? Sosyalisti yok mu? Halktan bölünmeye karşı olanlara oy atacaklar yok mu?

Hiçbir şey olmaz.

Konuştuklarıyla, ateşli nutuklarıyla kahırlar.

Türkiye bölünemez.

*

Kürtçe okul istiyorlarmış. Açsınlar efendim. Bizler çocuklarımızı Türkçe eğitim veren okullara göndermek istemiyoruz da Kürtçe eğitim veren okullar mı tercih edilecek? Bir biz mi akıllıyız?

Kürtçe kitap, gazete? Yahu bizler okumuyoruz ama belki Kürt kardeşlerimiz okurlar inşallah!

Kürtçe TV.? Açsınlar bakalım. İlk altı ay bizler bile meraktan seyrederiz sonra... sonra rekabet edemezler. Zar zor belki yine devlet desteğiyle veya Kürtçe TRT 6'yla falan ayakta durabilirler. TV açmak kolaydır. Ama yaşatmak kolay mıymış görsünler bakalım.

*

Genç işadamı; Türkiye'nin bölünmez bütünlüğünden, tekçi devlet yapısından hiçbir ödün vermeden, azınlık hakları, federasyon falan gibi işi daha da karıştıracak budalalıkları asla gündeme getirmeden, Kürt meselesine sadece böyle kişisel özgürlükler temelinde çözümler aramalıdır.

* * *

Düşünce özgürlüğünün olmadığı yerde adamlar sanki çok haklı ve çok akıllıymış gibi bir hava estiriyorlar.

- Engellemeseydiniz biz size gösterirdik.

Halbuki serbest bırakılsalar, komünist partiler gibi iki sene sonra müşterisizlikten iflas ederler.

Seksi bir liberalizm ve Avrupa Topluluğu'nun ikinci İspanyası olabilmek varken kim ister yahu Bengladeş, Rwanda, Mali gibi bir ülke olmayı?

- Engellemeseydiniz biz size gösterirdik.

- Hadi canım siz de! Allah'a şükredin ki engelleniyorsunuz.

* * *

Yeni hareketlerin genç liderlerine göre bütün bu karşılıklı aptallıkların zararını da en çok biz İstanbullu ve İzmirli işadamları çekiyoruz. Yayımlansalar üç-dört bin tane satılmayacak kitaplar, seyredilmeyecek sıkıcı televizyon kanalları, Türkiye genelinde % 5-6 oy alabilecek marjinal partiler ve sefalet içinde birkaç özel okul yüzünden Avrupa kapıları yüzümüze kapanıyor. Gavurlar ellerinde çil çil para-

lar öyle bekliyorlar. Biz ise bu toz dumanı seyrederek vakit geçiriyoruz. Osmanlıcılık oynuyoruz.

*

Döv.

Olmadı; bezdir.

Olmadı; sür.

Tehcir.

Yahu çok eski zamanların politikası değil miydi bu?

"Teröristler..." On senedir Avrupa'nın ikinci büyük ordusunu meşgul eden bir güç, sadece terörizm ile açıklanabilir mi?

Benim bildiğim teröristler daha ufak tefek organizasyonlardır.

84-94 seneleri arasında resmi rakamlara göre sekiz bin terörist öldürülmüş. Dünyada sekiz bin ölü veren bir ikinci "terörist" örgüt var mıdır?

Ama doğru; canilerin ve teröristlerin ufağı büyüğü olmaz.

Yıldırmalıyız.

Genç işadamı; senin için kurulmuş yeni bir partinin başkanı olan meslektaşına göre, memleketi başkalarına teslim edip vekaleten yönetmelerine seyirci kalırsan olacağı budur işte. Bu meseleler göstermektedir ki, hükmetmek artık askerlere ve profesyonel politikacılara teslim edilemeyecek kadar önemli bir iştir.

*

İşadamı gibi düşünmeyenler göz göre göre piyasamızı bozuyorlar. İşimizi engelliyorlar. Bizim ceplerimize akması gereken milyonlarca dolar, ya Avrupalının elinde bekliyor ya da Doğunun ot bitmez dağlarına saçılıyor. İş başkalarına havale edersek, Anadolu Ermenisini ve Rumunu nasıl sımsıcak bir Anadolu hoşgörüsüyle, cıvı cıvı bir sevgi

yumağı oluşturarak başarılı bir şekilde hallettilerse, bunu da öyle halletmeye kalkacaklar.

* * #

Yoksa tarih, nasıl olsa yapanın yanına kâr kalanların tarihi mi?

* * *

1915 - 1922 arası Anadolu'yu "halletmeseydik" bugün Bosna mıydık?

Yoksa bugünün Bosnasını zaten dün mü yaşadık?

Yoksa, ha dün ha bugün, bir Bosna nasıl olsa yaşanacaktı. Fark eder mi?

*

Yapmayın beyler...

İşlerimiz mahvolacak.

Aslında bizlere bir şeycik olmaz. Her devir alır satarız. Hayat devam ettikçe ticaret durmaz ama artık Türkiye bize çok dar gelmeye başlamıştı. Tam Avrupa'da, Avrupalı ortaklarla beraber büyümek, Türkler gibi milyon-dolar değil, Batılılar gibi milyar-dolar cirolu şirketler edinme fırsatı bulmuşken yine döneceğiz, Şark'ın esnaf kumazlıklarıyla ufak mahalli servetler edinmeye.

Olur mu beyler?

Günahtır.

Bırakın şu Kürtler hele bir kurtlarını döksünler.

Yeni siyasi hareketlerin genç işadamlarına göre, bütün dünyayı kandıran Liberalizm ve Globalizm masalları bir Kürtleri mi kandırmayacak? Bu adamlar uzaylı mı? İşadamları, hinoğluhin gençleri, servet ve kudret hırsıyla yanıp tutuşanları, hırsızlan, dönepleri, kal-

leşleri, rüşvetçileri yok mu? Güzel güzel yapmak varken niye zorla yapmak istiyorsunuz ki?

* * *

Bazı radikal aydınlarımıza göre de sanki pirüpak, müreffeh ve güneşli bir sosyalist geleceğin kurulabileceği tek yurt orası! Bu büyük işleri yapacaklar bizden yahu! Senin benim gibi işadamları! Mümkün mü?

*

Kağnılar peşpeşe dağ yolunda giderlerken, öndeki arabanın öküzü bir dolu sıçmış. Arkadan gelen arabanın tekeri de bu yumuşak, ılık ve neredeyse lezzetli küçük tepeyi tam ortasından ikiye ayırmış. İşte biz genç işadamları, bu iştah açıcı bokun iki yansıyız. Birimizden ne çıkarsa diğerinden de ancak o çıkar.

* * *

Bırakın şu Kürtler bir kurtlarını döksünler. Çünkü onlar kurtlarını dökmezlerse, bizim siyasilerimizde de bu inat bir on sene daha devam ederse, alınması gereken bütün barışçı, liberal, demokrat ve kardeşçe birlikte yaşama tedbirlerimizin ve hilelerimizin önü tıkanır.

Üç-beş milyonluk bir Ermeni nüfusu ile bugün artık içice yaşayabilir miyiz? Ermenistan güvenebileceğimiz bir komşumuz olabilir mi? İstesek de artık olmaz.

*

Genç işadamı; zannetme ki bütün bu yukarıdaki fikirleri savunanlar dostluk ve barış için böyle düşünüyorlar. Hayır. Kürt meselesi acıtıyor. Hem de en nazik yerimizden vuruyor biz işadamlarını. Cebimizden. Avrupalıların ECU'ları, markları, frankları, TÜSİAD firma-

larının % 40'larını satın almak için bizleri beklerken biz nelerle uğraşıyoruz. İşte bu olmaz.

*

Şu vatan denilen şey yabancıların ağzını sulandıran bir aile şirketi olsaydı; yönetim kurulumuzda da bela bir amca çocuğu oturuyor olsaydı ve işlerimize devamlı çomak soksaydı, patron-baba ne derdi, biliyor musun?

"Oğlum, şirketin sermayesi şu kadar, al hisseni cehennem ol git" der ve şirketi yabancılara en iyi şartlarla pazarlamaya bakardı.

Eminim senin gibi birçok genç işadamı dünyayı böyle görüyordur. Ama vatan bir şirket değildir. Siyasette sakın ikisini karıştıрма. 'Liberal Ütopya' masalları anlat ama asla uygulamaya kalkışma.

*

Düşünce özgürlüğünü hararetle savunmalısın dememin bir sebebi daha var. Pratikte kimi ne zaman istersen içeri atabilirsin. 8. madde olmaz 18. madde olur. O olmaz 88. maddenin bir yorumu olur. Kanun nedir ki? Kağıtlar üzerine yazılmış zor anlaşılır karalamalar. Sen yorumlayana bak. Kanunlara değil, kafalara bak.

*

Bütün bunlardan başka, "nasıl olsa artık özgürüz" masalı ile kandırılmış, rahatlarına çok düşkün yığınlar arasından çıkabilecek sivriler için, Efendilerin her zaman el altında tuttuğu joker tedbirleri vardır. İsterlerse bir adamı binbir türlü değişik yollarla canından bezdirebilirler.

Vergi memurlarını salarlar üstüne; pasaportunu geciktirirler; telefonlarını dinletirler; çoluk çocuğunu rahatsız ederler. Olmadı, başına bir sopa vurur ormanın içine bırakırlar. Onlarda çare tükenmez.

Her şeyden vazgeçtik; merak ediyorum "düşünce özgürlüğü... düşünce özgürlüğü..." diye tutturanların acaba ne düşünceleri var diye?

Burası cahillerin düşünce ürettiği, budalaların oy attığı, hinoğluhilerin de yönettiği bir ülkedir. Önümüzdeki dönemin hinleri içinde yıldızı en parlak olanı ise sensin, genç dostum.

İslamcılık

Bu İslamcılık meselesi de, genç işadami, seni aynı Kürtçülük gibi cebinden vurduğu için acıtıyor. Yabancıların bu konuyla ilgili kendi cehaletlerinden başka hiçbir şeye dayanmayan tutarsız bir korkuları, daha doğrusu "fobileri" var. İslamı duyar duymaz çekiniyorlar. Halbuki Şeriat, tüccarın en güzide kodeksidir. Bunu Batı'ya anlatmalıyız. Çünkü bu nemrut suratlı İslamcıların çok ciddi bir "halkla ilişkiler" sorunu var.

İslamcıların dükkanı süper bir dükkan, hele Batı Orientalizm'i için cıvı cıvı bir şark pazarı ama gelgelelim vitrini berbat. Şimdiye kadar Batıyı karşılama almak yerine yanlarına çekebilselerdi bu iş çoktan bitmişti. Niye akıl edemediler? Niye "emperyalizm" gibi demode kavramların peşine düştüler hiç anlamıyorum. Siyasi ideolojilerini Filistin'den başka bir şey düşünmeyen Araplardan ithal ettikleri için olmalı.

Şeriat gelirse el-ayak kesilirmiş. Bizim gibi dürüst tüccarların hiçbir şeyini kesmezler. Eğlencenin, hayatın içine ederlermiş. İşte bu palavra ve cehaletin en büyüğüdür. Osmanlıda zevku sefa mı yoktu? Alası vardı. Esrarlı cigaralar, harem, cariyeler... gılmanlar, sodomi ve şarap/İşadamlarının bugünden daha çok eğlenecekleri kesin.

Bizim İslamın Suudilerin çöl İslamına benzeyeceğini iddia etmek, Türkleri ve Anadolu'yu hiç tanımamaktır. Tabiatımıza, genlerimize aykırı. Biz benzesek benzesek Constantinopolis İslamına benzeriz. Üstelik Batı da bu romantizme bayılır. Turizm iki misline çıkar. İslamın bu kadar renkli ve nostaljik bir vitrini olabilecekken, ona hiç de hak etmediği Semitik bir kara imaj yapıştırmak, işin sözcülüğünü nemrut suratlı yobazlara, Arap kafalılara bırakmak, İslamcı aydınların budalalıdır. Kemalistler de bu aptallığı körükleyip duruyorlar.

Her şey bir yana, İslamcılar bir türlü para, taze para, daha çok para vaat edemiyorlar. Çünkü Doğu'dan ne teknoloji, ne ticaret, ne de sermaye geliyor. Bunların hepsi - ilim, irfan, teknoloji, para - bir de üstüne üstlük talk showlar, seksi klipler, spor, moda - neredeyse gündelik hayatımız bütün takım-taklavat tarz ve tavırlarıyla Batı'dan geliyor ve gelmeye de devam edecek.

* * *

Tıpkı M.Ö. 4. yüzyıldan itibaren tüm Akdeniz dünyasının Hellenleşmesi gibi biz de M.S. 20. yüzyılda kaçınılmaz ve geri döndürülemez bir şekilde Batılılaşıyoruz. Yalnız biz mi?

Kenya'dan Yakutistan'a kadar her ırk, kavim, kabile, soy, sop, boy ne varsa... Mustafa Kemal'siz, inkılapsız, nutuksuz, sessiz ve derinden kafalarını değiştiriyorlar. Bizim tek farkımız bu işlere herkesten yarım asır kadar önce başlamış olmamız.

* * *

Şimdi Batı'ya karşı bas bas bağırان bu İslamcılar da aslında Batı'dan gelen paranın ve teknolojinin tüm nimetlerinden yararlanıp palazlanıyorlar. Batı'nın medyasını, tartışma üslubunu, insan hakları ve demokrasi demagojisini Batı'ya karşı kullanıyorlar. İslamda talk show var mı? Örneğin, başörtüsü hakkını tamamen Batı'dan alınan bir hak arama tarzı ve konuşma üslubu ile savunmak var mı? Bunların neresi çağdışı? Sumatra yağmur ormanlarında, Etiyopya'nın güneyindeki nehir deltalarında sıkışıp kalmış avcılar çağdışı - bizim İslam sapına kadar çağdaş ve çağcı.

*

İslam para vaat etse -yalnız karın doyurmak için değil ama Eskimolar, Pigmeler de beceriyor o işi - paradan bahsediyorum; gerçek paradan yani bir Japon arabası, bir yazlık hatta belki bir tekne, senede bir İtalya'ya, İspanya'ya turlarla da olsa seyahat, çocukların yurt

dışında tahsilleri - İslam bütün bunları vaat edebilse işi bitirirdi. Vaat etmiyor mu? Ediyor, ama Batıya karşı çıkararak bunların mümkün olmayacağını bilen toplumun orta ve üst sınıflarını tavlayamıyor. Çok enayice bir siyasi stratejiyle kendi geleceğini en alt grupların ezilmişliklerine ipotek ediyor. Ezilmeyen üst sınıflar ise, bütün bu vaat edilenlerin ancak ve ancak Batılı kapitalist bir dünya ile bütünleşildiği zaman elde edilebileceğini biliyorlar. İkna olmalarına imkan yok.

Halbuki Batı'yı karşılarına alan Türk - İslam sentezleri yerine Batı - İslam sentezi gibi ideolojiler üretseler işi bitirebilirlerdi. Böylelikle kendilerini kurtaracak altın kazı onları seçenlerin değersizlik duygularına aşağılık komplekslerine ve kıskançlıklarına kurban etmezlerdi. O kesimden oy alabilmek uğruna asıl tavlanması gereken iç ve dış güçleri kendilerinden uzaklaştırmazlardı. Ama kimbilir belki de bütün bunlar bir büyük stratejinin geçici taktikleri olabilir. Çünkü İslamın akıllılarının da gördüğü dünyanın, hepimizin bildiği dünyadan farklı olmaması gerekir. İslamda "gerçek parayı" yaratan bilim yok, teknoloji üretimi yok, Nobelli beyinler yok, ülser mikrobunu laboratuarda üretebilen araştırmacılar yok. İslamcı da çok iyi bilir ki, vaat ettiğini ancak Batı verebilir.

* * *

Dünyanın son dört yüzyılda yaratmış olduğu ihtişamı Batı değil de Japon medeniyeti yaratmış olsaydı, "gerçek para" Japonya'dan geliyor olacaktı. Ve Sayın Erbakan da kravat-cekete yerine kimono giyerek en ezilmiş halk kitlelerini, Japonya aleyhine İslamcılık silahıyla kışkırtıp oy toplayacaktı. Yeterli oy toplayıp iktidar olunca da cemaat "para...-para...para..." diye bağırıldığında, Türkiye'yi Pasifik Birliği'ne sokmak için çalışacaktı.

*

Kimsenin derdi İslam falan değil aslında, genç işadamları. İslam memleketimizde altın devirlerini zaten bugünlerde yaşıyor. Dini

bütün vatandaşlarımızın hiçbir şeyi eksik değil. İslamı siyasete alet edenlerin iktidar hırsı, liberalizmi siyasete alet edenlerin hırsından farklı değildir. Yani bir paranın iki yüzü gibiler. Pastadan pay istiyorlar sadece.

Sen Liberal Demokrasi havariliğinde ne kadar samimiysen, onlar da İslamcılıkta o kadar samimiler.

İslam taze para vaat etmiyor ama Batı sayesinde şimdiye kadar oluşturulan paranın da hepsini İstanbullu laik, liberal ve züppe genç işadamlarına kaptırmamakta kararlı. TUSİAD-MÜSİAD meseleleri gibi...

*

İlmli İslamcılar, bugünkü kravatlı yöneticileri ve kendi iddia ettiklerinden çok daha fazla Batılı partileriyle, iktidara tek başına veya koalisyonla gelirlerse, bu, işadamları için hiç de korkulacak bir şey değildir. İlmli İslamcı Dışişleri Bakanımızın ilk altı aylık programı Batılı dostlarımızı tek tek dolaşarak onları teskin edip rahatlatmak olacaktır. Ve bir kehanette bulunuyorum, hatta iddia ediyorum ki, Avrupa ile ilişkilerini akıllı bir halkla ilişkiler stratejisiyle düzeltmiş, Arapların Filistin takıntıları yüzünden koparttıkları emperyalizm yaygaralarından arınmış, Türk-İslam yerine Batı-İslam sentezini bütün dünyada destekleyen demokratik ve liberal programlı bir Refah Partisi, Türkiye'yi Avrupa Birliği'ne daha çabuk sokacaktır. Niye şimdiden Avrupalıların ve bizim üst elitlerimizin güvenini kazanarak işi bitirmiyorlar bilmiyorum.

*

İlmli bir Osmanlı İslamının yönettiği parlamenter demokrasi ve serbest pazarlarla çalışan bir ülke ütopya mıdır?

Yok canım.

İran'a, Suudi'ye bakıp Refah'm Türkiye'yi buralara benzetmeye çalışacağını varsaymak, Kemalistlerin saptırmalarından başka bir şey değil. Aynı hınzır sağın 70'lerde solculara karşı halkı, "hepimizi tar-

lada, malda ve karıda ortak yapacaklar, Türkiye'yi Sovyetler'e benze-
tecekler" diyerek korkutmaları gibi bir şey.

El ayak keseceklermiş; şeriat gelecekmiş.

Yok canım!

İlmli İslam gelir ve şeriatçı, Suudici, İranlı yobazlar da aşırı uç
olurlar o kadar.

Yine az bir şey terörizm olur; gürültü, patırtı çıkar ama bu sefer
ilmli İslam demokrasisindeki tükenmez çarelerle bata çıka ilerleriz.

Neden işadamları bundan bu kadar korkuyorlar?

Ama bir an için en kötü senaryoyu düşünelim. Kemalistlerin,
Cumhuriyet Gazetesinin kıdemli yazarlarının kabuslarının gerçekleş-
tiğini düşünelim ve şimdilik ılımlı ve hukuka saygılı gözüken İslamın
iktidar olur olmaz gerçek yüzünü ortaya çıkararak, ülkeyi en radikal
türden bir Şeriata teslim ettiğini hayal edelim. Peki sonra? Bu insan-
ların Türkiye'yi uzayda boş bir gezegene veya başka bir yüzyıla taşı-
yabilmeleri mümkün mü? Ne yapacaklarını size söyleyeyim: İlk beş yıl
bağırıp çağıracaklar; kurtlarını aynı Kürtçülerin döktüğü gibi döke-
cekler; ortadaki eski parayı yeniden "hakça" taksim edecekler; peki
sonra? Sonra? Sonra?

Sonra onların içinden de genç reformcular, genç ılımlılar, genç
işadamları çıkacak ve memleketi Avrupa Birliği'nin ve Nato'nun içine
tekrar sokmaya çalışacaklar. Ya Batı'nın kabul edebileceği bir İslamla
ya da "değişmiş" başka bir görüntü ile... Batı da hemen ekonomik
ambargoları kaldırarak acil mali yardımlarla geleceğin Jön Türkle-
rinin işini kolaylaştıracaktır.

Neticede; alt tarafı bir on, onbeş yıl kaybetmiş olacağız.

Ne var ki?

Az mı on yıllar kaybettik?

Koskoca Sovyetler Birliği anlı şanlı ideolojisi, Batı'nın böğründen çıkmış Marksizm denilen entellektüel ihtişamı, edebiyatı, sanatı, sporu, kıtadan kıtaya nükleer silahları, uzay programları, çok iyi yetişmiş milyonlarca Batılı beynine rağmen Liberal Parlamenter Demokrasinin önünde sadece iki nesil direnebildi de, bu derme çatma, süklüm püklüm, kırık dökük adamlar ve onların hurafeleri mi daha uzun süre direnebilecek?

* * *

Yaşadığımız çağ ikinci Hellenizm çağıdır. Zaruret çağıdır. Bir daha asla geri dönemeyeceğimizin bilinciyle, saf saf gruplar halinde dizilmiş Batı'ya doğru yürüyoruz. Arada bir, bazı kafası karışık arkadaşlarımız başka bir yöne doğru bir iki kararsız adım atsalar dahi, hiçbir büyük ağabeylerinin onları kollarından zorla geriye çekmelerine gerek kalmadan, çarçabuk ve korku içinde kendiliklerinden gruba geri dönüyorlar.

2500 yıl önce eski Yunanla başlayan ve ara sıra duraklasa da Rönesans, Aydınlanma ve Endüstrileşme çağları ile artık dizginlenemeyen Batı medeniyeti, dünya hakimiyeti misyonunu önümüzdeki yüzyılda tamamlamış olacak.

Aynı bundan on bin yıl kadar önce başlayan tarım ve hayvancılık medeniyetinin, üç bin yıl içinde avcılıkla geçinenlerin dünyasını geri dönölmez bir şekilde değiştirmesi gibi...

Aynı avcıların yüz binlerce yıl sürmüş bir evrimle, insanımsıları yeryüzünden silmeleri gibi.

Zaman büyük Evrimleri, başka büyük Evrimlerin içinde eriterek, dolana açıla, döne kıvrıla ilerliyor (veya kendi içinde hiçbir anlam ve hedefi olmadan çabalayıp duruyor da biz budalalar bunu "ilerleme" zannediyoruz).

İlericiler!
Bayılıyorrum bu lafa.
İlericiler!
Ne ilerisi oğlum?
İleri demek istikamet demek.
İstikamet demek bir yerden gelip bir yere gitmek demek. Belirli
bir yol demek.
Tarihte yol var mı?
Ben karda başıboş bir müddet gezinsem sonra da dönüp izlerimde
bir yön, bir hedef arasam, bulurum eminim.

İlericiler!
Genç dostum; başıboş gezinenlerin rastgele hayatlarına bir varoluş
anlamı katabilmek için onları, ilerledikleri masalıyla kandır. Kanıt is-
teyenlere de kendilerinin kardaki izlerini göster.
Evet, ilerleyelim beyler.

Bir de gericiler var.
Yahu tarihte bir iz yok ki geri dönebilesiniz.
Yemin ederim.
Tam otuz bin yıldır başıboş geziniyorduk...
Ha öyle gitmişiniz, ha böyle...
Hiçbir şey fark etmeyecek ki...
Bir yere varamazsınız.
Çünkü biz, hiçbir yerden geliyoruz.

Avrupa'da pazarlar tılandı. Nüfus artmıyor. Üstelik oralarda
herkesin artık her şeyi var. Ev, araba, eğlence, türlü türlü cihazlar - ne
istersen... Avrupa'nın kurduğu muhteşem sanayinin taze tüketime,
yepyeni ve aç nüfuslara ihtiyacı var. Türkiye, İran, Cezayir, Mısır,

Pakistan... Böyle bol nüfuslu ve aç memleketler. Batılı tarz bir tüketim pohpohlanışına ve reklam dolduruşlarına çok iyi geliyorlar. Ne kadar Müslüman olsalar da Hollywood'dan, Life Style ve Talk Show programlarından çabuk etkileniyorlar. Taklide, özentiyeye, cep telefonları ve İnternet'le sekse bayılıyorlar. En alt tabakalarından en üst tabakalarına, sanatçılarından bilim adamlarına ve köşe yazarı düşünürlerine kadar yola gelebiliyorlar.

İslam'mış!

Hadi canım sen de! Sıkarsız İslam'ın elini olur biter.

Vallahi böyle düşünüyorlar, genç dostum.

Bizi kravatlı Araplar gibi görüyorlar.

*

v

İt ürür kervan yürür. Kervanı da yürüten paradır. Para da Batı'da.

Ve güneş artık Batı'dan doğuyor.

www.cizgiliforum.com

Türkiye

Atatürk, Türkiye'yi muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkarmayı hedeflemişti. Buradaki sihirli kelime "üstüne" dir. Çağı, yani Batı medeniyetini yakalamak yetmezdi; onu da aşacaktık, aşmalıydık.

* * #

Bugünlerde bunu başardığımızdan ve çağdaş Batı medeniyetinin üstüne çıktığımızdan eminim. Hem de aradaki medeniyet seviyesini hiç yaşamadan.

* * *

"Memurlara sendikal haklar verilmelidir; düşünce özgürlüğü sınırsız olmalıdır; diskotekler sabaha kadar müzik çalabilmelidir; ancak vergi verenler oy atabilmelidir; isteyen istediğine -Cumhurbaşkanına, Türk bayrağına dahi küfür edebilmelidir..." diyerek çeşitli talepler getirenleri, bu taleplerinin karşılanmasının Batı'da dahi mümkün olmadığı için Türkiye'de de mümkün olamayacağı şeklinde bir savunma ile etkisiz kılmaya çalışanların anlamadıkları gerçek budur.

Tabii ki Batı'da olamayacak çünkü biz Batı'yı aştık. Yaptıklarımızla artık Batı'ya biz örnek olacağız. Terside değil. Nedir bu her konuda kendimizi Batı'yla kıyaslayarak "onlarda var mı yok mu" tartışmalarına girmek ?

Yoksa yok.

Bizde olacak.

Bizleri geriye doğru bir adımla medeniyet denilen batağın içine çekmeye çalışanlarla mücadele etmeliyiz.

* * *

Bugünlerde her zamankinden çok çalışan İyimserlik - Pozitiflik ve Sevimlilik Lobisi, Türkiye'nin ve vatandaşlarının çok parlak bir geleceğe doğru ilerlediğini söylüyor. "Son on beş senede yapılanlara

bakın" edebiyatı ile önümüzdeki senelerin vizyonu ve kehanetlerini medyada devamlı işitiyoruz. Oysa bir ülkenin geçmişte veya gelecekteki parlaklığı ancak başka ülkelerin aynı dönemlerde ulaştıkları veya ulaşacakları parlaklık ile mukayese edilirse anlam kazanır.

Bir stadyumda oturan herkesle beraber ben de ayağa kalkarsam "yükselmiş" sayılmam.

Benim kehanetim; Türkiye'yi ne çok parlak ne de çok karanlık bir geleceğin beklediğidir. Bütün diğer az gelişmiş ülkelerle beraber bata çıka ilerleyerek ortalaması vasat bir ülke olmaya devam edeceğiz. Tek tesellim belki birkaç dalda daha vasatın üstünde bir dereceyi tutturmak ümididir. Şimdiye kadar Leyla Gencer dışında kalıcı bir uluslararası sivrilik yaratamadık.

Genç işadımı; ticarete üçten alıp-beşe satarak sivrilebilirsin. Milyarlarca dolarlık bir servete ulaşarak dünyanın yüz büyük zengininden birisi olabilirsin. Ama parayla elde edilen kudret hiçbir zaman kalıcı olamıyor. Ve birileri muhakkak adamı geçiveriyor. Oysa sanatın daha kalıcı olduğu söylenir.

Dostum, sakın komplekslere kapılma! Deha ve sanat dedikleri de kaç sene kalıcılığını koruyabilir ki?

Yüz sene?

Bin sene?

Üç bin sene?

Beş bin sene?

Homeros bile ancak 2600 seneliktir. Üstelik adamın gerçek olup olmadığı dahi tartışılıyor. Bütün bunları geç, İlyada'yı parça parça bile olsa okuyan kaç kişi tanıyor sun ki?

*

Genç işadami; mimari şaheserler çöker, resimler solar, kitaplar yok olup gider. Sanatçıyı, yazarı, düşünürü diyerek seni küçümseyenlerle aynı anda ölseniz, onların ismi seninkinden belki bir on beş, yirmi sene daha çok yaşar. Sonrası...

Sonrası... her şeyin unutulduğu bir karanlık.

Onun için, biz yine işlerimize dönelim. Sanata, Felsefeye, Yüksek Düşüncelere özenip parayı ihmal etmeyelim.

Genç işadami; önümüzdeki yirmi sene içinde eğer Avrupa Birliği'ne girer, Kürtleri kandırır, İslamcılar da sevimli bir hale getirebilirsek, Türkiye'de çok ama çok büyük paralar kazanılabilir. Babanın, dedenin asla inanamayacağı, "bu kadar çok para da olur muymuş?" diyeceği cins paralar. Senin cebinden halkın cebine kademe kademe sızacak ve memleketimizi kalkındıracak büyük paralardan bahsediyorum. Ama yine de sen bütün bu milyarları kazanacağın ülkeye hiçbir zaman servetinin tamamını bu ülkede bulunduracak kadar güvenme!

Yalnız Türkiye'ye değil, "devlet"le yönetilen hiçbir ülkeye güvenilmez. Her akıllı işadami, iş yaptığı ülkenin dışında o ülkenin adaletinin ve sözde 'bağımsız' yargı organlarının ulaşamayacağı küçük bir kara gün sepeti bulundurur. Bu minik ve gizli sepetin içine, ömrünün sonuna kadar senin ve çocuklarının geçimini, eğitim ve sağlığını karşılayacak kadar para koyar. Eğer çok büyük bir işadami olmak istiyorsan bu miktarın dışındaki herşeyini Türkiye'ye getir. Çünkü ne kadar ararsan ara, buradakinden daha yağlı bir böreği dünyada bulamazsın. Yok eğer, hedefin orta boy bir işadami kalarak servetini muhafaza etmekse, herşeyini sat ve kuruşuna kadar Türkiye'nin dışına çıkar.

"Bir ayağın dışarıda olsun" derler.

**Yanlıştır. İki ayağın, vücudun, başın ve bütün diğer kurtarabildiğin
uzuvların dışarıda olsun.**

Bir elini Türkiye de bırak, yeter.

**Çünkü bu memleketteki kadar büyük bir çekememezliği, kıskanç-
lık ve servet düşmanlığını dünyanın hiçbir yerinde bulamazsın. Hırslı
ve başarılı olduğun müddetçe, hem seni kıskanırlar hem de senden
korkarlar. Durup bir keyfini çıkarayım dersen, yine kıskanırlar. Ama
fırsattan istifade ağızına da sıçmaya çalışırlar. Zaten paralı bir keyif
Türkiye'de sürölmez; süründürür.**

Ve Türkler

Bir ülkeyi sevebilmek için önce o ülkenin insanlarını sevmek lazımdır.

* * *

Genç işadami; bazı Batılı ve kafir düşünörlere göre Tarih, Talih veya Tanrı bizim topraklarımıza muhteşem bir coğrafya ve kültür bırakmış, ama ne yazık ki dokuz yüzyıl kadar önce buralara yanlış insanları göndererek kötü çuallamışlar. Yahut bu işin, bizim de anlamadığımız bir ilahi sebebi var. Mesela, Tanrı Malazgirt'te yenilen Yunanlılara bir ceza vermek istemiş olabilir. Ama kardeşim, böylesi bir cezayı hak etmeleri için de bu adamların gerçekten ağza alınmayacak bir günahları olsa gerek.

Ne yaptınız ey Yunanlılar ?

Tarihin kaydetmediğı, yazılı kaynaklara geçmemiş gizli günahınız neydi?

Allah'a mı sövdünüz?

Annenizi mi öldürdünüz?

Öz kızlarınızla mı yattınız?

Kiliselerde, manastırlarda, sunak taşlarının üzerinde orospularla mı düzüştünüz? Gök taşları, seller, depremler, yavaş yavaş inen buzullar gibi, Allah eliyle gelenler yine ancak Allah eliyle mi temizlenebilecek?

* * *

Genç işadami; birçok arkadaşının ve senin böyle hissettiğini biliyorum. Gençleri anlayışla karşılamak lazım. Allah'tan bu nefret Türkiye'de iş yapmana engel değildir. Çünkü Türklerle iş yapabilmek için ya onları çok seveceksin ya da hiç çekinmeden nefret edeceksin. Seven adam kendi kurduğı rahat ilişkilerle, nefret eden ise hiç ortalıkta gözükmeyerek vekilleri aracılığıyla işlerini mükemmel

götürebilir. Her iki tutumda da çok büyük ve başarılı işadamları tanıdım. Yalnız, her konuda olduğu gibi, ortada asla kalma. Ya biri ol ya öbürü.

Bazen sevip bazen nefret edenler için Türklerle yaşamak azaptır.

Eğer vatanını ve türdeşlerini sevmiyorsan sevmeye çabalama. Bunu kabullenirsen daha rahat edersin. Ama muhakkak halk arasında ve medyada sever gibi görün. Para, oy ve imaj için tahammül et. Senin gibi o kadar çok genç işadamı ve siyasetçi var ki, bundan utanma.

Başkaları, çok sevdikleri için mi Türklerden tamamen ayrı ve kopuk "bir özel hayat" düşkünü oluyorlar? Yalnız Türkiye'nin değil, bütün dünyanın servetli ve kudretlileri böyledir. Ellerine fırsat geçer geçmez, kendilerini sözde o çok sevdikleri insanlardan derhal tecrit etmek isterler. Villa duvarları, zengin gettoları, birinci sınıf uçak biletleri, koyu renk camlı limuzinler, çocuklarını gönderdikleri elitist okullar...

Zenginlik adamı o kadar farklı bir şahsiyet haline getirir ki, dil, din, ırk, kültür gibi diğer insan birleştiricilerinin tesirini neredeyse yok eder.

Özel yaşamında onlara yer yoktur (hizmetindekiler hariç); televizyondaki imaj yaşamında ise onlar için varsın. Özellikle siyasetin içindeysen bu ikilemi en uç noktalarda yaşarsın. Hıdırellez ateşlerinin üzerinden atlamacalar, Alevi dedeleriyle hoşgörü sohbetleri, köy evlerine ziyaretlerde ayakkabılarını çıkartıp oturduğu yer sofraları ve yüzünde sahte bir içtenlikle o "doğal ve mütevazî" karınla takındığın şipşirin pozlar... Ben de sizlerdenim.

Nah onlardansın! Yalancı!

Diğer maskelerden çok daha zordur bu maskeyi taşımak. Demokratlık, alçakgönüllülük, şirinlik gibi maskeler zamanla cildine sinebilir ama bu "ben de sizlerdenim" maskesini ne yapsan yüzüne tam otur-

tamazsın. Üstelik bu sefer karşında senin gibi ihtişamdan gelenler yok. Hem sen ancak senin gibileri daha kolay kandırabilirsin. Ama eğer karşında Sefahat'den değil de Sefalet'ten gelenler varsa, senin takındığın "ben de sizlerdenim" maskeni derhal sezerler. Nasıl ki sen, yeni zengin bir kıronun statü çırpınışlarını anında yakalayabiliyorsan, halk çocukları da senin numaralarını asla yutmazlar.

Fakir fakiri, zengin zengini anında tanır. Bu bir Yahudi'nin Yahudi'yi, ibnenin ibneyi hissetmesi gibi bir şeydir.

Genç işadamı; ne yapsan bu "halkın içinde - halkla beraber" maskesini yüzüne tam oturtamayacaksın. Köy sofrasında yoğurda kaşık sallarken, eşikte ayakkabını çıkartırken kendini ele verirsin. Bunun kılık kıyafetle, ayakkabının markası ile alakası yoktur. Nazmiye Hanım'ın ayakkabıları da ihtişamdan gelenlerin ayakkabısıdır. Ama bu Hanımefendi'nin maskesi yüzüne yakıştırılır. Çünkü bu Hanımefendi öyle doğmuştur. Onların güçlülerden beklediği tarzda hareket etmeyi, onların beklediği gibi oturmasını, baş sallamasını ve kalkıp gidebilmesini bilir.

Genç işadamı; siyasette karşılaşacağın en büyük zorluk bu olacaktır. Yine de aşılmaz bir engel değildir. Herkes maskeli ve herkes yalan söylüyor. Ama kimin yalanına inanmak isteyeceğine, inanmıyormuş gibi yapacağına budalalar karar veriyor.

Siyasette inandırıcılık budur.

İnandırmak ise bambaşka bir şeydir. O siyaset değil şahsiyet işidir. Mustafa Kemal inandırırıldı. Senin misyonun ise inandırıcı bir tarz ile kandırmaktır.

Genç işadamı; eğer aktif siyasetin içinde şimdilik bulunmuyorsan, senin gündelik hayatında zaten Türk halkıyla temasın çok seyreklidir. Burada seninle bir şekilde para bağı olanlardan -işçilerinden, memurlarından, müşterilerinden veya özel hizmetinde çalışan-

lardan bahsetmiyorum. Onlar ve sen birbirinize mecbursunuz. Zorunluluğun başladığı her yerde ise ilişki bitmiştir.

Zenginliğin en garip yanı budur. Sokaktaki insanlarla bağımsız hiçbir ilişki kuramazlar, kuramazlar. Üstelik ilişkisizliklerinin farkına bile varmazlar. (Güçlülerin, egemenlerin, insan kalabilme yetenekleri zamanla bu yüzden mi zayıflıyor acaba?)

Halkımızdan haz etmemekten, onları sadece ormanlara çöp bırakan yığınlar olarak görmekten rahatsızlık duyuyorsan genç dostum, onlarla daha fazla para-dışı temaslarda bulunmaya gayret etmelisin. Bu temas fırsatlarını da sen yaratmalısın. Güneye tatile arabayla değil otobüsle git. Ve rahat edeyim diye çift kişilik bilet alma. Çöp atanlara sinirlenip kızgınlığını yutmak yerine onlarla kavga et. Tanıştığın halktan kızlara asıl. Bu projeler hep yapılır ama nedense uygulanmazlar. İnsan olmak ve hayat daima ertelenir. Oysa varolmanın neşesi (ve sıkıntısı) - şöhret, hırs, imaj, statü gibi işadamların beyinlerini yiyen kanserlerden arınıp bir sosyal hiç, bir yok olabilmenin o tatlı keyfi ancak bu insanlarla birlikteyken yaşanır. Yüksek sosyete-dekilerle değil!

"Aman benim bu halktan Türklerle hiçbir işim olmasın" diyorsan yine mesele yok. Lüks ofislerde, zengin gettolarında, villalar, yatlar, davetler ve açılışlarda "o Türkler" yoktur. Bu yerlerde bol miktarda kapıcı, hizmetçi, garson, odacı, şoför, seyis ve kaptan görürsün.

Senden bağımsız Türklerle gerçek bir ilişkiye girmene ise en çok trafik kavgaları sebep olur.

Bu durumların hepsi istisnasız kötü ve tatsız biterler.

Trafikteki halk kahramanımız çoğunlukla bir kırodur. İlk ufak vurgunuyla kullanılmış siyah bir Şahin çekmiştir altına ve beş erkek içine doluşup basmışlardır gaza. Bu adamlar seni tanır! genç dostum

-paparazzi, pembe dizi, talk show gibi programlardan ve nefretle kıskanırlar şık arabayı, yanında oturan manken kızı, ayakkabılarını, senin aklına bile gelmez ama gözlüklerini...

İşte bu Türklere korkulur.

Asla muhatap olma. Hep alttan al.

"Özür dilerim kardeşim sen haklısın" deyiver ve kibarca uzaklaş.

Bayırlar buna. İçlerinden "ezdim onu" diye düşünürler.

Koca aptallar. Halbuki nazikçe kandırıldılar yine. Hür düşünce gibi, Kürtlerin kimlik hakları gibi... İkinizin de nefreti gırtlığında kaldı, kusamadınız. Yine de Hatice'ye değil Neticeye bakmalı genç işadamları. Sen kazandın.

O Şahinine ve içler acısı kadınsızlığına döndü, sense beyaz BMW'ne ve manken sevgiline.

Ne kızı ne arabayı alamadılar işte elinden.

Alamazlar.

Sakın Türk usulü erkeklik taslama. Hele sen! Dayak yersin. İstedigin kadar düzenli spor yaparak geliştirdiğin taş gibi adalelerin, boyun poşun olsun, bu kara kuru kılçıklar adamı fena döverler. Karakola gitsen daha da fenasını görürsün. Çünkü polis de bunlardandır. Dayısı, yeğeni, hemşerisi, mahallelisi olurlar. Karakola kadar aklın başına gelmişse, bu insanlarla onlar gibi değil de bir işadamları gibi mücadele etmek gerektiğini anlarsın. Bağımsız Türklere sıcak temas tecrübe ister. Sen ise bu konuda daha çok acemisin. Oysa ustası olduğun işadamlılığı yeteneklerini kullansan, bir sahte dostluk gösterisine, efendiliğe, nezakete tavlamaştın onları. Kanmazlarsa da rüşvet var, torpil var, baskı var... Her zaman bir çaresini bulursun.

* * *

İnsan hakları, Kürtlere televizyon, düşünce özgürlüğü, sekizinci madde - bunlar güzel şeyler ama bir bit yeniği olmasın bu işin içinde? Şahin arabasının içindeki kırolar niye bu güzel şeylerle hiç ilgilenmiyorlar? Kıroların hakkını, hukukunu, "düşüncesini" savunanlara bakın - genç işadamları ve köşe yazarları!

Bu işte bir iş olmasın? Niye BMW 520-İ'nin içindeki yakışıklı, o hiç sevmediği, tanımadığı ve tanımak istemediği Kürt halkının kültürel haklarını savunuyor da; bu "düşünce özgürlüğünden" faydalananak olan Şahinin içindeki kıroların umurunda değil? Niye sokaklarda, meydanlarda bağırıyor da bu adamlar yollarda bize pis pis bakıyorlar?

Birileri bir şeyler seziyor olmasın ?
Yine "Koku" meseleleri falan.

Düşünce özgürlüğünü "verecek" Kudret biz olduğumuza göre geri alabilecek Kudretin de bizler olduğunu sezmesinler?

Niye sokaklarda kimse yürüyerek haklarını ve özgürlüklerini söke söke almak istemiyor? Acaba böyle kara kalabalıklar halinde yürüyüp "söke-söke" gibi laflar ederlerse, hiçbir zaman hiçbir şeyi alamayacaklarını veya vermeyeceğimizi veya çok büyük kanlar akıtabileceğimizi sezmesinler?

Alıyor zannettiklerini, her zaman bizim kontrollü bir şekilde verdiğimizizi biliyorlar mı?

Oyunu bizim yönettiğimizi ve her zaman yan cebimizde alternatif planlar, gizli silahlar ve akıl hayal edilemeyecek puştluklar olduğunu biliyorlar mı?

"Aldatıcı dış görünüşümüzün altına gizlenen niyetlerimizi yerine getirmek için, ne gücün ne de isteğin olduğu vaatlerde bulunurken ki kaypak tonumuzu"¹⁸ ... kanunların kelimelerine, harflerine bakıp esas ruh ve uygulamayı es geçme kurnazlıklarımızı," ... ve bağımsız denilen yargıyı kullanarak kimi istersek her zaman cezalandırabileceğimizi biliyorlar mı?

* * *

Yoksa bu Türkler,
"ki toprakta karınca
suda balık
havada kuş kadar çokturlar.
Korkak,
Cesur,
Cahil,
Hakim,
ve çocukturlar...
Çok sözler edildi onlara dair.
Ve onlar için:
Zincirlerinden başka kaybedecekleri şeyleri yoktur denildi."
Nazım HİKMET

* * *

Yoksa genç dostum, bu kırolar onlar mı? Zincirlerinden başka
kaybedecek şeyleri olmayan...

* * *

Biz işadamları sayesinde zincirlerinden başka kaybedecekleri bir
şey daha var artık:
Rahatlan...

Hayırseverlik

Liberalizmin klasik öğretilerine göre devletin bütün sosyal niteliklerinden arınması gerekir. Devlet; yetimlere, sakatlara, yaşlılara ve işsizlere yardım etmemelidir. "Sosyal devlet'e gerek olmadığı gibi, bu tür bir devlet ülkedeki asalakların sayısını azaltmaz, tam tersine artırır. Devletin yapması gelenek haline gelmiş bu yardımları, liberal bir ülkede hayırsever vatandaşlar ya kendileri üstlenirler ya da bu işler için özel kurumlar oluştururlar.

Genç işadamı; liberalizm felsefesiyle yönetilen bir ülkede, ben senin yerinde olsam, fakirlere ve düşkünlere hiç yardım etmezdim. Çünkü etsen bile, senden nefret edeceklerdir.

Doğal bir şeydir bu. İnsanlar muhtaç olacaklarsa sana değil devlete muhtaç olmayı tercih ederler.

Neden?

* * *

Hem zengin, hem güçlü, hem de iyi olunabilir mi?

Fakir ve güçsüzler binlerce yıllık tecrübeleriyle içlerinde, çok derinlerde buna "hayır" mı diyorlar ?

Tam olarak ne seziyorlar? Bilmiyorum, ama hissediyor gibiyim. Benden başka güçlüler de hissediyor olmalı ki her fırsatta "nankörler" diye haykırıyoruz.

Genç işadamı; vicdanında gizlice günah çıkarttığın, halkla ilişkiler oynadığın, ismini taşıyan hastane, okul gibi yerlerin açılışında yaşadığın sıkıntı biraz da bundandır.

Sen de hissedersin - "benim hayırseverliğim gibi bunların şükranı da sahte mi acaba?"

Sahte.

Hatta senin iyilikseverliğinden daha sahte.

Karşılıksız verenle bunu kabul eden arasında bir gizli güçlü-güçsüz ilişkisi vardır. Verilen bir şey karşılığı alınmak üzere veriliyorsa böyle bir nefret doğmaz.

Kredi aldığın bankadan nefret ediyor musun? Hayır. Ama sana "yardım" edeni bir kaşık suda boğmak istersin.

Peki ama niye?

* * *

"Köpek, efendi istemezdi; efendi köpeğin dünyasını yıkmasaydı eğer""

İşadamlarının çoğu bu ilişkiyi anlamazlar.

"Ben hangi dünyayı yıktım ki?"

"Hepimiz böyle doğmadık mı?"

İnsanoğlu, bundan yirmi bin yıl kadar önce aslı kurt olan köpeği doğadan kopartarak evcilleştirmeye başladı. Daha sonraları vahşi köpeğin neslini ve onu besleyen doğal ortamı tamamen yok etti. Şimdi ise köpeğin, koyunun, atın, ineğin tek yaşama şansı olarak insanı görüyoruz. Bize muhtaçlar. Ehlileştirilemeyen sözde vahşi memeliler için durum farklı mı?

Onlar da milli park denilen büyükçe bahçelerde insanların kendilerini seyretmelerini bekliyorlar. Artık göç edemeyen kelaynak kuşları gibi yine insan eline bakıyorlar. Et, süt, kıl, tüy olarak değil de turizm olarak bir işe yarıyorlar.

Bitkisiyle, hayvanıyla tüm doğayı hakimiyeti altına almak cüretine ve becerisine sahip insan, hemcinslerini başıboş ve vahşi bırakır mı? Doğayı sömürüp de insanı kendi halinde koyar mı?

İnsanın kendi türdeşlerini ve öz kardeşlerini de atlar gibi ehlileştirip efendileşmesinin tarihi yine on bin yıl öncelerine dayanıyor.

* * #

Belki de insan - o özgür ve yabani yaratık - nesli ilk tükenen hayvandır. Avlandığı topraklar ilk elinden alınanlardır. Sonraları buna mülkiyet hakkı dediler.

* * *

Yabandan alınıp ehlileştirilen kurtların, atların ve koyunların tarih bilinçleri yok. Ama insanın var.

Fakirler ve güçsüzler, emekçiler ve iş köleleri, işsizler ve iş bekleyenler yani "ehil halk" işte bu sezgiyle kendilerini besleyen ellerden nefret ederler.

İnsanlar, "hayır kurumlarıyla" her yere karısının, amcasının, yengesinin ismini yazdıranlara, her fırsatta "ben...ben..." diyerek övünenlere, memleketi yönetmeye talip olanlara ve her şeyin doğrusunu bilenlere köpekler gibi sadık kalmaya artık zorunlular. Ve bu iki yüzlü zorunluluklarından dolayı hem kendilerinden hem de efendilerinden yani bizlerden nefret ediyorlar.

* * *

Birisinin senden nefret etmesini mi istiyorsun? En kısa yoldan. Onu kendine bağımlı kıl.

* * *

Gururlanma, kibirlenme genç efendi!

Çünkü herşeyi yönetecek olan sen bile, yarattığın zaruret karşısında acızsın.

Yeri her an doldurulabilecek bir adamsın. Sistem ve otorite karşısında bir hiçsin.

Artık kimse yeri doldurulamaz değildir. Kimsenin kimseye ihtiyacının kalmadığı bu dünyada, hepimizin sadece sisteme ihtiyacı var.

Zaruret karşısında birimiz gider, birimiz geliriz.

* * *

Senden büyük Allah yok, genç efendi! Ama senden büyük Zaruret var. Teknoloji var. Liberal akıl, verimli üretim, aptalca tüketim var. Başarmak zorunluluğu ve şöhret saplantılarımız var.

* * *

Sana ve senin yarattığın "Zaruret"e, "Faşist" diye saldıranlara hiç aldırma! Solcuların radikal kanatları böyle derler. Senin ve "zaruretinin" faşist olmadığını herkes biliyor. Dolayısıyla sana faşist diyenleri de bugün kimse ciddiye almıyor. Ama birgün gelir de sana ve senin liberal demokrat sistemine,

**"Kahrolsun Üretim"
"Kahrolsun Çalışma Zorunluluğu"
"Kahrolsun Tüketim"
ve
"Olmaz Olsun Teknoloji"**

diye saldıranlar olursa o zaman korkmaya başla! Sana "faşist" diye bugün hakaret edenlerden korkmana gerek yok genç dostum, çünkü henüz kimse sana, "işadamı" diye hakaret etmiyor.

Bugün kimse seni gerçek adınla çağırıyor genç işadamı. Sana en çok küfreden sosyalistler bile daha ismini doğru dürüst bilmiyorlar. Seni hiç ama hiç tanımıyorlar.

Hayırsever işadamlarıymış!

Sen insan haklarına saygılı, çağdaş, demokrat, nazik, centilmen ve kültürlü bir "İşadamısın". Bundan çok değil belki üç yüz sene sonra bir küfür gibi kullanılacak ismin bu, genç adam - "İşadamı".

1930'larda Berlin'de yaşıyor olsaydık Hitler ve Nazizm için ne derdik biliyor musun?

"Almanya'yı güçlendirdi."

Doğru mu?

Doğru. Ama adamın bir de ismi vardı - Nazi.

1990'lardaki sistem için ise ülkemizi zenginleştirdi, çağdaşlaştırdı, güçlendirdi diyoruz sadece.

*

Eşeğin derdi biraz ot biraz arpa. Efendinin niyetinden artık ona ne!

Yabandan getirilen vahşi eşekler de işte böyle ehlileştirilirler. Eşek 'niyete' isyanı bırakıp arpaya baktığında, terbiyecisinin işi bitmiştir.

*

Ama insanoğlu % 90 eşek ise % 10 da insandır. Hem tarih bilincimiz var hem de burnumuz koku alıyor. En büyük burun köpeklerde diyorlar. Hayır dostum insanoğlunda!

Doğa

Genç işadami; babanın hayal dahi edemeyeceği büyüklükte işletmeleri yöneteceğin 21. yüzyılda "Çevreci ve Yeşilci" olmalısın. Derhal fabrikalarının etrafına ağaç dikmeye başla. Çim ektir. Bahçe düzenlemeleri yap. Badana-boyadan daha ucuz makyajlardır bunlar. Doğa ve çevre diye bu kadar yaygarası yapılan şeyler - fabrika bahçelerindeki kavaklar, şehirlerde salıncaklı parklar, şehir dışlarında bisiklet, koşu ve yürüme yolları, piknik alanları ve çöp tenekeleridir. Diskoteklere ve alışveriş merkezlerine gitmek için kullanılan 4x4 arazi jeepleridir. Köpek yarışmalarında kucağa alınan bir Dalmaçyalıyla verilen demeçlerdir, - "hayvanları ve doğayı sevmeyenler insanları sevmezler" miş.

*

Yeşilcilerin biraz daha radikalleri de onca çaba ve protesto ile fabrika bacana alt tarafı bir filtre takmanı istiyorlar. Sen, filtre takmakta ısrar eden meslektaşlarından daha uyanık ol. Radikal Çevreciler yaygarayı koparmadan filtreni taktır ve yaygaracılara para yardımı yaparak rakiplerini zora koş.. Üstelik bu doğa dostu imajınla televizyonda görünerek puan toplarsın. O topladığın puanlarla da daha çok fabrikalar inşa edersin. Hepsinin bacalarında filtreler, sınırlarında kavaklar.. Kendi villanın bahçesinde ise Hollanda'dan ithal bir manolya, sonbahar renkleri için aldığın bir "acer palmatum", ve senede onbeş gün "yeşilin her tonuyla mavinin kucaklaştığı, oya gibi işlenmiş Ege koylarında doğayla içice bir mavi yolculuk"... Al sana doğa.

* * *

Bu dünya senin işadami.

Hem de tapusuyla senin.

Yatırım teşvikleriyle, endüstri ve kalkınmaya tapan ideolojileriyle, daha çok araba, daha çok yol, daha çok otel, daha çok bulaşık makinesi isteyen halklarıyla senin.

Daha çok üretim,

Daha çok tüketim,

**Daha çok kalkınma,
Ve ekonomik kalkınmanın hızı.**

Sağcısı-solcusu, Kürtçüsü-İslamcısı, faşisti, komünisti, Kemalisti hepsi, kişi başına düşen arabayı, elektriği, deterjanı ve çimentoyu artırmak istiyorlar ama aralarında bütün bunları başarıyla gerçekleştirebilecek olan en büyük puşt sensin. Doğa böylesi bir muazzam ittifakın önünde dayanabilir mi? Herkesin Şeytan'a taptığı bir yerde Allah ne yapsın yahu?

"Gelecek kuşaklar için yapıyoruz."

Yalanın en büyüğü.

Gelecek için hiçbir şey yapma. Çünkü o senin için hiçbir şey yapmıyor.

Geçmiş kuşakların bize bıraktıkları mı?

Onlar da sadece kendilerini düşünerek yapıyorlardı ve biz de onların yaptıklarına sahiplerinin zamansız ölümüyle tesadüfen konduk. (Kimse ne zaman öleceğini bilmediğine göre her ölüm zamansızdır.)

Etrafınıza bir bakın, lütfen, mirasçısı olduğumuz cehenneme bakın. Bu dünyayı bu hale kim getirdi yahu? Babalarımız, büyükbabalarımız ve onların babaları. En az senin kadar cahil, egoist ve hedonist bir yığın bunak.

Yavaş yavaş, azar azar.

Şimdi de kalkmışlar, ancak bir ayağı çukurda olan bunaklara has bir bencillikle bize torunlarını emanet etmeye çalışıyorlar.

Nah geliriz bu oyunlara.

Armut dibine düşer.

Ne gelecek için bir ümidin ne de geçmişe karşı bir hürmetin olsun.

Kendin için yaşa. Hemen. Şimdi.

*** * ***

**"Doğayla içice geçmiş bir turizm mümkündür."
"Hem doğayı korumak hem de kalkınmak mümkündür."**

Nah mümkündür! Hem Allah'a hem Şeytan'a tapmamızı istiyorlar. Onların doğa ile anladıkları sadece bahçe düzenlemeleri, piknik alanları ve milli parklardır.

En radikal - doğacılar ise "Gerçek Yaban Hayatını" geri istiyorlar. İyi ya ben de istiyorum. Ama nasıl?

Gerçek bir Yabana geri dönmek artık mümkün mü? Etraflarının tel örgülerle çevrildiği, içindeki hayvanların tek tek sayıldığı; genleri bozulunca başka parklardan ithal edilerek çiftleştirildiği ve aşırı çoğaldıklarında da kontrollü bir şekilde nüfuslarının azaltıldığı yaban hayatı parklarının ne tarafları yaban, Allahaşkına? Hele bir de bu parkların (veya çok büyük hayvanat bahçelerinin) etraflarına Afrika'da olduğu gibi lüks oteller inşa ederseniz!

*** * *●**

Dünyada artık ne yaban bir doğa ne de egzotik bir toplum kaldı. Küreselleşmeye katılsak mı acaba diye düşünenlere şaşırmamak elde değil. Kör olmaları..

**Eko-Turizm.
Doğa, turizm ve para elele.
Hayran olunacak türden bir aldatmaca daha.
Doğayı sözde korurken sömürmenin en son yolu.
Usta bir işadammın elinden çıkmış.
Maestro işi. Post-modern.**

En büyük yalanlar hep böyledirler. Şık, soylu ve zarif görünürler.

Doğayı ancak bir toplama kampı haline getirip koruyabilecekseniz ve üstelik bu vahşetten bir de para kazanmayı hedefliyorsanız hiç korumayın daha iyi...

* * *

İnsan doğaya karşıymış.
İnsanoğlu, doğadan çıkmadı mı?
Zekâ, evrimle doğanın içinden fışkırmadı mı?
Bir başka evrenden mi düştük buraya?
Fabrikayı kuran işadamların hırsı, doğanın bir parçası değil mi?
Evrimle hak ederek kazandığı gücü sonuna kadar kullanmak her canlının olduğu gibi, insanın da hakkı değil mi?
İnsanın bir farkı var derseniz, bu farkı da size doğa vermedi mi?
Bırakınız hakkı veya farkı, insanın başka bir seçimi olabilir mi?

* * *

Biz işadamları böyle gidersek Doğa mahvolurmuş.
Hiçbir şey olmaz.
İnsanoğlunun, insanımsı maymunlar şeklinde ortaya çıkmasından önce, doğa tam altı defa dümdüz nakavt edildi. Hem de insanoğlunun dünyasına bugün verebileceği en büyük zararların çok üstünde zararlarla.

En son bundan altmış milyon yıl önce düşerek dinazorların neslini kurutan dev göktaşı, yalnız bu medyatik yaratıkların değil, o devirlerde yaşayan tüm canlı türlerinin % 98'inin neslini tüketmişti. Doğa geriye kalan % 2 ile toparlandı.

Yine toparlanır.

* * *

Doğa, müşfik ve akıllı bir anaymış.
Hadi canım.

Doğa,
milyonlarca yıl süren bir sabırla rastlantılara zar atan bir
kocakarıdır.

Kör ve budala... duyarsız ve ilgisiz.
Kendi sınırsız gücünün farkında olamayacak kadar güçlü.
Bilinçsiz.

Doğayı koruyacaklarmış?

Zavallı Budalalar.

Doğayı korumaya cüret edecek kadar aptalsınız.

O çok güvendikleri zeka ve hırslarını yaratan doğayı koruyacak-
larmış. Hah!

Hergün yepyeni oyunlar icad eden ve adına doğa denilen bu
bilinçsiz Cadı bir zar atımıyla hepinizi bozar da yeniden yaratır. (Eğer
zarlar bir daha denk düşerse tabii)

Onun hiçbir şey umurunda değil.

* * *

Doğayı; yüzeysel olarak kuş ve çiçek isimlerinin latincelerini
bilerek, bir iki eko-tur yaparak veya kır evleri satın alarak tanıyan bu
çevreci geçinenler ve doğal hayatı koruma dernekleri seni hiç endişe-
lendirmesin, genç dostum. Bu tipler ancak apartman dairelerinde top-
lantılar yaparlar. Durmaksızın didişerek derneğin muhasebe hesap-
larıyla falan uğraşırlar. Bütün dostları senin gibi aydın ve modern
işadamlarıdır. Neticede hepsi yeni yüzyıl insanıdır ve aynı manevi
tarikat liderlerimiz, liberal-demokrat işadamlarımız gibi servet, kudret
ve şöhret hırsının tutsağıdır. Doğayla başlayan tartışmaları birbirle-
rinin kanını emmekle son bulur. Her yaptıkları yine insan içindir. Ve
bu hırsla insan insana didişip dururlar.

* # *

Doğayı koruyacaklarmış.

Zavallı budalalar.

**Doğayı korumaya cüret edecek kadar insansınız.
Sizi kim koruyacak?
Aptallar.**

*** * ***

Doğayı korumaya çalışmak, adına insan denilen bir yüzünde büyük bir aptallık, diğer yüzünde büyük bir zeka olan yaratığın on bin yıldır devam eden marifetlerinin sonuncusudur sadece.

Bu da geçer.

Sakin bu radikal doğacılar gibi yolunu şaşıрма. Onların dolduruşlarına gelip "dünyayı mahveden benmişim" diyerek vicdan azabı çekme. İkiyüzlü ol, sahte ol ama aptallık sana hiç yakışmaz.

Doğacılara parasal yardım et. Fabrika bahçene ağaçlar diktir. Parkların, koşu yollarının çöp tenekelerini yaptır. Göl kenarlarında avcılarının ve doğa severlerin haftasonlarını geçirebilecekleri özel safari parkları olan şirin oteller aç.

Bütün bunları yaparken bil ki bu dünya senin. Tapusu da zaten kır eviyle, çiftliğiyle, fabrikasıyla, iş merkeziyle senin cebinde. Üstelik doğa da sana zeka ve hırs vererek arka çıkmış bir kere. Gerçekten doğal olan sensin. Evrimin zeka ile sana verdiği misyonu sonuna kadar götürecektir sensin. Doğanın hakiki evladısın. Böceklerin, kaplanların, sarmaşıkların da elinde zeka gibi bir silah olsaydı aynı senin yaptığını yaparlardı.

**Asla utanıp sıkılma.
Ez geç.
Dozerle; dümdüz et.
Kaz, karıştır ve kepçele.
Kurcalanmadık delik bırakma.**

Sonuna kadar git bu işin.

Altı milyar olan dünya nüfusu elli sene sonra on iki milyar olacak.

Hepsi televizyon, hepsi araba, hepsi bulaşık makinesine aç.

Doldur gırtlaklarını. Tık, tıktır.

Liberal kapitalizm ve Teknoloji elele verirlerse üstesinden gelemeyecekleri iş yoktur. Eğrisi doğrusuna gelir ve bu nüfusları da doyurmanın bir yolu bulunur.

Sosyal patlamalar olurmuş. Son iki yüz senedir hep böyle diyorlar. Boşver. Demokrasiyle ona da bir çare bulunur.

Bu dünyanın gerçek sahibi sensin oğlum.

Senin sattığın dürbünlerle, senin jeeplerin ve senin mazotunla kuş turlarına çıkarak duygulananlar ve sonra sanki tüketici olarak hiç suçlan yokmuş gibi dönüp üreticilere yani sana ve bana şovenler değil.

İşçiler, müşteriler, bilim adamları ve hepsinin efendisi olan biz işadamları; bu dünyanın içine hep birlikte ettik ve daha çok edeceğiz. Çünkü ne biz doyduk; ne de bu toprak tükendi.

Çok Özel Hayat

Servet ve kudret hırsı uğruna sattığın eski ruhundan geriye birşeyler kaldığına inanıyorsan, - bu muhakkak 'aşk'tır.

Genci, orta yaşlısı, ihtiyarı bütün işadamları her yaşta deli gibi aşık olurlar. En gözü kara aşıklar zannedildiği gibi şairlerin, müzisyenlerin arasından değil - işadamlarının arasından çıkar.

Çünkü aşk bir işadamı için acil ihtiyaçtır. Tek ilaç ve son çaredir. Yaşamak denilen o harika oyundaki bütün diğer oyuncakların elinden alınıp mahalledeki sokak çocuklarına verildiği dünyasında, işadammın kendine kalan biricik eğlencesi aşk ve sekstir.

*

Aşk ümidi ve seks hiçbir zaman bu çağdaki kadar popüler olmamıştı.

Aşk bu yükü kaldırabilir mi?

Hayır.

Hayat yükümüzü bir kervana yayararak taşımalyız. Yoksa aşk dayanamaz, yıkılır; biz de altında kalırız. Üstelik böyle yüklü ve ağır bir aşk, yaşanırken de cehennemdir.

*

Bütün rüyalarını, arzu ve emellerini aşka ve sekse yükleyenler sadece flört ederken canlanır; seksle neşelenir, aşkla coşarlar. Neden?

Çünkü artık yorucu bir günün arkasından çayırarda hep beraber şarkı söylemiyoruz; bütün aile bir ateşin etrafında toplanmıyoruz; komşularımızın çocuklarına göz kulak olmuyoruz - hatta onları tanımıyoruz bile; hasretle sarıldığımız dostlarımız artık yok...

Peki ne kaldı geriye?

Aşk?

Belki...

Bir senelik? İki senelik?

Seks?

İşadamlarına özgü bir cinsel hayat, üniversiteden mezun olur olmaz "Gerçek Hayaf"la birlikte başlar.

*** * ***

Gençler; size ne zaman gerçek hayatınızın işte şimdi başladığını söylerlerse, aslında bitirdiğinizin Gerçek Hayat olduğunu hatırlayın.

Başladığınız sözde Gerçek Hayatın nasıl biteceğini merak ediyorsanız, size bu hayatı gerçek ve doğru diye yutturmaya çalışan bunakların hayatlarına bakın. Onlar şimdi ne iseler siz de iteklendiğiniz "Gerçek Hayaf"ta onlar gibi biteceksiniz - kendi gerçek, doğru ve iyilerinize sahip çıkmadığınız müddetçe...

Delikanlılar ve Sevgilileri

Öğrenci aşkları dönemini evlilik zincirine dolanmadan kapatabilmişsen genç dostum, önündeki hızlı yaşlarının tadını çıkarmalısın. Dünyevi başarılarının bir ödülü de kadınlardır; - aynı şık arabalar, egzotik seyahatler, zarif tekneler gibi...

* * *

Bu yaşlarda "paradan daha önemli ne var?" diye sorsalar, gençlerin akıllarına ilk seks gelir. Doğrudur da.

Müzik, doğa, dostluk gibi seçimler ise başka yaşların, başka dönemlerin cevaplarıdır.

(Galiba bugünlerde medyatik şöhret, gençlere seksten bile daha cazip geliyor. Yine haklılar çünkü kolay ve çabuk seks daima şöhreti takip eder. Medyada göze hoş gelip de yatağı boş kalan çok nadir bir şahsiyet olmalı.)

* * *

Bu yıllarda seksle kastedilen, gerçek bir erotik haz değil de mümkün olduğu kadar çok karı . . . başarısının getirdiği Zafer duygusudur. Bu yaşlarda elde edilen her yeni kadın, kapatılan her yeni iş gibidir.

Zafer... Zafer... Zafer...

Bunun sadece erkeklere ait bir his olduğunu sananlar da yanıhıyorlar.

* * *

Delikanlılık yaşlarında bir kadını, bir tek kadını, bütün bedeni ve ruhu ile bir müddet için dahi olsa sevmek, gerçek erotizmin zirvelerinde dolaşmak mümkün değildir. İlerleyen yaşlarında bile, bir iş-adamı olarak bulmanın çok zor belki de imkansız olduğu böyle bir birlikteliği, küçümse; aşklarla alay et.

Aslında gerçekten sevmek ve sevebilmek ümidini yitirenler veya bu ümidin kendi içlerindeki varlığını fark edemeyecek kadar genç olanlar böyle davranırlar. Aşktan ümidini tamamen yitirmiş yaşlılar arasından en başarılı işadamları; ümidinin farkına bile varamayan gençler arasından ise en hızlı çapkınlar çıkar.

★ ★ ★

Delikanlılık çağının altın kuralı, parayı hiçbir şekilde sevgililerinle arana sokmamaktır. Ne al ne ver. Doğrusu budur. Bir çiftin para meselelerini açık açık konuşabilmesi, hayatın maddi yönünü paylaşmaları, evlilik veya yarı-evlilik türü beraber yaşama ilişkilerinde görülür. Daha o yaşlarda, Allah'a şükür, değilsin.

Davetlere, yemeklere ve açılışlara yattığın kadınlar arasından en yanında taşınacak cinsini alarak katıl. Öyle her yarmalık kadın aynı zamanda davetlik değildir. Hele birinci ve ikinci ligin ağır davetlerine şöhreti malum bir mankenle veya barlardan kaldırılmış herhangi bir kızla katılırsan büyük puan kaybedersin.

İkinize de derhal haksızlık yaparlar. Sana baba parası yiyen bir aylak, kıza da "orospu ve ucuz" damgasını içlerinden basarlar. Kadınlar her zamanki olağanüstü sezgileriyle, bu gizli yargılanma ve hızlı infazların farkına sende daha çabuk varır. Kızcağz bu şık ve zarif insanların hem çok beğenmiş, onların statüsünde olmak istemiş ama aynı zamanda nasıl ön-yargılı, içten pazarlıklı ve gaddar olabileceklerini de hissederek nefret etmiştir. Daha bir müddet bu şık insanlara, hem kendini satmaya çalışacak, hem de kendinden ve onlardan nefret ederek statü arayışını sürdürecektir.

Davetlerde yanındaki kadını "kadınım" diye değil de, senin görke-minin bir uzantısı, bir simgesi olarak taşı. Hoşluk, zerafet ve bir salon

kadını olabilme özellikleriyle sevgilin, dikkatleri üstünüze çevirtebil-meli ve herkesi sizlerden konuşturabilmeli.

Böyle kadınlar ise ya bu statüyle doğmuşlar ya da eksikliklerini çok zekice manevralarla gizleyebilenler arasından çıkar.

*

Seni uyarıyorum! Kadınların en zekileri "ne işe yaramaları gerektiğini" çok çabuk sezerler. Senin kadına bilinçsizce yüklediğin "benim görkem ve kudretimi artırsın" işlevini hemen kavrar ve uygularlar. Amaçları hem yatmalık, hem davetlik hem de evlenilecek kadın ol-maktır. Kullanayım derken ustaca kullanılan sen olursun.

Kadınların tümünün yılan olduğu özellikle kadınlar tarafından çok söylenir. Kadınlara, kadınların özel sohbetlerinde kendilerine yaklaştıkları-ndan çok daha saygılı yaklaşan biz erkeklere göre ise yılanlar cins cinstir. İçlerinde tamamen zararsız su yılanları, çayır yılanları olduğu kadar engerekler, çingiraklılar ve kobralar da vardır.

\$ şle: \$

Sevgililerinden ayrılırken uzun açıklamalarla özürler dileme:

- Seni çok seviyorum ama evliliğe hazır değilim - seni oyalamak istemiyorum,

- Ayrılalım ama yine birbirimizi görmeye devam edebiliriz. Geleceği düşünmeden gel "şu anı", "şimdi"yi yaşamayı öğrenelim seninle,

- Özgürlüğümü özledim. Biz birbirimize çok yapıştık. Bir müddet aşksız, bağısız, kadınsız ve sekssiz yaşamak istiyorum. Yalnızlığımı ihtiyacım var, gibi klişe lakırdılar etme. Daha başka kadınları becermek istediğin gerçeğini ise asla söyleme.

Sevdiği bir kadına sahip çıkmayı beceremeyen, sevmeyi ve sevil-meyi bilmeyen, bol bol düzüşmeyi çok ciddiye alırken, aşkı içinden alaya alan işadamı namzetleri gibi basmakalıp sözler edersen kendini

ele verirsin. Kadınların en akıllıları bu klişelerin ardına gizlenen erkekleri derhal sezerler ve küçük görmeye başlarlar. Birden gözlerinde bir zavallı hiç olursun. En doğrusu hiçbir şey açıklamamaktır. Dürüstlük her zaman iyi bir şey değildir. Niye kalp kıracaksın ki? Çek git o kadar.

Dikkat! Kadınlar, kendilerine hiçbir açıklama verilmediği, kandırılmaları için çaba dahi gösterilmediği böyle zamanlarda çok tehlikelidirler. Nazik ama kararlı olmalısın. Yine de dayak yiyebilirsin.

* * *

Sen de çok sinirlendin mi aynı şekilde sevgililerine vurmaya çekinme. Parmak uçları ile yanağa vurulan iki üç tane hızlı tokattan fazlasını atma.

Tokatı yer yemez büyük bir yaygara ile önce ağlarlar. Kapılar çarpılır, bavullar toplanır, arkadaşlara telefonlar edilir. Hiç merak etme. Kadınların sevdikleri erkekten yedikleri birkaç tokat daha sonra hoşlarına gider. Erkeğinin hırsını, tutkusunu, kıskançlığını yaşamalarının bir başka yoludur. Kadınların şikayet ettikleri, sevmedikleri adamdan yedikleri gerçek dayaklardır.

Sonra, kadınlar da sevdi mi fena döverler. İnsan bu yaşlarda çok dayak yer. Atmayı bildiğin gibi yemeyi de öğren. Yalnız, seni uyarıyorum, kadınlar hiçbir zaman iki üç ölçülü ve kontrollü tokatla yetinmezler. Vurmaya başladıklarında, ellerinin tahmin ettiğinden hem daha ağır hem de genellikle dolu olduğunu göreceksin. Artık Allah ne veriyse kalem, bardak, vazo ve hatta bir ütü dahi yüzünde patlayabilir.

Asla vuran kadına vurarak karşılık verilmez. Yatışmaları için muhakkak birkaç ciddi darbe almalısın. Yalnız vaziyet iyice kontrolden çıkarsa - fişteki ütünün, mumları yanan bir kandilin kafana atılması

gibi - sevgilinin kollarını tutmak veya ona sarılmak lazım gelebilir. Yok eğer yenilebilir bir dayağı gözün kesiyorsa... ye ve bekle. Böyle davranırsan ertesi güne bir şeyiniz kalmaz. (Tabii sevişen çiftler için konuşuyorum.) Bu tip dayaklaşmalar çok sık tekrarlanmamak şartıyla birbirlerini seven çiftlerde bir cins ön-sevişme sayılır.

Bir kadına henüz tokat atmamışsan onu seviyorum deme; seni dövmeyen kadının da sevdiğine inanma.

* * *

Toplum ve medeniyet denilen belaların neredeyse tek varoluş sebepleri, insanların duygularını ifade ediş biçimlerini kısıtlamaktır. Sokakta coşup dans etmek, birden boşalıp ağlamak, dizlere sarılarak yalvarmak ya ayıptır ya yasaktır. Pandik atmak da yasaktır; pandik atanı eşek sudan gelinceye kadar dövmek de yasaktır.

Küfreden, dövüşen, fırlayıp dans eden, ağlayan, hasretle sarılan, avazı çıktığı kadar bağırın, tokat atan, tokat yiyen bir insan olmamalı mıyız? Coşkulu olan ve coşkularını gösteren...

4E . . . '4E

"Bana bir tokat atanı kim olursa olsun, ne kadar seversem seveyim derhal terk ederdim" diyen kadınlar, ne sevmeyi ne de sevişmeyi bilirler; ne kendilerini ne de erkekleri tanırlar. Bu kadınlarla vakit kaybetme. Keşke biri onları tokat atacak kadar sevebilse veya keşke bir erkeğe saldırarak kadar dişileşebilseler.

Kadının iyisi her zaman biraz kancık olur.

4E . . . '4E

Forma viros neglecta decet.²⁰

(Erkeğe özentisizlik yaraşır)

Ben kadın olsam bakacağım en son erkekler "şık" erkekler olurdu.

Çoğu maalesef benim gibi düşünmese de, en zeki ve en dişi olanlarının bana hak verdiklerini biliyorum. Bir erkeğin erkeksi vasıflarını, yakışıklılığını cesaretini, mertliğini, kahkahalarını - en çabuk söndüren şey dış görünüşüne göstereceği dikkat ve özendir. Ve şıklık illa kos-tümle, kravatla olmaz. Siyah blucin üstüne siyah t-shirt giyen bir delikanlı Cerruti kostümler içindeki bir başkasından daha şık olabilir.

*

Erkek, dikkatini kendine çevirdiği an bir kadının gözünde düşmeye başlar. Ancak bilinçsizce yaşanan bir erkeklik çekicidir. Dış görünüş gibi sadece kadınları cazip yapan bir vasıf, erkekler tarafından fütursuzca harcanmalıdır.

*

Hırpani görünüş bugünlerde çok seksi zannediliyor. Doğalsa belki. Ama eğer "hırpaniliğe" de dikkat ve itina ile ayna önünde sağına soluna bakarak özel hergele aksesuarları seçerek hazırlanıyorsan, yine şık ve dolayısıyla yine itici sayılırsın. Bugünlerde çok moda olan Amerikalı inşaat işçileri gibi giyinmek doğal bir hırpanilik değildir; özentidir ve "özenen" erkekler küçülürler. Böyle giyinerek çekici olan birileri varsa, bu sadece sahici Amerikan inşaat işçileri olabilir.

Dünyanın en şık ve en seksi erkeklerini görmek istiyor musunuz? Kapalıçarşı'ya gidin ve halıcı, kuyumcu esnafını seyredin. Pantolonları, gömlekleri, ayakkabıları ve alçak taburelerde çay içiş stilleriyle buram buram erkek kokarlar. Sırf tahrik olmak için bu erkek labirentlerinde bir-iki saat yürüyen bir kız tanıyorum. Ben sapına kadar dişi diye ona derim.

Ben kadın olsam, sık erkekler kadar, beni baştan çıkartarak tavlamaya gayret eden erkeklere de hiçbir zaman "vermezdim". Buradaki sihirli kelime "gayret" tir. Kızısmaya başlayan kancıkların arkasından ayrılmayarak, durmadan yalanıp havlayan bir it kadar erkekliği aşığılayıcı bir görüntü olamaz.

Genç arkadaşım, asla tavlamaya çalışma.

Çok aptal veya çok akıllı (yani art niyetli) kadınlar hariç, hiç ama hiçbir kadın tavlansak baştan çıkarılamaz.

*

Çapkınlık sanatının teknikleri var, diyorlar.

Sanmıyorum. Çünkü kadınların çoğu bunları anında sezecek kadar akıllıdır. Ve eğer "teşne" iseler bu saçma tekniklere sadece tahammül ederler. Tüm doğada olduğu gibi, seçenler yalnızca kadınlardır.

Genç arkadaşım, kendini kendin gibi sergile o kadar.

Eğer beğenirlerse alırlar.

*

Ne kadar berbat birisi olursan ol, kendin gibi ol. Kendini acem pirinci diye satan kurtlu bulgurun kör alıcısı bile çıkmaz.

Kadınlara "mal" diyorlar. Asıl mal erkeklerdir. Farkında değiller.

* # #

Bir başka palavra daha:

"Kadın gölge gibidir - kaçarsan kovalar, kovalarsan kaçır."²¹

Her şeyi bilen, tekniğinden emin, sözde tecrübeli bir playboy ağzı..

Kovalarsan kaçır, doğru; ama kaçarsan da kesinlikle yalnız kalırsın. Onun için genç arkadaşım, biz anlı şanlı, afrah tafralı maçolara yaraşan, sağa sola koşuşturmak değil pazarlarda sergilenen karpuzlar gibi öylece durmak ve beklemektir.

Maalesef gerçek bu.

Bu dönemde "Aşk", "Gerçek Erotizm", "İlişki", "Yakınlaşma" gibi kaldırım psikolojisi lügatından kelimelerle işi sulandırmadan doya doya düzüşmen gerekir delikanlı.

Beş, on, yirmi yetmez.

Elliden, yüzden bahsediyorum.

Her türlü orospu, "One - night stand", en yakın arkadaşının sevgilisi, babanın sekreteri, annenin arkadaşları, yazlıktaki bütün komşular, genç hizmetçiler... Hiç farketmez...

Becermelisin.

Yalnız dikkat et. Bu kadınlardan hiçbiri sana aşık olmasın. Çünkü bu dönemde aşık bir kadın tam bir baş belasıdır. "Sana kalbini bir verenin artık vücudunun geriye kalan kısımlarından da bir türlü kurtulamazsın."²² Ortalıkta kadın kıtlığı yok. Akıllıysan aşık olacak ve olunabilecek tür kızlarla çıkma. Hoş, bu tür kızlar da senin gibi gençleri pek çekici ve makbul bulmazlar.

Neden mi?

Çünkü, bir kadını kendine deliler gibi aşık edebilmenin yolu çok iyi sevişebilmekten geçer ki, bu bir kadın için . . . 'dan başka bir şeydir. Şehvet, sevgi, saygı, korku ve tutku karışımı; muhteviyatı zor anlaşılan; tarifi imkansız ama kadınların bulduklarında hemen tanıdıkları bir lezzettir. Yirmi-otuz yaş arasındaki işadamları namzeti delikanlıların çoğunda ve her yaşın uslanmaz playboylarının istisnasız hiçbirinde bu tad yoktur. Genç et tazedir. Playboy'lar baştan çıkarıcıdır. Ama her ikisi de hamdırlar. Bu tür erkekler kadınların ancak tadımlık, gel-geç çerezleri olurlar. Oysa Gerçek Aşk bir ziyafet sofrasıdır. İşte bu yüzden kadınlar çapkın delikanlıları ve kart playboy'ları yatağa atıp düzerler ama (enayileri ve tecrübesizleri hariç) asla aşık olmazlar.

Bütün bunlar benim seslendiğim delikanlıların umurunda bile değildir. Onlar için düzüş düzüştür, o kadar. Fakat kendi durumunun farkına varmayan, baştan çıkarttığını zannederken bir güzel düzülen ve sıradaki kadının kimbilir hangi ruhsal durumunun o anlık tedavisi için kullanılan, yaşı otuzu geçmiş profesyonel playboylara çok acırım.

Playboylar ve Zamparalar

Genç işadami, yirmi-otuz yaş arası hızlı yaşa. Kimse bu yaşlarda hızlı bir gence playboy demez. Sen sadece bir delikanlısın. Otuz yaşın üzerinde hâlâ skor peşinde koşuşturan erkeklere playboy denilir ki, bu utanılacak bir sıfattır. Bu yaşlardan sonra bir erkekten, eğer hâlâ kadın düşünüyse (ki niye olmasın), bir playboy gibi değil de bir zampara gibi davranması beklenir.

Genç arkadaşım; yaşından sonra devam edeceğin kart playboyluk gibi, yaşından önce takınacağın genç bir zampara tarzı da sana hiç yakışmaz.

* * *

Playboylarla yatan kadınların en aptalları, bu acınacak budalalarının dış görünüşlerine, arabalarına, kılık kıyafetlerine vurulurlar. Daha az aptalları bir playboyun işi veya şöhreti; biraz daha akıllıcalar ise tahsili veya statüsü ile yatarlar. Ama akıllısı, aptalı, hiçbir kadın playboyumuzun kendisi - yani şahsiyetiyle yatmaz.

Zampara ise; bir kadını ya resmi orospularda olduğu gibi doğrudan para vererek elde eder ya da teknesiyle, tahsiliyle, sosyal statüsüyle değil de, şahsiyetiyle tavlalar. Üstelik bunu playboylar gibi her bacağına açan yelloz için yapmaz. Karşısına gerçekten yatmak isteyeceği bir kadın çıkınca yapar. Ve kadınlar için arzulanmak kadar tahrik edici bir şey yoktur. O zaman da yatılara, atlara ve magazin şöhretlerine zaten gerek kalmaz.

* * *

Zampara, Farsça kadın-sever anlamına gelir. Oysa playboyların kadınlardan aslında nefret ettiklerinden şüphelenilir. Üstelik playboy, hem boy, hem play sözcükleriyle çocukluğu çağrıştırır. Bu koca adamlar çocukluklarında bir yerde takılıp kalmış olmasınlar?

* * *

Playboyluk, her zaman bir şahsiyetin tamamının yerine geçen bir kelime olarak kullanılır. Orosu gibi. Kimse playboyluk sıfatı yakıştırılmış insanların başka sıfatları olup olmadığını merak etmez. Oysa zamparalık bir erkeği tanımlayan ikinci veya üçüncü sıfattır. "Kendisini hariciye vekiliyken tanıdım. Mükemmel Fransızca konuşan gerçek bir beyefendiydi. Çok da zamparaydı rahmetli" gibi. Oysa birisi için "playboy" denildi mi arkasından nedense pek bir şey eklenmez.

* * *

Zamparalığın bir ahlâkı vardır. Köklü kuralları çok az sayıda da olsa vazgeçilmez prensipleri vardır. İçlerinde en önemlisi, sevdiğin kadını aldatmamaktır. Buradaki sihirli kelime "sevdiğin" dir, yoksa herhangi bir kadın rahatlıkla hiçbir suçluluk ve değersizlik duygusu çekilmeden aldatılabilir. Verilmeyen bir söz bozulmaz. Oysa seviyorum demek, sadakat sözüdür. Bu yüzden zampara, bir başka kadınla beraber olmak isterse, bunu dürüstçe işin hemen başında sevdiği kadına açıklar ve ayrılırlar.

Playboy ise başımın tacı dediği sevgilisini veya karısını en ucuz kadınlarla ve en adi yalanlarla devamlı aldatır. Suçlu bir çocuk gibi yalan söyleyerek yaşamaya mahkumdur.

Belki de hiçbir zaman sevmediğinden, sevmeyi bilmediğinden...

* * *

Zampara bir erkek bir ömür boyu bir tek kadını da sevebilir. Bir tek kadının zamparası olan erkeklere çok imrenirim. Beyinleri pazara çıkarsalar, herkes yine kendi beynini seçermiş ama erkeklik organ-

lanını pazara çıkarsalar ben böyle bir erkeğini seçerdim. Zampara, sadece kadın sevmek demektir. Sayısı farketmez. Önemi yoktur. Bir playboy için böyle bir şey söylenebilir mi? O, Mozart'ın Don Juan'ı gibi işi listelere dökmüştür - İtalya'da 642, Almanya'da 231, Fransa'da 100, Türkiye'de 91 gibi.

Zamparalar yaşadıkları aşkların sayısını, süresini ve kalitelerini gözler önüne serecek ve bununla övünecek kadar küçülselerdi, medyadaki "playboyluk" mitolojisi ve onun sahte tanrıları insan içine çıkmazlardı.

* *

Seks, ihtişamın ta kendisidir.

Bir bedenden alınabilecek tüm hazlar sekste bulunur.

Tat, koku, temas, coşku, müzik, her şey...

Her yattıkları yeni kadınla bir defa daha otuzbir çeken playboylar ise, bu ihtişamın yanına yaklaşamazlar ve kendi yalnızlıklarını becerdikleri kadınların sayısıyla ölçerler.

Playboy, istesin istemesin, seksten zevk alsın veya almasın, daima yeni yeni kadınlara muhtaçtır. Kendinin tamamen yabancı bir tarafını, bir büyük boşluğunu seksle doldurmaya çalışır ki - alkolizm gibi bir şeydir. İçtikçe de boşluk dolacağına derinleşir.

*

Playboyların türlü türlü yüzleri vardır. Görkemli ve snob'lar... tatil köylerinin animatörleri gibi hafif meşrep ve gırgır çocuklar... Gizemli ve esrarengiz havadakiler... "Cool" takılanlar... aslında playboy olmadığı iddia edenler ... gibi. Her tip değişik bir kadına hitab eder. Dikkat edilirse playboyların yattıkları kızlar arasında ilginç benzeşmeler göze çarpar. Tatil köylerinin animatörlerini beğenen kızlar, kusursuz ve tutarlı bir mükemmelliği oynayan Görkem Playboylarına pek bakmazlar. Entel kızlar da animatörleri şarlatan bulurlar. Bu eşleşme

kalıplarını gayet iyi sezen playboy lar, ne kadar hoşlarına giderse gitsin alıştıklarından apayrı bir tarz kadın karşısında bocalarlar. Kendi sat-tıkları nın hiçbir değ er ifade etmediği bir pazarda, kendilerini çı rıl-çıplak ve savunmasız bulurlar. Kaçarlar. Oysa bu zıtlıklar zampara bir erkeği kışkırtır. Canlandırır.

Bu iş lere bir paye vermek gerekirse, çirkin suratına, kocaman gö-beğine, beş parasız cüzdanına rağmen istediği kadını elde edebilene aferin demek lazımdır. Şahsiyetinden başka hiçbir şeyini satılığa çı-karmadan hoşlandığın bir kadını elde etmek, genç arkadaşım, yürek ister. Herkesin peşinden koştuğu cazip bir kadını kariyerinle, çiftli-ğinle, yatınla veya şöhretinle değil de şahsiyetinle tahrik et de bir görelim.

* * *

Geçenlerde her gecesi dolu olan bir kız arkadaşım, yeni gençlerin hep paralarıyla hava attıklarından şikayet ediyordu. Sanki böyle hava atan playboylardan başka bir adamla beraber olabilmeyi becerebi-lecekmiş gibi!

Hem kendini her gece satıp hem de şikayet etmek!

Nasıl orospuların müşterileri orospulardan her zaman daha ilgi çekiciyse biraz da playboylarımızın müşterilerine bakmak lazım.

* * *

Son söz: Kadınlar, eğer gerçekten masum, tecrübesiz, saf ve bakir bir delikanlı ile yatmak istiyorsanız, bu iş için skoru yüzleri geçmiş herhangi bir kart playboydan daha iyisini bulamazsınız.

Orospular

Bu kadınlar gerçekten aziz yaratıklardır. Allah'ın müstesna ve sevgili kullarıdır. Erkeklerin herkesten gizledikleri gözbebekleridir. Başkalarının önünde onları hırpalar, yargılar ve aşağılarlar. Ama siz bir de onları başbaşa kaldıklarında görün. Kimisi korkudan tir tir titrer; kimisi saçını başını okşatır; kimisi uzun uzun dudaklarından öper; ayaklar altında kendini ezdirir. Erkeklerin o korkutucu erkeklikleri kerhanenin kapısında biter. Zavallı, ürkek ve muhtaç yaratıklar olurlar.

*

Bir orospunun; bir inşaat işçisi, bir avukat veya köşe yazarından ne farkı olabilir? Hepimiz vücudumuzun bir kısmını satarak geçiniyoruz. Kimimiz kollarımızı, kimimiz beynimizi, kimimiz bedenimizi...

* * *

Üstelik ben bir şeyimi satacaksam, bedenimi satmayı bir çoklarının yaptığı gibi beynimi, düşüncelerimi veya ruhumu satmaya tercih ederim. Orospu; bir insanda bulunan belki en değersiz uzvu satmakla hepimizden daha iyi bir ticaret yapmaktadır.

Genç arkadaşım; sana yaşamının her döneminde orospularla birlikte olmanı tavsiye ediyorum. Çoğu işadammın ve her istediği kadını nasıl olsa elde edebilir dediğimiz bir çok sanatçının, şarkıcı, aktör ve yazarların da gizli tesellileri, en büyük sırları ve son çareleri her zaman orospular olmuştur. Hele 45 yaşlarında gireceğin ve tekrar birilerine sırlıslam aşık olacağın orta yaş krizlerine kadar karını aldatmanın en rahat, hesaplı ve güvenli şekli yurt dışı iş seyahatlerinde beraber olabileceğin yüksek kaliteli ve son derece "klas" orospulardır.

Bu profesyoneller dedikodu etmezler, etrafta konuşmazlar, evlere telefon açıp kimseyi rahatsız etmezler. Yol yordam bilen, onurlu, dünya görmüş insanlardır.

Tanıdığım orospulardan hiçbiri bana "orostopolluk" yapmadı.

Sadece bir erkeğe evlilikle bağlı olan sosyete kadınları, daha serbest çalışan namuslu meslektaşlarıyla kıyas edilemeyecek kadar bayağı, içten pazarlıklı, iğrenç ve tehlikeli olabilirler.

İyi Seks

İnsanlığın mülkiyet hakkı kadar eski bir saplantısı ve yanılgısı da, iyi sevişmenin teknikleri olduğu varsayımdır. Eski Yunandan beri tasvir edilen aerobik hareketler, gereğince tahrik olmamış bedenlerin acınası çaresizliklerini gizlemek için kullanılır. Gerçekten tahrik olmuş bir beyin ve bedenin böyle şeylerle uğraşmaya vakti olmaz.

* * #

En iyi teknik, tahriktir.

* * *

İyi seks yoktur. İyi ilişki vardır.

* * *

İlişki denilince de herkesin aklına uzun vadeli sevgililer veya eşler gelir. Halbuki çoğu zaman beş dakika önce karşılaştığın bir yabancı ile ilişkinde, beş senelik sevgilinle olduğundan çok daha fazla kendini yaşayabilirsin.

"Yabancı"nın dayanılmaz cazibesi de işte budur.

* * *

İşadamları ve eşleri, ilişkilerinin süresi uzadıkça kendilerinden uzaklaşırlar. Karşılıklı bağımlılışmalar, statü, başarı ve şöhret gibi sosyal imajların korunması, beyaz yalanlara ve maskelere her geçen gün daha fazla ihtiyaç duyulmasına sebep olur. Çiftler kendi gerçek benliklerinden, en temel arzu ve taleplerinden koparlar. Onun için hiçbir geçmişi ve geleceği olmayan tamamen "risksiz" bir yabancı ile ancak kendilerini yaşıyor hissederler. Gerçek benliklerinin bütün bastırılmış "pislikleri" beş dakika içinde patlayıverir.

İyi sevişenler yani sevişmekten haz duyanlar, sadece kendilerini düşünüp karşısındakileri bir mal veya bir kurban gibi görenlerdir. Yatakta asla kendinden başkasını düşünme. Hele kollarının arasındaki kadını, hiç. Sadece kendi lezzetinin peşine düşersen şehvetle uyarılırsın. Ve bir kadın için de bütün haşmetiyle uyarılmış bir vücuttan daha tahrik edici bir şey olamaz.

Bu işler için egoist olman yetmez. Egoistin Allah'ı bir sapık ve pis bir hergele olmalısın.

Yatakta kadının iyisi orospu; erkeğin iyisi ise sapık olur.

* * *

Onu sevicecek küçük bir kız çocuğu veya tapılacak bir tanrıça gibi değil de, yenilecek bir yemek gibi görmelisin.

* * *

Pis herif!...

Yatakta bir kadının sana yapacağı en büyük iltifat budur - Pis Herif!

* * *

Genç işadami, eğer kendini bütün bunları hiçbir zaman yaşayamayacak kadar utangaç buluyorsan, çok şanslısın dostum. Çünkü kadınlar, senin gibi bastırılmış cinsellikleri olan, ama parıldayan gözleri ile açık kapılar bırakan utangaç erkekleri baştan çıkarmaya bayılırlar. Kadınlara itici gelen, onları baştan çıkartacağından çok emin gözükten, Snob'lar, "Cool" lar ve kendine çok güvenen sözde görkemlilerdir.

Örtülmüş bir cinsellik tahrik eder. Kışkırtır. İnsana kapağı kaldırma hevesi getirir. Kapağını çoktan kaldırıp atmış, "kendi özgür ve rahat cinsel kimlikleriyle" yaşayanlar lezzetsiz olurlar.

* * *

Eşit olmayanların arasındaki ilişkiler de tahrik edicidir. Kadın ve erkek cinsel fantazilerinin çoğu bu farklılıklar üzerine kurulur - yaşlı adamla küçük bir kız çocuğu, tecrübeli bir kadınla ergenliğe yeni giren bir oğlan, işgal askerleri ile köylü kızlar, evsahibi-kiracı gibi.

İşadamına mükemmel uyar bu fantaziler.

Aynı hayvan sürülerinde olduğu gibi, fiziksel egemenliği ellerine geçirenler, cinsel egemenliği de ellerine geçirirler. Siyasi ve ekonomik güç, aynı zamanda daha çok seks demektir. Baskın Adam, Egemen Kişi, Büyük Patron veya Sürünün Birinci İti en çekici erkektir.

* * *

Feministlerin radikalleri, bu tür fantezilerin çok sıkça kullanıldığı porno filmlerinin yapım ve satışının yasaklanmasına taraftarlar. Neden?

Çünkü kadınlar mal gibi gösteriliyormuş?

Neden olmasın? Bunun böyle olmasından sadece yatakla sınırlı kalması şartıyla hoşlanan o kadar çok kadın var ki....

Sonra, homoseksüel pornolarına ne demeli? Erkeklerin, diğer erkekler tarafından aşağılanmalarının en iğrenci oradadır.

En önemlisi, porno filmleri mastürbasyon için kullanan kadınlar ne olacak? Feministlerin, bu kadınların hayallerine hizmet edecek yepyeni tür pornolar üretilmesini teşvik ederek, bu işi erkeklerin tekelinden almak yerine yasaklamaya çalışmalarını anlamak mümkün değil. Hele kaliteli mastürbasyonlara en çok onların ihtiyacı olduğunu düşünürsek...

Sevişirken kurduğumuz fantazilerin, bir iyi bir de kötü cinsleri vardır. Kötüsünde; seviştiğimizi bir başkası olarak hayal ederiz. İyi-

sinde ise; hayal edilen senaryonun oyuncularını yine bizler oluruz. Yazlık kirayı ödeyemeyip ev sahibi ile sevişmeye zorlanan o genç kadın, benim sevgilimden başkası değildir.

Ben de onun ev sahibiyim.

İnsanoğlunun en önemli cinsel organı tenidir. Hayvanların çoğunun, örneğin köpeklerin ise burunlarıdır. Koku alma melekeleri uyuşturulmuş bir köpeği asla heyecanlandıramazsınız.

Bizler ise; aslında cinsel organlarımızla değil ellerimizi, avuçlarımızı, boynumuzu dizlerimizin arkasını ve dilimizi kaplayan tenimizle sevişiriz. Çıplak ve yumuşak bir cilt, insanoğlunun kolektif bilinç altındaki ortak fetişidir. Temassız aşk olmaz ve iyi seks cinsel organların değil, tenlerin teması ve uyuşması ile olur. Onun için ancak gerçekten aşık olduğumuz insana sarılıp uyuyabiliriz.

* * *

Cinsi çekicilik cinsler arası zıtlıklardır. Anneannem "keller bitirim olur" derdi. Niye? Çünkü sadece erkekler kel olabilir. Ruj sürerek dudaklarını kalın ve kırmızı gösteren kadınlar daha çekici olurlar. Niye? Çünkü sadece kadınların dudakları sevişirken kan basması sonucu kızarır. Erkeklerde bu yoktur. Her ikisinde de olsaydı, kadınlar bu zıtlığı öne çıkartarak çekicilik kazanamazlardı.

* * *

Bir sevgilimiz için muhteşem bir "lover", bir diğeri için ise beceriksiz ve zavallının teki olabiliriz. Genç dostum, sen, seni gerçekten uyuracak sevgilini bekle. Çünkü bu beklemeye değer. Unutma, otuz yaşına kadar yapılan çapkınlıklar gerçek erotik aşkı bulmak umuduydu, ondan sonrakiler ise bulamamanın umutsuzluğuyla yapılır.

Ve İktidarsızlık

Erkeklerin, özellikle de otuz yaşını geçmiş profesyonel playboyların sık sık yaşadıkları bir geçici iktidarsızlık dertleri vardır ki; anlı şanlı çapkınlarımızın en büyük korkuları ve Achille topuklarıdır. Sırf bu kaygı yüzünden çapkınlığı bırakıp, evliliğin sözde 'sakin limanlarına' sığınanlar vardır.

Geçici veya kalıcı iktidarsızlığa;, gösterişe, sükseye, imaja önem veren hırslı ve çalımli işadamlarında sık rastlanır. Normaldir - bu kadar gerginliğe, yüklere ve maskelere dayanamayan ufaklığın arada sırada kontak yapması... Bu balon zaten bir yerden patlayacaktı genç dostum. Hiç ufaklığına kızma - onun iktidarsızlığı sahici değildir - senin kendini her yerde Büyük Playboy; Büyük İşadamı diye satıp duruyor olmana isyan ediyor.

Mecbur mu, sırf senin o kahrolası imajın için ona buna devamlı kalksın?

Çok şişirilen her şeyin, mesela egoların ve imajların, patlamamak için iki cins sigortaya ihtiyaçları vardır. Birincisi, bir çeşit kontak sistemidir. Cinsel iktidarsızlıklar, aniden boşanan terler, garip korkular, tekrarlanan kabuslar gibi. Bunlar aşırı yüklenmelerin ön haber-cileridir.

Bu şekilde arada bir kontakların atması, aslında sistemin bütünü-nü korur. İkinci sigorta sistemi ise sübaplardır. Sunset Boulevard'da bir fahişeye BMW'sinde oral seks yaptırırken yakalanan ve daha önce-leri medyada dünyalar güzeli sevgilisiyle örnek çiftleri oynayan yakışıklı İngiliz aktörünün sübapları gayet iyi çalışmaktaydı. Medyada cici çiftleri oynamanın dayanılmaz baskısını, yani fazla gelen istimi, bir fahişenin ağzına boşaltırken yakalanması sadece bir talihsizliktir.

Genç dostum; büyük işadamlığı gibi gerçek hedeflere yönelebilen için, bu çapkınlık döneminin hakkını vererek yaşamalı ve bitirmelisin. Delikanlılık yıllarının sonlarına, yani otuzuna doğru, bir iki "ciddi" ilişki yaşayacaksın. Aşık olacaksın veya olduğunu zannedeceksin. Büyük bir ihtimal bir müddet aynı evde yaşayacaksınız. Bu yarı evlilik gibi bir şeydir.

Sahte Aşklar

Aşk bir hastalıktır. Geçici bir deliliktir. Sakın bunu unutma. Aşık olursan hemen düzüş.

Olmadı sık sık düzüş.

Yine de geçmediyse, gerçekten hastasın demektir.

Bir sene sonra yavaş yavaş iyileşmeye başlarsan, ikinci senenin sonunda tamamen toparlanırsın. Aşk ne işe yarıyor dersen, işte bu işe yarıyor genç dostum. Aşk, doğanın zar atıp dururken tesadüfen bulduğu ve insanlara pek uygun düşmüş bir kandırmacasıdır.

*

İnsan yavrusunun, kendini idare edebilecek yaşa gelene kadar diğer hayvan yavrularından daha çok bakıma ihtiyacı vardır. Bu süreç sırasında bir annenin yanında, onu devamlı koruyacak ve kollayacak bir erkeğin olması gerekir. Peki bir erkeği bir kadına bu kadar uzun süre bağlayan şey nedir? Sırf seks dürtüsü yeter mi? Yeterli bile olsa, kahramanımız herhangi bir kadına değil de niye çocuğunun annesi olan o kadına bu dürtüyü duysun? Daha güçlü bir bağ gerekir. Sağlam bir kimya.

İşte sana aşk.

Bir milyon yılın evrimini onbin senede değiştiremeyiz ki...

*

Köklerinin sadece basit bir biyolojik ihtiyaca dayandığı aşk, muhteşem bir rüyadır.

Gerçek aşk nedir? Nasıl başlar? Nasıl yaşanır? Bilemem. Bilsen de anlatamam. Çünkü aşk ancak satır aralarında bulunur.

* * *

Öptüğüm zaman koklaya koklaya ve yüzlerce defa öperdim.

Her akşam başımı onun saçlarının arasına gömüp, göğüslerini tutarak uyurdum.

Vücutlarımız uyurken elbise çıtçıtları, kek kapları gibi birbirine geçerdi.

Sabahları güneş gibi uyanırdı.

Her an elini orama atar ve onu sevip sevmediğimi en güvenilir kaynaktan kontrol ederdi...

Sadece onun elini - ayağını beğenirdim.

Tuvalette çişinin sesini duyduğum zaman kahkahalarla gülerdik.

Bir tabağa koyup önüme getirse, o daracık kıcından çıkmış küçük boklarını hemen yerdim.

Her yerde ama her yerde çok eğlenirdik. Kayseri, Tokat, Divriği... Elele, kahkahalarla bütün gün dolaşırdık ve nerede olduğumuz aklımızın ucuna gelmezdi.

Bir sokak köpeğini dahi beni severken kullandığı tonlamalarla sevsen, sinirimden kudururdum. Tokatlayıp canını yakmak isterdim.

Ondan ayrı bir yere giderken onu ufaltıp küçük cebime koyarak yanımda götürmek isterdim.

Şık bir davette karşı masadan, aptal bir lokantada tuvaletten -nerede olursa olsun -onu ne zaman bana doğru yürürken görsem yüreğim kabarırdı.

Onu bir su perisine, bahar dalına, parmak kıza, porselenlere, pırzolalara, can eriklerine benzetirdim.

* * *

Bu rüya bir gün biter, bu dünya yıkılır ve her şeyin elinden gider. Tutmaya çalışırsan daha çabuk kaybedersin. Bitmeyen aşk, aşk değildir. Birden başlayan büyü -kıymetini hiç bilmeden- farkına bile varılmadan yine kendiliğinden biter. Bizim dışımızdadır herşey.

Küllerinden kendini yeniden yaratırsın ve yoluna devam edersin.

Gerçek aşk belki böyle bir şeydir. Bilemem.

Ama ya sahtesi... İşte bu konuda sen de benim yaşına geldiğinde uzman olacaksın. Çünkü büyüme yolunda genç bir işadammın muhakak bir iki skoru bulunur.

Sahte aşklar birbirlerine çok yakışırlar. Beyaz atlı prensler ve kuğu gibi prensesler bir araya gelmişlerdir. Dış görünüşlerinde, sosyal hırslarında, statü karşısındaki tavırlarında, en derin ihtiyaçları ve en gizli kaygılarında birbirlerini çağrıştırırlar.²³ Gerçek aşklarda bulunan zıtlasmalar ve bu zıtlasmaların aşkı zenginleştirmesi, sahtelerinde görülmez. Sahte bir aşkın başında ne idiysen, sonunda da o'sundur. Gerçek aşkta ise bambaşka biri. Aşk adamı değiştirir-yegâne kalıcı yanı da budur.

Sahte aşklar bir işe yarayan aşklardır. Kullanma ve işlev üzerine kurulurlar. Kız yirmibeş yaşına gelmiştir. Ailesinden aldığı terbiye ve sosyal baskılar onu iyi bir evliliğe zorlar. Karşısına yakışıklı, zengin veya zengin olma yolunda, tahsilli ve sosyal statüsü yüksek biri çıkınca aşık olmak kolaylaşır. Bu kadının erkeği de müstakbel karısını güzel, havalı, esprili, Fransızca bilen, bütün arkadaşlarının seveceği, çok iyi yemek yapan, dekorasyondan anlayan halleri ile sever. "Tam aradıklarını" bulmuşlardır. Sosyetenin dayattığı şablonlar birbirlerine uymuş ve "başarılı bir iş" yapılmıştır. Nişanlıların aileleri çok mutlu olurlar.

* * *

Sahte aşklar ihtiyaç, bağımlılık ve beğeni; gerçekleri ise şehvet ve güven üstüne kurulur.

Güven; mutlak dürüstlük, açıklık, sahicilik ve cesaretle gelir.

Peki, şehvet ne ile gelir?

İşte bu bilinmez.

Tanrıların bir hediyesidir.
İnsan güven kazanmak için dürüst ve açık olmaya gayret edebilir,
ama şehvet gayretle de gelmez.
Kaderdir. Kısmettir. Şanstır.

Sahte aşkların temeli ihtiyaçlar ve bağımlılıklardır. Böyle sevgililerin bütün hayat bağlan birbirleridir. Birbirlerine dolanır; birbirlerini emer; ve sadece birbirlerinden beslenirler. Bu ilişkiler sürerken sıkıcıdır, biterken iğrençtir, bittikten sonra da hiç hatırlanmazlar. Hatta bazıları bir türlü bitemezler. Ayrılıp ayrılıp beraber olurlar. Tekrar ayrılırlar. Sonra yalnızlığa dayanamayıp yine birbirlerinin üzerine atarlar. Emme, emişme devam eder. Seyredenlere fenalıklar gelir. Ta ki çiftlerden biri bir başka sahteye "transfer oluncaya kadar..."²⁴

Gerçek aşklar ise, ne kadar onurlu başlar, sürer ve ne kadar onurlu biterler.

* * *

Sahteler hep aşklarından bahsederler. Ortada bir büyü var sanılır ve devamlı o büyü dile getirilir:

"Beraber ne kadar iyiyiz!"

Halbuki gerçek aşklar birbirlerinin kıymetini hiç bilmezler. Beraber geçirilen o muhteşem zaman hiç bitmeyecekmiş gibi yaşanır.

Nasıl olsa hep sürecek bir güzelliğin anımsanacak ne özelliği olabilir ki?

Fark edilen bir şey büyü olamaz.

* * *

Genç dostum, bir işadamı isen bu sahteleri yaşayacaksın. Yaşa! Sonunda ölüm yok.

(Sadece yaşayamamanın sonunda galiba ölüm var.)

Ve Sonunda Karın

Aşıkken sakın evlenme. Bekle, iyileş ve kararını ver. Sarhoşların, delilerin ve çocukların yaptıkları mukavelelerin geçerli sayılmaması gibi, aşıkların evlilik sözleşmelerinin de hukuken geçerli olmaması gerekir. Maalesef hukukta henüz "aşk" anormal bir durum olarak kabul edilmiyor.

* * *

Gerçek aşklar bitmeyi bilen aşklar olduğuna göre, insanlar ya hep sahte aşklarıyla evleniyorlar ya da evlenerek gerçek olanı öldürüyorlar.

* * *

Hayatta hukuken seni en çok köşeye sıkıştıracak kontrat, evliliktir. Bırak işin manevi zorluklarını, sadece mantıklı bir işadamı gibi düşünmek bile evlilikten caymak için yeterli sebeptir.

* * *

Toplum, insanı önce okula, sonra kışlaya, sonra bir işe ve en sonunda da muhakkak evliliğe tıkar. Bunların hepsine sırasıyla isyan edilir-boyun eğilir- ve alışılır. Bir çok insanın da yaşamdan anladığı budur-alışabilmek, katlanabilmek, idare etmek.

* * *

Akıllı bir komşum (büyük işadamlarımızdan), evleneceğim kadında en çok dikkat etmem gereken şeyin, onun boşanırken nasıl davranacağını kestirebilmek olduğunu söylemişti. Ona göre kendi ayakları üstünde durmaya alışmış kadınlardan boşanmak daha kolaymış.

Bilmem belki...

Yine de insanın bir işe girerken çıkış maliyetlerini de hesaplama-sını doğru buluyorum.

İşadamı her yerde işadamıdır. Severken de sevişirken de... Evlenirken de boşanırken de...

Genç işadamı; varsayalım ki evlenmeyi düşündüğün kadın, gün geldiğinde senden vakarla boşanacak nitelikte bir kadındır. Yeter mi?

Yetmez. Senin o boğucu, tekdüze, sıkıcı sosyal hayatını taşıyabilecek mi? Her davet, her açılış bir iştir. Bunun farkında mı? Yorulduğun zaman sosyalleşme işini ortağın olarak yüksünmeden üzerine alacak mı? Senin gibi yalancı ve ikiyüzlü olabilme becerileri var mı?

Samimi, dürüst ve açık olduğuna inandırarak mı herkesi kandırıyor yoksa öbür yüzünü çok çabuk mu ele veriyor?

* * *

Karımı seçerken önce kendini, (yani işini) sonra çocuklarını en son-ra da ikinizi düşün.

Çocuklar konusu biraz hassastır. Standart bir anneliği sende bu para olduktan sonra her anne yapar. Çocuklar, benim bildiğim, yiyecek ve su buldukça büyürler. Önemli olan onlara kendileri olabilme özgürlüğünü verebilmektir.

Ama sen hiç endişe etme. Armut dibine düşer. Hepsi senin gibi olacak. "Niye benim çocuklarım piyanist, bilim adamı, genetik mühendisi olmuyorlar" diye üzülme. Nasıl olsunlar ki? Modelleri sensin. Hepsi ya işadamı ya da işadamı karısı olacaklar. Tabii ki kendilerine has "renkleri" de olacak. Örneğin kızın, hem işadamı karısı, hem de bir dergide yazar olabilir.

Her çağda "in" ve "modern" ne ise, çağın en iyi eğitimini alan asilzade çocukları kendilerine sunulan "ne olmaları gerektiğinin değişik kalıpları" arasından en akıllı seçimleri yaparlar.

Topluma faydalı vatandaşlar ile ehil yığınların üstün bireylerini yetiştiren okulların da amacı budur. Bu okulları da zaten sen kuruyor ve yönetiyorsun. Çocuklar artık hiçbir şekilde senden ve senin cendere gibi kalıplarından sıyrılamazlar. Üstelik senin gibi bir babaya, hele bu devirde, "yahu bir tane de işadamı eksik olsun" denir mi?

*

Her ne kadar modelleri sen olsan da, gerçek işadamlığı kalımsal değildir. Veliahtlar babalarının işlerini devam ettiriyor gibi gözüktürler. Oysa bir çoğu, babalarından kalan dolarları veya net serveti senede % 6 - % 7 gibi bir faizle işleterek bir gelir elde etmek yerine, aynı geliri hatta daha azını ofislerde, davetlerde hava basarak sözde kazanıyor göründükleri için çok başarılı sayılıyorlar.

Aynı varlığı yaşlı bir teyzeye teslim etseniz, o da gidip bu paraları Karayip Adalarındaki herhangi bir bankaya yatırarak, Salı Pazarındaki alışverişine geri dönse, bu TUSİAD üyesi genç veliahtların kazandığından muhtemelen daha yüksek bir kâr elde eder.

Hem de tamamen risksiz, vergisiz ve gürültüsüz.

*

İşadamlığının kalımsal olduğunu zanneden babaların en büyük yanılgıları da buradadır. Bu yanılgıyla da, hem çocuklarının -ararlarsa belki bulabilecekleri- kendi gerçek hayat bağlarını tehlikeye atıyorlar, hem de kendilerinin gerçek işadamlığı becerileriyle iğne ile kuyu kazarak yarattıkları muhteşem servetlerinin geleceğini...

Aldatma-Aldatılma, Yalan ve Dolan

İnsanoğlu nerede bir güzelliği, bir ideali, bir değeri mutlaklaştırır-
sa, hemen orada o değerin tam tersinin de doğmasına sebep olur. Va-
tanın kutsallaştırıldığı yerde vatan hainleri, "tamamen özgürsünüz"
denildiği anda zorbalığın ve vahşetin en kötüsü, "herşeyimle sana gü-
veniyorum" denildiği anda da sırttan bıçaklamalar gelir.

* * *

"Ömrünüzün sonuna kadar birbirinize sadık kalacaksınız" şeklinde
kesinleştirilmiş evliliklerden de sonunda çıksa çıksa aldatma çıkar. Bir
değeri öldürmenin en kolay ve çabuk yolu onu "Mutlaka" haline
getirmektir.

"Vatanı her ne pahasına olursa olsun böldürmeyeceksiniz"

Böyle bir vatanın bölünme şansı; vatani, bu şekilde mutlaklaştır-
mayanların vatanlarının bölünme şansından daha yüksektir.

* * *

Klasik evlilikler de çiftleri öyle bir cendereye almıştır ki, aldat-
mamak mümkün değildir. Bence aldatmayı ve aldatılmayı peşinen ka-
bul etmeyenlerin evlenmemesi gerekir.

* * *

Sadakati iste-alamazsın.

Bırak-belki alabilirsin.

Sadakat konusunda katı prensipleri olanlar daha çok aldatılırlar.
Ve bunu da hak ederler.

Genç bir işadımı ile evlenen medyatik bir kızımız "ben onun so-
nuncusuyum; o benim ilkim ve sonuncum" diye demeç vermişti. Bu

"Mutlak Sadakat" masalında oysa bir tek mutlaka vardır: Mutlaka biriniz gününüzü göreceksiniz.

*** * ***

Karım seçerken "bu benden nasıl boşanır?" sorusunu düşündüğün gibi, "bu beni nasıl aldatır?" sorusunu da düşün. Gider sokaktan geçene mi verir (bu iyisi), yoksa en yakın arkadaşına mı verir? (bu kötüsü) yoksa senin gibi sadece yurt dışında mı yapar? (bu en iyisi)

Kadın vardır; sevgilisini her gece birlikte paylaştığınız evlilik yatağına sokar ki, böyle bir kariya orospu demek orospulara ağır hakaret olur. Yere yatırıp odunla enine boyuna vurarak dövmek lazımdır.

Kadın vardır; yattığı herifi birlikte verdiğiniz davete çağırır ve sen hariç davetteki herkesin durumu bildiğini bilir. Dövmeye bile değmez. Böyle bir kadına karım dediğin için asıl odunla dövülmesi gereken sensin.

Kadın vardır; "artık yatakta senden sıkılmaya başladım, seni aldatabilirim" der. Böyle bir kadın alnından öpülür. Hatta insanın aşkı yeniden kabırır.

*** * ***

Yatağın içinde kadının iyisi orospu olur; erkeğin iyisi ise sapık. Dışında her ikisine "mertlik" yakışır.

*** * ***

Sevgilin veya karın sana nasıl gelmişse, senden öyle gidecektir. Bir başkasının yatağından sana geleni, gün gelir, sen bir başkasının yatağında bulursun.

Aldatma meseleleri üç kişi arasında kalırsa daha kolay toparlanırsen, o ve sevgilisi. Bir ilişkiyi tamir edilemez, geriye dönülemez hale getirmenin en kısa yolu, işe başkalarını bulaştırmaktır.

* * *

Erkeklerin ihanetleri arasında şüphesiz en şerefsizce yapılanları, iş arkadaşlarının veya dostlarının kanlarıyla olanlarıdır. Böylelerini aranızdan derhal aforoz edin. Çünkü, onlar erkekler arasındaki ilk ve en temel kontrat olan "Av Kontratı"nı ihlal etmişlerdir. Bu bir milyon yıllık kontrata göre, başarılı bir av için birlikte çalışmaya ve yaşamaya mecbur ve muhtaç olan erkekler, geride bırakılan arkadaş karılarını avdan sıvışarak gizlice düzmezler.

Erkeklerin "acaba geride neler oluyor" diye düşünüp şüphelenmesi, sürekle avını güçleştirir ve avcılarının avı değil birbirlerini kovalamalarına sebep olur.

*

Tevrat'ın On Emrinde "düzüşme" demez - "komşunun karısına bakma" der.

En büyük yalancılar, her şeyi ile sana bağımlı, bütün mutluluk ve varoluş nedenini sana yüklemiş, seni her şeyden çok seven ve yaşamak için sevmeye mecbur olanlar arasından çıkar. Çünkü doğruluk ve dürüstlikle tehlikeye atılan onlar için hayatın tüm anlamıdır. Sana mecbur olan, yalana da mecburdur.

" Sen benim her şeyim olmasan,
seni bu kadar sevmesem yahut,
sana hiç yalan söyler miydim, sevgilim?"

Kaybetme korkusu ilk yalanı söyler.

*

Beyaz yalanlar karaların habercisidir.

Korkuyla söylenmiş o masum ve affedilir ilk yalan, zamanla ihanetlerin en acı verenine dönüşür.

Sevdiğinin tüm mutluluğunu, bir yalan üstüne kurmaya çalıştığını seyreterek aldatmaya devam etmek, gözünün içine baka baka yalanı aylarca sürdürmek düpedüz alçaklıktır. Yalanı söylemek başka yalanı sürdürmek çok başkadır. Gerçek ihanet orda başlar. Ne garip, bir araba çalmak hapislik suçtur da, birinin (hele sevgilim dediğinin) yıllarını çalmak suç değildir.

Neden?

Çünkü kanunları, aldatılan hassas sevgililer değil, mülk sahipleri koymuştur.

* * *

Hayatta insanın yüzü sadece sevdiklerine yalan söylerken kızarmak.

* * *

Sevgilinin yalanları üstüne inşa edilmiş bir yaşam, ne kadar pırıltılı sahnelerle, mutluluk küpleri ve elciliklerle dolu olsa dahi neticede enayice yaşanmıştır. Yalanların ortaya çıkması ile bir büyük yangının fotoğraf albümlerinin üzerinden geçmesi gibi, insanın seneleri uçup gider. Hayatın birden içi boşalır. Anlam kaybolur. Kaset geriye doğru silinmeye başlar. Leke yayılır.

Yalanın ortaya çıkmasında, bilmek ve sezmek aynı kapıya çıkar. Sezgi, kanıt istemez ve güven; bilerek veya sezerek bir kere kaybolursa, hayal gücü çalışmaya başlar. Şüphe insanı kemirir. Ondan sonrası... eleştiri, şikayet, dırdır ve bitmek tükenmek bilmeyen ima, dokunduruş ve sitemlerdir. Biten aşkın arkasından sevgi ve saygı da zamanla yok olur gider.

Herkes yalanın kolaycılığını, dürüstlüğün zorluklarına tercih eder. Üstelik tatlı yalanlar, acı gerçeklerden her zaman daha inandırıcıdır. Son ana kadar hep hayır denilir. Ve bir şeyler sezen sevgilinin çırpınışları umursanmaz.

*

Sevgilin biliyorsa, bu aldatma değildir. İhaneti; sevgilinin cinsel organlarının başkalarıyla temasında arama-yalan söyleyerek aylarını, yıllarını çalmasında ara. İhanette acı veren on beş santimlik bir organın sahiplendiğin bir organa girmesi değildir - yalandır.

* * *

İş dünyasında kandırmak ve yalan her şeydir ve şarttır. Yalan söylemen gereken adama yalan söylerken yüzün kızarmamalı, çünkü karşıdaki de ya yalancı bir işadamıdır ya da sana muhtaç bir ezilen. Herkes oyunun kurallarını bilir. İş dünyasının besmelesi yalandır.

"Özel hayatında sevdiklerine, eşine, sevgiline, çocuklarına yalan söylememelisin." derler.

Olur mu böyle şey?

- Pekâlâ olur. Son on bin senedir hayat böyle sürüyor.

- Asla olmaz. Ofisinde durmaksızın yalan söyleyen-işçisini, ortağını, müşterisini kandıran - muhakkak evinde de yalan söyler. Eşini ve çocuklarını da sonunda kandırması kaçınılmazdır.

Hangisi?

Hangisi?

Yoksa iki ahlâk arasında bir seçim yapmadan işi götüremeyecek miyiz? İlla bir seçim yapmalı mıyız? Hem işadamı hem insan olamaz mıyız?

* * #

Almanya'da felsefe doktorası yapmış ama sonra işadamlığını seçmiş bir arkadaşım karısına, Mutlak Dürüstlük ve Mutlak Sadakat yemini ile bağlanmıştı. Birbirlerinin gözlerinin içine bakarak yemin etmişlerdi.

"Ne sen beni, ne ben seni..."

Evliliklerinin üçüncü yılında arkadaşım, Nişantaşı'nda kazak altında sallanan sutyensiz bir çift iri memeye rastgelir... Ve bütün hayatı değişir. Çünkü; kız birden,

- Hadi bakalım, deyiverse - ne yapacağını kestiremediğini anlar.

Yemin mi?

Memeler mi?

- Yoksa karısına gidip açıkça "o kızı ...mek istiyorum" demeli miydi?

- Ya karısı "evet, git yap. Bana söylediğin için yeminini bozmuş sayılmazsın derse...

- Her üç ayda bir, başka iri memeliler için tekrar tekrar "izin" mi isteyecekti?

- Ya kızı severse ya bu "izin"ler arasında karısına duyduğu şehvet azalırsa... Ya karısı birgün "çok iri organlı" biriyle tanışırsa ve izin için kapısını çalarsa...

- Evinde de ne kadar mutluydu! Karısını şehvetle düzecek kadar da çok seviyordu. Bütün bu saadet ve huzuru "kazak altında sallanan bir çift iri meme" için tehlikeye atmalı mıydı?

- "Kontrol edebilirim, o kadar da önemli değil" diyerek kendini kandırmaya mı çalışıyordu?

- Henüz otuz altı yaşındayken erkekliğinden mi vazgeçmeliydi?

- Bir arkadaşı "ne istersen yap; bedelini ödemek şartıyla" demişti.

Güzel,

Kızı düzdü-risklere bak!

Kızı düzmedi-bedele bak.

- En iyisi galiba kızı düzüp karısına hiçbirşey söylememekti. Nasıl olsa karısını da hâlâ şehvetle düzüyordu. Bu yüzden karısı hiçbir şey seze-mezdi... Felsefeyi bırakıp arkadaşları gibi bu konuda da işadam-lığma başlaması en doğrusuydu.

Öyle de yaptı.

Bazen pişman oldu.

Bazen memnun oldu.

Kimse karısını da süttten çıkmış ak kaşık zannetmesin.

* * *

Evlilikteki en büyük çıkmaz ve sıkıntıların esas kaynağı, bu sadakat ve seks meselesidir.

Doğal hayatta bir erkek ve bir kadının birbirine bağlanmasını gerektiren süre en fazla üç-beş senedir. Eski çağlarda, çocuk biraz büyüyüp böğürtlen toplamaya, kertenkele yakalamaya, yırtıcı hayvan-ları görünce çığlığı basıp büyüklerinin bacakları arasına kaçmaya başladı mı koca denilen mendeburun işi biterdi. Ayrıca doğadaki her canlı mümkün olduğu kadar çabuk sürede ve en verimli şekilde çoğalmak ister. Bunun için doğa biz erkeklerle önüne geleni düz; kadınlara ise taliplerin arasında en iyi genetik formasyona sahip gözükenele düzüş ve hamile kalır kalmaz da ona bir müddet için yapış emrini verir. Evlilik; doğanın evrim denilen milyon yıllık süreçler içerisinde, insanlar için bulduğu geçici ve mükemmel olmayan bir sistemdir. Arayış ise sürmektedir.

* * *

Bu aldatmacalar, yalan, dolan ve bitmeyen kavgalar, klasik anlamda Sadakat ve Sonsuza Dek Birliktelik varsayımları üzerine kurulmuş, bildiğimiz Katolik evliliklerinin kriz içinde olduğunu gösteriyor. Bu tarz evlilikler, bugünün yeniliklere açık, kendilerini geliştirmek isteyen ama çok çabuk sıkılan, maymun iştahlı, maceracı ve baştan çıkar-maya ve çıkarılmaya çok müsait genç kadınlarını ve erkeklerini artık tatmin etmiyor. Biliyorum, evlilik sana ve arkadaşlarına tam bir ayak bağı gibi geliyor ama ne yapalım ki, alternatifini henüz doğa keşfedemedi, genç dostum. Aldatmaya, aldatılmaya, yalana, dolana ve aynı evde aynı yatakta bir tek kadına doğru-yanlış bir müddet bağlanmaya mecbursun.

Büyüme yolunda bir işadami otuzlu yaşlarında evlenmelidir. Yoksa aforoz edilirsin. Garipsenirsin. Diğer işadamlarına yabancı ve anlaşılmaz gelirsin ki, bu başına gelebilecek en büyük felakettir. İbnelere, bekarlara ve her türlü dikine şahsiyetlere, hele otuzbeşinden sonra iş dünyasında tahammül edilmez. İşadamlarının tahammül edebildikleri ve hatta hoşlandıkları "renklerin" asla aşırıya kaçmayan tonları vardır. O tonların "bireyi" olmalısın - kendi kafanın değil.

Bir müddet evli kaldıktan sonra zaten her şey yoluna girer. Güzel evin, şık ofisin ve TÛSİAD üyeliğin... Karın ve çocuklarıyla sıcak bir akşam yemeği... Belki silikon göğüslü bir metres...'

Aynı şirketlerini yönetirken olduğu gibi; hayatı küçük parçalara, derli toplu bölümlere ayırarak işi götürürsün. Tıkır tıkır da gider, hiç merak etme.

Karın için ise hiç endişelenme. O da hayatını kendine uygun kompartımanlara bölmüştür. Çocukları, kocası, tatili, sporu, sosyal faaliyetleri... evliliğinin her döneminden kendine göre bir kâr çıkartmasını öğrenmiştir. Seks'i kaybederse sosyal statü ve prestiji yakalar; kocasına hiçbir zaman aşık olmamışsa da, evi zevkli, çocukları sıhhatlidir.

Bu şekilde yuvarlanır gidersiniz. Sessiz, huzurlu ve hatta belki mutlu bir boşluğun içinde...

Şeref ve Onur

Herkesin bir onuru vardır ama herkesin bir Şerefi olamaz. Şeref ya aileden gelen ya da kazanılan bir kudret ve egemenlik mevkiidir. "Toplumsal bir ödündür" ve yalnızca asillere, seçkinlere, hükmedenlere ait bir ayrıcalık ve eşitsizlik madalyasıdır. Onur ise toplumsal bir ödül değil, doğarken hepimize eşit olarak dağıtılmış bir haktır.²⁸

* * *

İşkencede polis tokatı yiyen adamın onuru çiğnenir. Esasında burada zedelenen hepimizin sahip olduğu insanlık onurudur. Ama eğer aynı tokatı büyük ve muteber bir işadama yerse durum çok daha vahim bir hale gelir. Çünkü burada zedelenen yalnız o kişinin onuru değil, şerefidir de. Üstelik işadamına o payeyi vermiş olan düzen de tehdit edilmiştir.

* * *

Kocasını aldatan her kadın aynı zamanda onun onurunu zedelemiş olur. Ama eğer aldatan senin karın ise şerefin de elinden gitmiştir.

* * *

Kudret ve Egemenlik mevkiisindekiler, siyasiler, büyük işadamları, büyük köşe yazarları onurlarını ne kadar çabuk harcayabilirler! Çünkü onları kurtaracak nasıl olsa bir de Şerefleri vardır.

* * *

Büyük bir sanatçımızı vaktiyle bir polis şefi tokatlamıştı. Hem bu sanatçımız hem de basın tarafından olay çok büyütülmüştü.

Bir tokat!

Bir tek tokat!

Türkiye'de onura indirilmiş bir tek tokatm lafı bile olmaz -koca denizde bir damla suyun hesabını aramak gibi bir şeydir bu. Ama eğer tokatı yiyen yaşlı başlı, isim-şöhret yapmış, "Şerefli" bir sanatçı ise durum değişir. Şerefi tokatlamak cüretinin hesabı muhakkak sorulur.

Siz hiçbir işçinin şerefının lekелendiğinden bahsedildiğini duydunuz mu? Onların ancak bir şeyler onurlarına dokunur.

Büyüme yolunda bir işadının, demokratik insanlık onuru olmasa da olur. Belki olmaması bile yeğlenebilir ama Şerefi başında bir taç gibi daima taşımalıdır. Muteber mevkiisini yani kudret ve servetini muhafaza ettiği müddetçe, onurundan çok daha büyük ve önemli olan şerefine dokunmaya kimse cüret edemeyecektir. Bu yüzden, şerefının bekaası için gündelik işlerinde pışkin bir onursuzluğu fütursuzca yaşamaktan çekinme, genç dostum. Birilerine nazikçe kazık atarken veya yalan söylerken hasır altı ettiğın, alt tarafı herkeste olan sıradan onurundur.

* * *

İşadamlarına ne söylerseniz söyleyin onların onurunu kıramazsınız. Vergi vermeyen bir işadamı onursuz olduğunu kabul edecek olgunluğa sahip olsa da, kendini asla "şerefsiz" saymaz.

* * *

Genç işadamı; Servet ve Kudret'in sana sağladığı İtibar ve Şerefi koruyabildiğın müddetçe onuruna yapılan her türlü saldırı veya hakareti boşvereceksin. Hatta onursuzluğunu kabul ederek başkalarını da bu yola teşvik edebilirsin.

Mutluluk

İşadamlarının tecrübe ve kültürlerinden dolayı daha seçkin olanları (ki bunlar "kıro" sınıfında olanlardan çok daha tehlikelidirler) "Başarı nedir?" sorusuna, "En büyük başarı, mutlu olabilmektir" şeklinde cevap verirler. Onlara göre, işadamlığı mutluluğu yakalama çabalarının bir parçasıdır ve yaşamlarının hedefi aslında para, pul veya güç değil, bu sade ve çıplak mutluluk arayışıdır.

Sen ise ancak "başarı nedir" sorusu yöneltilebilecek kadar ünlü ve başarılı olduğun gün, mutluluğu, para ve kudret kavramlarından daha üstün tutabilirsin. Çünkü "en büyük başarının mutluluğu bulmak olduğunu" bir başarısızın ağzından duyarsak asla inanmayız.

* * *

Yetmiş yaşlarında mutluluğu "gerçek başarı" olarak görece kadar başarılı olanların hepsi, otuz yaşlarında başarıyı "gerçek mutluluk" olarak görüyorlardı.

Başarılı olmuş hiç kimse, mutluluk arayışı ile yola çıkmamıştır. Gençlikte sadece başarı, yani kudret, servet ve şöhret için yola çıkılır. Zirvelere ulaşan bir ayağı çukurda yaşlılara da, hâlâ hırslı gençler gibi konuşmak yakışmaz.

* * *

İşadamlarına göre mutluluk toplumsal değil tamamen kişisel bir tecrübedir. Böyle olmasaydı Amerikan Bağımsızlık Bildirgesinde ve bütün diğer Kapitalist manifestolarında "Mutluluğu Arama Hakkı" insanın en temel kişisel haklarından biri olarak yer almazdı.

Bir parantez: Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi'nin ilk şeklinde insanın üç temel hakkı -Life, Liberty and Property şeklinde yer almıştı.

(Hayat, özgürlük ve mülkiyet hakları) Bildirgenin nihai şeklinden son anda property çıkartılmış ve yerine "pursuit of happiness" ibaresi konulmuştur. (Mutluluğu arama hakkı). Belki aralarında bir fark görülmediği içindir. Belki de en puşt kapitalistlerin, en yüksek değer ve düşüncelerle, en bayağı hırsları ört-bas etmekteki becerilerini göstermek için...

* * *

Kapitalistlerin büyük "Kurucu Ataları" ve bugünün post-modern liberal demokratları, mutluluk arayışlarını herkesin kişisel çabası olarak algırlar. Kişinin bireysel mutluluk arayışı başkalarının mutluluk arayışından bağımsızdır. Kimse kimseyi mutsuzlukla itham ederek yargılayamaz. Herkesin mutluluğu veya mutsuzluğu kendi derdidir. Başkalarının hak ve hürriyetlerine tecavüz etmedikçe, hepimiz kendi bacağıımızdan asılırız. Mutluluk arayışımızda ve mutsuzluğumuzda yalnız ve yalnız olmalıyız. Bize şimdi son derece tanıdık, hatta biraz alelade gelen bu fikirler başka çağlarda dile getirilselerdi, eminim dinleyenleri çok şaşırtır ve sarsardı. Örneğin Afrika yerlilerinde, kabilenin mutluluğu ve huzurundan ayrı bir kişisel mutluluk zaten düşünülemez. Tolstoy'a göre ise mutluluk, vahşi Batı'nın yalnız kovboyları gibi tek başına aranılan bir şey değildir. Kişi başkalarını mutlu ettiği müddetçe mutlu olabilir.

* * *

Birçok açıdan bizlerden 2500 yıl ileride olan eski Yunanlılara göre ise, mutlu olup olmamak önemli değildir. Mutluluğa layık olmak önemlidir. Mutlu olmak istiyorum diyen adama önce bir sorarlardı - sen mutluluğu hak ettin mi, bakalım? Hak edebilmenin şartı ise erdemli olabilmektir. Erdemsiz insanın serveti, sıhhati veya kudreti onu hiçbir zaman mutlu yapmaya yetmezdi. Oysa erdemliler zindanlarda bile mutluydular.²⁶

İşte bunun için eski Yunanlılar, hangi ekonomik ve siyasi sistemin

en zengin ve en mutlu toplumu doğurabileceği sorusu ile hiç ilgilenmediler. Onlar, hangi ekonomik ve siyasi sistem, en erdemli insanı yaratır diye sordular. Çünkü ancak erdemli insanların çoğunluğu oluşturacağı ve ancak erdemlilerin yöneteceği bir toplum en mutlu ve en zengin toplum olabilirdi.

Servet, aptalların yegâne erdemi,
Erdem ise akıllıların yegâne servetidir.

Veya,

"vita non est vivere sed valere"²⁷

hayat sadece yaşamak, yaşayabilmek değildir, enayiler. Bunu zaten örümcekler, karasinekler ve kertenkeleler bizlerden daha iyi başarıyorlar.

Hayat, yaşamaya layık olmaktır.

* * *

Genç işadami; sen ne yaşlı meslektaşların gibi mutluluğa ne de Eski Yunanlılar gibi erdeme ulaşmaya çabala. Sen kudret pazarmdasın ve Kudret'in mutluluk ve erdeme -şükürler olsun ki- hiçbir zaman ihtiyacı olmadı. Mutluluk ve Erdem'den bahsederek kazanılan imajlar dışında...

* * *

Ayrıca mutluluk kötü bir maldır. Depolanamaz. Mutluluğun bir kısmını mutsuz olduğun zamanlarda kullanmak üzere biriktiremezsin. Mutluluk anlık yaratılan ve hemen tüketilen bir şeydir. Oysa başarı, servet gibi iyi bir maldır. Birbirinin üstüne eklenebilir. Stoklanabilir.

Dünkü başarıların senin bugününü de götürmeye devam eder.

Bütün varoluşun, erdemsizliğin çeşitleri ile dolu olsa da genç işadami, henüz kimse erdemsizlikten ölmedi. Üstelik bugün erdeme senden çok daha yakın duranların-Salı Pazarındaki teyzelerin, emekli edebiyat öğretmenlerinin, yayladaki çobanların, senfoni orkestralarındaki üçüncü kemancıların-modernliğin bütün kışkırtmalarına rağmen halim-selim kalma erdeminde ısrar edenlerin-fikrini kimse sormuyor. Hırssız, iddiasız ve başarısızların sesi yok.

Arabanla hızla geçerken gördüğün, otobüs duraklarında bekleyen koyu renkli kalabalıklar seslerini daha bulamadılar; belki hiçbir zaman bulamayacaklar; bulsalar dahi kaybedecekler; birilerine devre-decekler; unutacaklar. Belki de aslında hiç aldırıyorlar. Sen ise her zaman şakımalısın.

* * *

Genç işadami; bugün mutlu değil başarılı olmak zorundasın. Herşeyini bu yolda feda etmelisin. Yoksa bütün hayatını boşa geçiren "Mutsuz bir Hiç" olursun. Modern dünyanın, çağdaşlığın en önemli dayatması da budur. Başarılı olmak zorundayız. İsimsiz ve şöhretsiz insanlar çağın bütün yeni demokratik özgürlüklerine ve haklarına rağmen birer hiçtirler.

Eski Yunan'da yaşasak, kişisel hırsları ile tanrıların gazabını çeken trajik kahramanlardan biri olurduk. Bugün ise hepimiz alelade genç işadamlarıyız.

Ve Keyifli Bir Keder

Bazen insanın içinden sebepsiz yere ağlamak isteği gelir. Bu çok zengin ve derin, taşmayı bekleyen ama taşmamayı tercih eden dolu dolu bir histir. Salt "Keder" zannedilir, değildir.

Kederden de keyif almasını bilen olgun insanların duygusudur.

"De antichi dolori

Lacrime nuove"²⁸

Eski acıların yeni gözyaşları... Evet ama Latinlerden bir tek farkla -keyifle.

Salt neşeyi veya çok daha nadir dahi olsa salt acıyı dolu dolu yaşayan eski Yunanlılar ve Latinler bana hep biraz çocuksu ve olgunlaşmamış gelirlerdi.

Ne dünyanın ve hayatın sonunu getiren bir keder var doğada; ne de dünyayı çok ciddiye alan tanrısal bir neşe.

* * *

Eğer sen de bazen böyle sebepsiz yere aniden ağlamak istediğin keyifli bir kederi yaşıyor ve bunu yaşamaktan zevk alıyorsan genç arkadaşım, hâlâ kitabın başında sattığın ruhunu özlüyorsun. Böylesi bir tutkuyla özlenen bir ruh da bir kıcı kırık işadamlığı için elden çıkarılmaya değer mi?

Kahkahalar ve Bombalar

Ruhlarını sattıktan sonra durmadan onu özleyenler, kendilerini sadece sebepsiz yere gözlerinin yaşardığı keyifli keder anlarında yakalamazlar. Bir arkadaşım, yönetim kurulu toplantısında ortaya fırlayıp "oynama şıkıdım şıkıdım" şarkısıyla içinden Tarkan gibi dans etmek geldiğini ve bu hissi bastırıp dikkatini gündeme yoğunlaştırmak için büyük çaba harcadığını söylerdi. Daha kötüsü bir keresinde patronun odasında "Heil Hitler" diyerek ayağa fırlamak istemiş, kendini zor zaptetmişti. Bir diğer arkadaşım ise çalıştığı gazeteden her akşam ayrılırken, köpeği İška'nın caddelerde dolaşırken yaptığı gibi bacağını kaldırarak masalara ve köşelere tek tek işemek isteği duyuyordu.

Her iki arkadaşım da bir gün kendilerini tutamayarak rezil olacaklarından çok korkuyorlardı.

Rezil olmak...

Hepimizin rezil olmaya ne kadar çok ihtiyacı var, yarabbü...

Keşke bir rezil olabilsek.

Şöyle doya doya.

Baştan aşağı.

Bir güzel.

Çünkü insan kendi aklıyla düşünerek, tartarak, ölçerek-biçerek hiçbir şekilde değişmiyor.

Dönüşemiyor.

Eşekten düşmeli ve kahrolası kafamızı kırmalıyız.

Rezil rüsva olmalıyız.

Hem de ele güne karşı.

"Heil Hitler" diyerek ayağa kalkmalıyız.

Her soruya "ananın ..ı" cevabını vermeliyiz.

En ciddi toplantılarda birden tavuk gibi gıdıklamaya başlamalıyız.

Pandik atmalı, dans etmeli ve asansörlere işemeliyiz.

Şiddet
Tecavüz
Adam Öldürme
Katliam ve İşkence
Patlayan bombalar, cam şakırtıları, siren sesleri
çığlıklar, koşuşanlar, yaralıları taşıyanlar
pusuya yatanlar, dayak atanlar, kol kıranlar, kurşuna dizilenler
Korku ve Karmaşa
Dehşet

Üçüncü sınıf polisyelerde, bilimkurgu dizilerinde, tarihi filmlerde, Cannes film festivalinde, akşam haberlerinde, haber-yorum jeneriklerinde, reality showlarda.

Gerçek mi bu görüntüler?

Hayır.

Görebildiğimiz sadece televizyon ekranında veya sinema perdesinde görünüyor gibi olmaları

Ya da biz bir koltukta rahat rahat otururken, bir şeyler atıştırtırken oluyor gibi görünmeleri.

Burada yegâne sahici olanlar—ışık fotonları ve radyo dalgaları.

9

Saraybosna'da patlayan bir bombanın görüntüleri ile Silvester Stallone'nin attığı bombaların görüntüleri aynı ışık fotonları ve radyo dalgalarıyla önümüze geliyor.

Önümüzde televizyon ekranının "gerçekliğinden" başka gerçekten olup biten hiçbir şey yok aslında.

Saraybosna'da patlayan bomba yalnızca Saraybosnalılar için - o gün, orada, o pazar yerinde bulunanlar için - gerçektir.

Bizler için ise hayaller, "mağara duvarındaki gölgeler" ²⁹ ve ışık yansımaları sadece.

Büyük çoğunluğumuz böyle dehşetleri "gerçekten" hemen hiç yaşamadığımıza göre, bu görüntüleri neden devamlı talep ediyoruz?

Saraybosna'da bombanın atıldığı gün başka milyonlarca "gerçek" oluşurken, niye sadece o bomba gerçeğinin hayalini seyretmeyi seçiyoruz.

Soru bu.

Niçin hayallerimizde (ve haberlerimizde) bu kadar çok şiddet var?

Çünkü şiddet satıyor.

Peki ama neden?

Durun bir dakika, sattıran başka bir şey daha vardı medyada.

Seks?

Evet, seks neden satıyor?

Cevabını herkes bilir. Çünkü seks istenir.

Ya şiddet?

Onu da istiyor olmayalım?

Hem de seksten daha büyük bir şehvetle.

Çünkü daha bastırılmış, daha çok suç ve utanç yüklüdür şiddet şehvetimiz.

Doya doya düzüşemediğimiz için seks görüntüleri var diyoruz.

Rüyalarımızda, televizyonlarda ve sinemalarda - hayallerimizin tüm perdelerinde.

Peki doya doya ne yapamıyoruz da şiddet görüntüleri var?

Doya doya adam öldüremediğimiz, doya doya işkence ve katliam yapamadığımız için mi?

Hayır.

Öldürmek istediklerimizi öldüremediğimiz

dayak atmak istediklerimizi dövemediğimiz

yıkarak istediğimiz binaları, gökdelenleri, ofisleri, fabrikaları, yol, köprü ve barajları yıkamadığımız için.

Kırıp dökmek yerine Saraybosna'nın, Rwanda'nın, Rambo'nun, Batman'ın ve Galaksiler arası savaşların bombalarının patlamasını

hayal etmeyi tercih ediyoruz. Gerçeğin görüntüleri arasında yapabileceğimiz milyonlarca seçim arasından gide gele, döne döne hep aynı hayalleri seyretmeyi tercih ediyoruz.

Bombalar
Cam şakırtıları
Siren sesleri
Çığlıklar.

Bu kadar büyük bir kin, hiddet, hırs ve şehvetle havaya uçurmak istediklerimiz kimler?

Neredeler?

Batı medeniyetinin, teknolojinin, kalkınmanın, ilerlemenin, Allah'ın her günü çalışma zorunluluğunun girdiği her yerde bizleri ekranlarda gölgeleriyle dövüşmeye zorlayan o karabasanlar "gerçekten" neredeler?

İn midirler, cin midirler?
Kendi içimizde midirler?
Yoksa bizim dışımızda bir korkunç hülya mı herşey?
Bir zorunluluk...

* * *

Yönetim kurulu toplantılarında tavuk gibi gıdıklamak dürtüsü, patlayan bombaların, yayılan yangınların, bağırان, kıvrانan, sürünen ve kaçışan insanların hayali...

Kahkahalar ve Bombalar.

Her ikisinin temel duygu ve hedefleri aynı olmasın?

BOZMAK,
BİR ZARURETİ BOZABİLMEK...

* * *

Yapamıyoruz ve hiçbir zaman da yapamayacağız. Çünkü bunu yapacak olan bizler de zaruretin memurlarıyız. Ama o lanet olası burnumuz koku almaya devam ediyor; bilinç altımız seziyor; ve o karanlık okyanusun derinlerinden durmaksızın bir şeyler yükseliyor...

Nerden geldiği belli olmayan, ara sıra en olmayacak yerlerde su yüzüne çıkıveren görüntüler... Mesela içi boş bira şişeleri ile dolu, döküntü bir arabada bir kadınla elleşerek ve gülüşerek bir yerlere gidiyoruz, ... veya bir büyük çayırda hep beraber ot biçiyoruz- tırpanlarımızı ne kadar da geniş sallayabiliyoruz- rahat...ritmik. Sonra birisini dövüyorum herkesin içinde... Amerikan filmleri gibi...

Kaçış ve özgürlük hayalleri mi?
Kahkahalar, hayaller ve bombalar.
Başka bir şey kaldı mı elimizde?
Küfür?

Ve Küfür

Çok ciddi olduğum zamanlarda ise içimden sadece küfretmek geliyor.

Sen ve ben genç dostum eğer birgün biryerlerde karşılaşır da bir şeyler yazmak istersek, gel, birlikte uzun bir küfürname yazalım. Şöyle kendimize, herkese ve herşeye-önden arkadan, ana avrat, doya doya küfredelim.

Allah'a, Cumhurbaşkanına, bayrağa ve isim verilerek hiçbir kimseye küfür edemeyiz.

Gel dostum seninle bu kanunları böyle yazanlara küfredelim.

İlerlemeliymişiz. Kalkınmalıymışız.

Uygar bir sanayi ülkesi olmak için çok ama çok çalışmalıymışız.

... sabah yedi akşam yedi haftanın beş günü...

ve trafikte geçen zamanımız için hiçbir ücret talep edemezmişiz.

Terbiyeli, uslu, Efendilerimize karşı saygılı yurttaşlar olursak bir kat, bir araba ve arada sırada Güney'de onbeş gün bir tatil ile ödüllendirilecekmışiz.

Keza birgün, biz de Efendi olursak yaşantımızın emrimizde çalışacak iş kölelerinin yaşantısından hiçbir farkı olmayacakmış.

Ne yaparsak yapalım, ne kadar güçlü olursak olalım, kıcımızı yine Allah'ın her günü ofisten arabaya, arabadan gürültülü lokantalara veya bir başka Efendinin iğrenç sofrasına taşımalıymışız.

Yirmi defa gördüğümüz Paris ve Londra'yı yirmi kez daha görmeliymişiz. Hep aynı karıları becermeli ve hep aynı sohbetleri tekrarlamalıymışız. Bir milyon dolarımızı on, on milyon dolarımızı da yüz yapmak için kıcımızı yırtmalıymışız. Yüz milyon nakitimiz olduğu zaman da kimsenin bizi iplemediğini görüp hiddeten kudurmalı ve o hırsla gözümüzü milyara dikmeliymişiz.

Gel dostum seninle bu dünyayı böyle kuranlara, bu hale getirenlere ve bunu savunanlara önden arkadan bir güzel bindirelim.

Anasını satayım,
döne döne satayım,
Liberal demokrasiymiş,
İletişim çağıymış,

Kişi başına şu kadar elektrik şu kadar bilgisayar, bu kadar cep telefonuymuş.

Bu lafları ağzından hiç düşürmeyerek dünyanın içine edenlere, gel dostum evire çevire soka çıkarta ağız dolusu küfredelim.

Ellerimizi kaldırıp indirerek, gözlerimizi devirerek, tükürükler saçarak...

Döne döne doya doya ...

Sadece sandallı balıkçılara, sokak çocuklarına ve aylaklara küfür etmeyelim.

Ama yok, gel bu yolda hiçbir cıvıklık yapmayalım. İşi istisnalarla sulandırmayalım. •

Onlara da küfredelim.

Analarını sattığının pezevenkleri.

Kim zannediyorlar ulan kendilerini.

Ressammış, ayyaşmış, sokak çocuğuymuş, serseriymiş...

Şairmiş, Balıkçıymış, Adalıymış...

Bütün gün oyun oynayacakmış.

Çimenlere uzanıp bulutları sayacakmış.

Çok eskilerin Doğa Filozoflarını okuyacakmış.

Var mı ulan bu devirde böyle kıyak?

Eşşoğlu eşşekler.

İşte böyle başlayalım, genç dostum.

Herşeye.

Yeniden.

NOTLAR:

1. Anonim.
2. Catullus'un aynı başlıklı bir şiirinden.
3. "Mülkiyet hırsızlıktır." -Proudhon.
4. Paris öğrenci olayları sırasında kullanılan bir devrimci slogan.
5. "Ah, if the rich were rich as the poor fancy riches" -Emerson.
6. Engin Geçtan... İşadamlarının özel hayatlarıyla ilgili bazı gözlemlerimde Engin Geçtan'ın kitaplarından çok faydalandım. Bu söz de yanılmıyorsam kendisine aittir.
7. "Non omne guod nitet aurum est" Anonim. Artes Latinae.
8. V.S. Naipaul., A Bend in the River.
9. Engin Geçtan.
10. "Ars est celare artem" Anonim. Artes Latinae.
11. Bk. Charles Taylor., Modernliğin Sıkıntıları. S. 9-18., Ayrıntı Yayınları.
12. Ibid., S. 12-13
13. Ibid., S. 25, 82-86
14. Ibid., S. 19
15. Can Yücel
16. Cicero., Pro Milone.
17. "Si jeunesse savait, si vieillesse pouvait" Henri Estienne.
18. "Belçikalı bir hukukçuya göre modern Osmanlı diplomasisinin ayırt edici özellikleri" (Dadrian., Jenosid S. 187, Belge Yayınları)
19. Bu alıntının kaynağını bulamadım.
20. Ovid., Artes Latinae.
21. "Follow a shadovv, it stili flies you
Seem to fly it, it will pursue:
So court a mistress, she denies you
Let her alone, she will court you", Ben Johnson., The Forest, Follow a Shadow.

22. "Once a vroman has given you her heart you can never get rid of the rest of her.", John Vanbrough., The Relapse.
23. Bk. Engin Geçtan., "İnsan Olmak", Remzi Kitabevi, "Varoluş ve Psikiyatri", Remzi Kitabevi.
24. Ibid.
25. Charles Taylor., Moderliğin Sıkıntıları, S. 43-44.
26. Bk. Stoacı Filozoflar - Epictetus, Seneca.
27. Anonim, Artes Latinae
28. D'Annunzio.
29. Eflatun'un varlık ve gerçek soruları ile ilgili meşhur benzetmesi.